

---

shrImadbhAgavataM - ShaShThaskandhaH

——
శ్రీమద్భాగవతం - షష్ఠస్కంధః

——
Document Information

Text title : shrImadbhAgavatam - 06 - ShaShThaskandhaH

File name : bhagpur-06.itx

Category : purana, shrImadbhAgavatam, vyAsa, krishna

Location : doc_purana

Proofread by : PSA Easwaran

Latest update : July 4, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 22, 2021

sanskritdocuments.org

---

shrImadbhAgavataM - ShaShThaskandhaH

——
శ్రీమదాభగవతం - షష్ఠస్కంధః

శ్రీమద్భాగవతం - షష్ఠస్కంధః

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ షష్ఠస్కంధః ॥

॥ ప్రథమోఽధ్యాయః - ౧ ॥

రాజోవాచ

నివృత్తిమార్గః కథిత ఆదౌ భగవతా యథా ।
క్రమయోగోపలభ్యేన బ్రహ్మణా యదసంస్కృతిః ॥ ౧ ॥

ప్రవృత్తిలక్షణజ్ఞైవ త్రైగుణ్యవిషయో మునే ।
యోఽసావలీనప్రకృతేర్గుణసర్గః పునః పునః ॥ ౨ ॥

అధర్మలక్షణా నానా నరకాశ్చానువర్ణితాః ।
మన్వన్తరశ్చ వ్యాఖ్యాత ఆద్యః స్వామ్యముభవో యతః ॥ ౩ ॥

ప్రియవ్రతోత్తానపదోర్వంశస్తచ్చరితాని చ ।
ద్వీపవర్షసముద్రాద్రినద్యుద్యానవనస్పతీన్ ॥ ౪ ॥

ధరామణ్డలసంస్థానం భాగలక్షణమానతః ।
జ్యోతిషాం వివరాణాం చ యథేదమస్మజ్జిద్విభుః ॥ ౫ ॥

అధునేహ మహాభాగ యథైవ నరకాన్సరః ।
నానోగ్రయాతనాన్ నేయాత్తన్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౬ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

న చేదిహైవాపచితిం యథాంహసః
కృతస్య కుర్యాన్మన ఉక్తపాణిభిః ।
ధ్రువం స వై ప్రేత్య నరకానుపైతి
యే కీర్తితా మే భవతస్త్రిగ్మయాతనాః ॥ ౭ ॥

తస్మాత్పురైవాశ్విహ పాపనిష్కృతో

యతేత మృత్యోరవిపద్యతాత్మనా ।
దోషస్య దృష్ట్వా గురులాఘవం యథా
భిషక్ప్రీత్యేత రుజాం నిదానవిత్ ॥ ౮॥

రాజోవాచ

దృష్టశ్రుతాభ్యాం యత్పాపం జానన్నప్యాత్మనోఽహితమ్ ।
కరోతి భూయో వివశః ప్రాయశ్చిత్తమథో కథమ్ ॥ ౯॥

క్వచిన్నివర్తతేభద్రాత్క్వచిచ్చరతి తత్పునః ।
ప్రాయశ్చిత్తమథోఽపార్థం మన్యే కుఞ్జరశౌచవత్ ॥ ౧౦॥

శ్రీశుక ఉవాచ

కర్మణా కర్మనిర్హారో న హ్యోత్సంతిక ఇష్యతే ।
అవిద్యదధికారిత్యాత్ప్రాయశ్చిత్తం విమర్శనమ్ ॥ ౧౧॥

నాశ్చతః పథ్యమేవాన్నం వ్యాధయోఽభిభవన్తి హి ।
ఏవం నియమకృద్రాజన్ శనైః క్షేమాయ కల్పతే ॥ ౧౨॥

తపసా బ్రహ్మచర్యేణ శమేన చ దమేన చ ।
త్యాగేన సత్యశౌచాభ్యాం యమేన నియమేన చ ॥ ౧౩॥

దేహనాగుబ్ధిజం ధీరా ధర్మజ్ఞాః శ్రద్ధయాన్వితాః ।
క్షిపన్త్యఘం మహదపి వేణుగుల్మమివానలః ॥ ౧౪॥

కేచిత్కేవలయా భక్త్యా వాసుదేవపరాయణాః ।
అఘం ధున్వన్తి కార్త్యేన్యన సీహారమివ భాస్కరః ॥ ౧౫॥

న తథా హ్యఘవాన్ రాజన్ పూయేత తప ఆదిభిః ।
యథా కృష్ణార్పితప్రాణస్తత్పూరుషనిషేవయా ॥ ౧౬॥

సద్భీషిన్ హ్యయం లోకే పన్థాః క్షేమోఽకుతోభయః ।
సుశీలాః సాధవో యత్ర నారాయణపరాయణాః ॥ ౧౭॥

ప్రాయశ్చిత్తాని చీర్ణాని నారాయణపరాఙ్ముఖమ్ ।
న నిష్పునన్తి రాజేన్ద్ర సురాకుమ్భమివాపగాః ॥ ౧౮॥

సకృన్మనః కృష్ణపదారవిన్దయో-
ర్నివేశితం తద్గుణరాగి యైరిహ ।
న తే యమం పాశభృతశ్చ తద్భటాన్

స్వపేపి పశ్యన్తి హి చీర్ణనిష్కృతాః ॥ ౧౯ ॥

అత్ర చోదాహరస్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

దూతానాం విష్ణుయమయోః సంవాదస్తం నిబోధ మే ॥ ౨౦ ॥

కాన్యకుభే ద్విజః కశ్చిద్ధాసీపతిరజామిలః ।

నామ్నా నష్టనదాచారో దాస్యాః సంసర్గదూషితః ॥ ౨౧ ॥

బన్ధ్యక్షకైతవైశ్చోర్వైర్గర్హితాం వృత్తిమాస్థితః ।

భిభ్రత్కుటుమృషమశుచిర్యాతయామాస దేహినః ॥ ౨౨ ॥

ఏవం నివసతస్తస్య లాలయానస్య తత్సుతాన్ ।

కాలోఽతస్యగాన్ధూహన్ రాజన్నష్టాశీత్యాయుషః సమాః ॥ ౨౩ ॥

తస్య ప్రవయసః పుత్రా దశ తేషాం తు యోఽవమః ।

బాలో నారాయణో నామ్నా పిత్రోశ్చ దయితో భృశమ్ ॥ ౨౪ ॥

స బద్ధహృదయస్తస్మిన్నర్భకే కలభాషిణి ।

నిరీక్షమాణస్తల్లిలాం ముముదే జరతో భృశమ్ ॥ ౨౫ ॥

భుజ్జానః ప్రపిబన్ ఖాదన్ బాలకస్నేహయన్త్రితః ।

భోజయన్ పాయయన్ మూఢో న వేదాగతమన్తకమ్ ॥ ౨౬ ॥

స ఏవం వర్తమానోఽజ్ఞో మృత్యుకాల ఉపస్థితే ।

మతిం చకార తనయే బాలే నారాయణాహ్వయే ॥ ౨౭ ॥

స పాశహస్తాంస్త్రీన్ దృష్ట్వా పురుషాన్ భృశదారుణాన్ ।

వక్రతుణ్ణానూర్ధ్వరోష్ణ ఆత్మానం నేతుమాగతాన్ ॥ ౨౮ ॥

దూరే క్రీడనకాసక్తం పుత్రం నారాయణాహ్వయమ్ ।

ప్లావితేన స్వరేణోఽభైరాజహావాకులేన్ద్రియః ॥ ౨౯ ॥

నిశమ్య మ్రియమాణస్య బ్రువతో హరికీర్తనమ్ ।

భర్తుర్నామ మహారాజ పార్షదాః సహసాపతన్ ॥ ౩౦ ॥

వికర్షతోఽన్తర్హృదయాద్ధాసీపతిమజామిలమ్ ।

యమప్రేష్యాన్ విష్ణుదూతా వారయామాసురోజసా ॥ ౩౧ ॥

ఊచుర్నిషేధితాస్తాంస్తే వైవస్వతపురఃసరాః ।

కే యూయం ప్రతిషేధారో ధర్మరాజస్య శాసనమ్ ॥ ౩౨ ॥

కస్య వా కుత ఆయాతాః కస్మాదస్య నిషేధథ |
కిం దేవా ఉపదేవా యా యూయం కిం సిద్ధసత్తమాః || 33 ||

సర్వే పద్మపలాశాక్షాః పీతకౌశేయవాససః |
కిరీటీనః కుణ్ణలినో లసత్పుష్కరమాలినః || 34 ||

సర్వే చ నూత్నవయసః సర్వే చారుచతుర్భుజాః |
ధనుర్నిషణ్ణాసిగదాశఙ్ఖచక్రాముఖజశ్రియః || 35 ||

దిశో వితిమిరాలోకాః కుర్వంతః స్వేన రోచిషా |
కిమర్థం ధర్మపాలస్య కింకారాన్నో నిషేధథ || 36 ||

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్తే యమదూతైస్తైర్వాసుదేవోక్తకారిణః |
తాన్ ప్రత్యూచుః ప్రహస్యేదం మేఘనిర్హృదయా గిరా || 37 ||

విష్ణుదూతా ఉచుః
యూయం వై ధర్మరాజస్య యది నిర్దేశకారిణః |
బ్రూత ధర్మస్య నస్తత్త్వం యచ్చ ధర్మస్య లక్షణమ్ || 38 ||
కథం స్విద్ధ్రియతే దణ్ణః కిం వాస్య స్థానమీప్పితమ్ |
దణ్ణ్యాః కిం కారిణః సర్వే ఆహోస్విత్కృతిచిన్నుణామ్ || 39 ||

యమదూతా ఉచుః
వేదప్రణిహితో ధర్మో హ్యధర్మస్తద్విపర్యయః |
వేదో నారాయణః సాక్షాత్స్వయమ్భూరితి శుశ్రుమ || 40 ||

యేన స్వధామ్నస్యమీ భావా రజఃసత్త్వతమోమయాః |
గుణనామక్రియారూపైర్విభావ్యన్తే యథాతథమ్ || 41 ||
సూర్యోఽగ్నిః ఖం మరుద్ధావః సోమః సన్ధ్యాహాసీ దిశః |
కం కుః స్వయం ధర్మ ఇతి హ్యేతే దైహ్యస్య సాక్షిణః || 42 ||

ఏతైరధర్మో విజ్ఞాతః స్థానం దణ్ణస్య యుజ్యతే |
సర్వే కర్మానురోధేన దణ్ణమర్హన్తి కారిణః || 43 ||

సమ్భవన్తి హి భద్రాణి విపరీతాని చానఘాః |
కారిణాం గుణసంక్షోఽస్తి దేహవాన్ న హ్యకర్మకృత్ || 44 ||

యేన యావాన్ యథాధర్మో ధర్మో వేహ సమీహితః |

స ఏవ తత్ఫలం భుక్త్యై తథా తావదముత్ర వై ॥ ౪౫॥
 యథేహ దేవప్రవరాస్త్రైవిధ్యముపలభ్యతే ।
 భూతేషు గుణవైచిత్ర్యాత్తథాన్యత్రానుమీయతే ॥ ౪౬॥
 వర్తమానోఽన్యయోః కాలో గుణాభిజ్ఞాపకో యథా ।
 ఏవం జన్మాన్యయోరేతద్ధర్మాధర్మనిదర్శనమ్ ॥ ౪౭॥
 మనసైవ పురే దేవః పూర్వరూపం విపశ్యతి ।
 అనుమీమాంసతేఽపూర్వం మనసా భగవానజః ॥ ౪౮॥
 యథాజ్ఞాస్తమసా యుక్త ఉపాస్తే వ్యక్తమేవ హి ।
 న వేద పూర్వమపరం నష్టజన్మస్మృతిస్తథా ॥ ౪౯॥
 పంచుభిః కురుతే స్వార్థాన్ పంచు వేదాథ పంచుభిః ।
 ఏకస్తు షోడశేన త్రిన్ స్వయం సప్తదశోఽశ్నుతే ॥ ౫౦॥
 తదేతత్షోడశకలం లింగం శక్తిత్రయం మహత్ ।
 ధత్తేఽను సంసృతిం పుంసి హర్షశోకభయార్తిదామ్ ॥ ౫౧॥
 దేహ్యాజ్ఞోఽజితషడ్వర్గో నేచ్ఛన్ కర్మాణి కార్యతే ।
 కోశకార ఇవాత్మానం కర్మణాఽఽచ్ఛాద్య ముహ్యతి ॥ ౫౨॥
 న హి కశ్చిత్క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ ।
 కార్యతే హ్యవశః కర్మ గుణైః స్వాభావికైర్పలాత్ ॥ ౫౩॥
 లభ్యా నిమిత్తమవ్యక్తం వ్యక్తావ్యక్తం భవత్యుత ।
 యథాయోని యథాబీజం స్వభావేన బలీయసా ॥ ౫౪॥
 ఏష ప్రకృతిసంకేన పురుషస్య విపర్యయః ।
 ఆసీత్స ఏవ న చిరాదీశసంజ్ఞాద్విలీయతే ॥ ౫౫॥
 ఆయం హి శ్రుతసమ్పన్నః శీలవృత్తగుణాలయః ।
 ధృతవ్రతో మృదుర్దాస్తః సత్యవాన్మన్త్రవిచ్ఛుబిః ॥ ౫౬॥
 గుర్వగ్న్యతిథివృద్ధానాం శుశ్రూషురసహజ్కృతః ।
 సర్వభూతసుహృత్సాధుర్మితవాగనసూయకః ॥ ౫౭॥
 ఏకదాసౌ వనం యాతః పితృసన్దేశకృద్విజః ।
 ఆదాయ తత ఆవృత్తః ఫలపుష్పసమిత్కుశాన్ ॥ ౫౮॥

దదర్శ కామినం కఞ్చీచ్ఛూర్త్రం సహ భుజిష్యయా ।
 పీత్వా చ మధు మైరేయం మదాఘూర్ణితనేత్రయా ॥ ౫౯॥
 మత్తయా విశ్లేథన్నీవ్యా వ్యపేతం నిరపత్రపమ్ ।
 క్రీడన్తమనుగాయన్తం హసన్తమనయాన్తికే ॥ ౬౦॥
 దృష్ట్వా తాం కామలిప్తేన బాహునా పరిరమ్భితామ్ ।
 జగామ హృచ్చయవశం సహసైవ విమోహితః ॥ ౬౧॥
 స్తమ్భయన్నాత్మనాఽఽత్మానం యావత్సత్త్వం యథాశ్రుతమ్ ।
 న శశాక సమాధాతుం మనో మదనవేపితమ్ ॥ ౬౨॥
 తన్నిమిత్తస్మరవ్యాజగ్రహగ్రస్తో విచేతనః ।
 తామేవ మనసా ధ్యాయన్ స్వధర్మాద్విరరామ హ ॥ ౬౩॥
 తామేవ తోషయామాస పిత్ర్యేణార్థేన యావతా ।
 గ్రామ్యైర్మనోరమైః కామైః ప్రసీదేత యథా తథా ॥ ౬౪॥
 విప్రాం స్వభార్యామప్రోథాం కులే మహతి లమ్బితామ్ ।
 విసస్ర్జాచిరాత్పాపః స్వైరిణ్యాపాఙ్గవిద్ధధీః ॥ ౬౫॥
 యతస్తతశ్చోపనినే్యే న్యాయతోఽన్యాయతో ధనమ్ ।
 బభారాస్యాః కుటుమ్బిన్యాః కుటుమ్బం మన్దధీరయమ్ ॥ ౬౬॥
 యదసౌ శాస్త్రముల్లఙ్ఘ్యై స్వైరచార్యార్యగర్హితః ।
 అవర్తత చిరం కాలమఘాయురశుచిర్మలాత్ ॥ ౬౭॥
 తత ఏనం దణ్ణపాణేః సకాశం కృతకిల్బిషమ్ ।
 నేష్యామోఽకృతనిర్వేశం యత్ర దణ్ణేన శుద్ధ్యతి ॥ ౬౮॥
 ఇతి శ్రీమద్భగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 షష్ఠస్కంధే అజామిలోపాఖ్యానే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౧॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ద్వితీయోఽధ్యాయః - ౨ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం తే భగవద్దూతా యమదూతాభిభాషితమ్ ।

ఉపధార్యాథ తాన్ రాజన్ ప్రత్యాహుర్నయకోవిదాః ॥ ౧॥

విష్ణుదూతా ఉచుః

అహో కష్టం ధర్మదృశామధర్మః స్పృశతే సభామ్ ।

యత్రాదణ్డ్యేష్యపాపేషు దణ్డో యైర్ధీయతే వృథా ॥ ౨॥

ప్రజానాం పితరో యే చ శాస్తారః సాధవః సమాః ।

యది స్యాత్తేషు వైషమ్యం కం యాన్తి శరణం ప్రజాః ॥ ౩॥

యద్యదాచరతి శ్రేయానితరస్తత్తదీహతే ।

స యత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥ ౪॥

యస్యాజ్కే శిర ఆధాయ లోకః స్వపితి నిర్వృతః ।

స్వయం ధర్మమధర్మం వా న హి వేద యథా పశుః ॥ ౫॥

స కథం న్యర్పితాత్మానం కృతమైత్రమచేతనమ్ ।

విస్రమ్భణీయో భూతానాం సఘ్నుణో ద్రోగ్ధమర్హతి ॥ ౬॥

అయం హి కృతనిర్వేశో జన్మకోట్యంహసామపి ।

యద్వ్యాజహార వివశో నామ స్వస్త్వయనం హరేః ॥ ౭॥

ఏతేనైవ హ్యఘోనోఽస్య కృతం స్యాదఘనిష్కృతమ్ ।

యదా నారాయణాయేతి జగాద చతురక్షరమ్ ॥ ౮॥

స్తేనః సురాపో మిత్రధ్రుగ్ బ్రహ్మహా గురుతల్పగః ।

స్త్రీరాజపితృగోహంతా యే చ పాతకినోఽపరే ॥ ౯॥

సర్వేషామప్యఘవతామిదమేవ సునిష్కృతమ్ ।

నామవ్యాహరణం విష్ణోర్వృతస్తద్విషయా మతిః ॥ ౧౦॥

స నిష్కృతైరుదితైర్భ్రహ్మవాదిభి-

స్తథా విశుద్ధ్యత్యఘవాన్ వ్రతాదిభిః ।

యథా హరేర్నామపదైరుదాహృతై-

స్తదుత్తమణ్ణోకగుణోపలమ్భకమ్ ॥ ౧౧॥

నైకాన్తికం తద్ధి కృతేఽపి నిష్కృతే

మనః పునర్ధావతి చేదసత్పథే ।

తత్కర్మనిర్వారమభీష్పతాం హరే-

ర్గుణానువాదః ఖలు సత్త్వభావనః ॥ ౧౨॥

అధైనం మాపనయత కృతాశేషాఘనిష్కృతమ్ ।

యదసౌ భగవన్నామ మ్రియమాణః సమగ్రహీత్ ॥ ౧౩॥

సాజ్ఞేత్యం పారిహాస్యం వా స్తోభం హేలనమేవ వా ।

వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరం విదుః ॥ ౧౪॥

పతితః స్థలితో భగ్నుః సన్దష్టస్తప్త ఆహతః ।

హరిరిత్యవశేనాహ పుమాన్ నార్హతి యాతనామ్ ॥ ౧౫॥

గురూణాం చ లఘూనాం చ గురూణి చ లఘూని చ ।

ప్రాయశ్చిత్తాని పాపానాం జ్ఞాతోక్తాని మహర్షిభిః ॥ ౧౬॥

తైస్తాన్యఘాని పూయన్తే తపోదానజపాదిభిః ।

నాధర్మజం తద్బృదయం తదపీశాఙ్ఖినేవయా ॥ ౧౭॥

అజ్ఞానాదథవా జ్ఞానాదుత్తమశ్లోకనామ యత్ ।

సంకీర్తితమఘం పుంసో దహేదేధో యథానలః ॥ ౧౮॥

యథాగదం వీర్యతమముపయుక్తం యదృచ్ఛయా ।

అజానతోఽప్యోత్మగుణం కుర్యాన్మన్త్రోఽప్యదాహృతః ॥ ౧౯॥

శ్రీశుక ఉవాచ

త ఏవం సువినిర్ణీయ ధర్మం భాగవతం నృప ।

తం యామ్యపాశాన్నిర్ముచ్ఛ్య విప్రం మృతోఽరమూముచన్ ॥ ౨౦॥

ఇతి ప్రత్యుదితా యామ్యా దూతా యాత్వా యమాన్తికే ।

యమరాజ్ఞే యథా సర్వమాచచక్షురరిన్ద్రమ ॥ ౨౧॥

ద్విజః పాశాద్వినిర్ముక్తో గతభీః ప్రకృతిం గతః ।

వవన్దే శిరసా విష్ణోః కింకరాన్ దర్శనోత్సవః ॥ ౨౨॥

తం వివక్షుమభిప్రేత్య మహాపురుషకింకరాః ।

సహసా పశ్యతస్తస్య తత్రాన్తర్దధిరేఽనఘ ॥ ౨౩॥

అజామిలోఽప్యథాకర్ణ్య దూతానాం యమకృష్ణయోః ।

ధర్మం భాగవతం శుద్ధం త్రైవిద్యం చ గుణాశ్రయమ్ ॥ ౨౪॥

భక్తిమాన్ భగవత్యాశు మాహాత్మ్యశ్రవణార్ధరేః ।
 అనుతాపో మహానాసీత్స్మరతోఽశుభమాత్మనః ॥ ౨౫॥
 అహో మే పరమం కష్టమభూదవిజితాత్మనః ।
 యేన విప్లావితం బ్రహ్మ వృషల్యాం జాయతాఽఽత్మనా ॥ ౨౬॥
 ధిజ్ఞో మాం విగర్హితం సద్భిర్ద్దుష్కృతం కులకజ్జలమ్ ।
 హిత్యా బాలాం సతీం యోఽహం సురాపామసతీమగామ్ ॥ ౨౭॥
 వృద్ధావనాథౌ పితరౌ నాన్యబన్ధూ తపస్వినౌ ।
 అహో మయాధునా త్యక్తావకృతజ్ఞేన నీచవత్ ॥ ౨౮॥
 సోఽహం వ్యక్తం పతిష్యామి నరకే భృశదారుణే ।
 ధర్మఘ్నూః కామినో యత్ర విన్దన్తి యమయాతనాః ॥ ౨౯॥
 కిమిదం స్వప్న ఆహోస్విత్సాక్షాద్ధృష్టమిహాద్భుతమ్ ।
 క్వ యాతా అద్య తే యే మాం వ్యకర్షన్ పాశపాణయః ॥ ౩౦॥
 అథ తే క్వ గతాః సిద్ధాశ్చత్వారశ్చారుదర్శనాః ।
 వ్యమోచయన్ నీయమానం బద్ధాస్ పాశైరథో భువః ॥ ౩౧॥
 అథాపి మే దుర్భగస్య విబుధోత్తమదర్శనే ।
 భవితవ్యం మజ్గలేన యేనాత్మా మే ప్రసీదతి ॥ ౩౨॥
 అన్యథా మ్రియమాణస్య నాశుచేర్వృషలీపతేః ।
 వైకుణ్ఠనామగ్రహణం జిహ్వా వక్త్రమిహార్హతి ॥ ౩౩॥
 క్వ చాహం కీతవః పాపో బ్రహ్మఘ్నో నిరపత్రపః ।
 క్వ చ నారాయణోత్యేతద్భగవన్నామ మజ్గలమ్ ॥ ౩౪॥
 సోఽహం తథా యతిష్యామి యతచిత్తేన్ద్రియానిలః ।
 యథా న భూయ ఆత్మానమనే తమసి మజ్జయే ॥ ౩౫॥
 విముచ్య తమిమం బన్ధమవిద్యాకామకర్మజమ్ ।
 సర్వభూతసహృచ్చాన్తో మైత్రః కరుణ ఆత్మవాన్ ॥ ౩౬॥
 మోచయే గ్రస్తమాత్మానం యోషిన్మయాఽఽత్మమాయయా ।
 విక్రీడితో యయైవాహం క్రీడామృగ ఇవాధమః ॥ ౩౭॥
 మమాహమితి దేహాదౌ హిత్యా మిథ్యార్థధీర్మృతిమ్ ।

ధాన్యే మనో భగవతి శుద్ధం తక్కిర్తనాదిభిః ॥ ౩౮ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి జాతసునిర్వేదః క్షణసంజ్ఞేన సాధుషు ।

గణ్ణాద్వారముపేయాయ ముక్తసర్వానుబంధనః ॥ ౩౯ ॥

స తస్మిన్ దేవసదన ఆసీనో యోగమాశ్రితః ।

ప్రత్యాహృతేన్ద్రియగ్రామో యుయోజ మన ఆత్మని ॥ ౪౦ ॥

తతో గుణేభ్య ఆత్మానం వియుజ్యాత్మసమాధినా ।

యుయుజే భగవద్ధామ్ని బ్రహ్మణ్యనుభవాత్మని ॥ ౪౧ ॥

యర్హ్యుపారతధీస్తస్మిన్నద్రాక్షీత్పురుషాన్ పురః ।

ఉపలభ్యోపలభాన్ ప్రాగ్వవన్దే శిరసా ద్విజః ॥ ౪౨ ॥

హిత్యా కలేవరం తీర్థే గణ్ణాయాం దర్శనాదను ।

సద్యః స్వరూపం జగ్రహే భగవత్పార్శ్వవర్తినామ్ ॥ ౪౩ ॥

సాకం విహాయసా విప్రో మహాపురుషకింకరైః ।

హైమం విమానమారుహ్య యయా యత్ర శ్రియః పతిః ॥ ౪౪ ॥

ఏవం స విప్లావితసర్వధర్మా

దాస్యాః పతిః పతితో గర్హ్యకర్మణా ।

నిషాత్యమానో నిరయే హతవ్రతః

సద్యో విముక్తో భగవన్నామ గృహ్ణాన్ ॥ ౪౫ ॥

నాతః పరం కర్మనిబంధకృత్తనం

ముముక్షతాం తీర్థపదానుకీర్తనాత్ ।

న యత్పనః కర్మసు సజ్జతే మనో

రజస్తమోభ్యాం కలిలం తతోఽన్యథా ॥ ౪౬ ॥

య ఏవం పరమం గుహ్యమితిహాసమఘాపహమ్ ।

శృణుయాచ్ఛృద్ధయా యుక్తో యశ్చ భక్త్యానుకీర్తయేత్ ॥ ౪౭ ॥

న వై స నరకం యాతి నేక్షితో యమకింకరైః ।

యద్యప్యమంజులో మర్త్యో విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౪౮ ॥

మ్రియమాణో హరేర్నామ గృణన్ పుత్రోపచారితమ్ ।

అజామిలోఽప్యగౌధామ కిం పునః శ్రద్ధయా గృణన్ ॥ ౪౯ ॥

ఇతి శ్రీమద్భగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే అజామిలోపాఖ్యానే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ తృతీయోఽధ్యాయః - 3 ॥

రాజోవాచ

నిశమ్య దేవః స్వభటోపవర్జితం
ప్రత్యాహ కిం తాన్ ప్రతి ధర్మరాజః ।
ఏవం హతాజ్ఞో విహతాన్ మురారే-
ర్నైదేశికైర్యస్య వశే జనోఽయమ్ ॥ ౧॥

యమస్య దేవస్య న దణ్ణభక్తః
కుతశ్చనర్షే శ్రుతపూర్వ ఆసీత్ ।
ఏతన్మునే వృశ్చతి లోకసంశయం
న హి త్వదస్య ఇతి మే వినిశ్చితమ్ ॥ ౨॥

శ్రీశుక ఉవాచ

భగవత్పురుషై రాజన్ యామ్యాః ప్రతిహతోద్యమాః ।
పతిం విజ్ఞాపయామాసుర్యమం సంయమనీపతిమ్ ॥ 3॥

యమదూతా ఉఃచుః

కతి సస్తీహ శాస్తారో జీవలోకస్య వై ప్రభో ।
త్రైవిధ్యం కుర్వతః కర్మ ఫలాభివ్యక్తిహేతవః ॥ ౪॥

యది స్యుర్భహవో లోకే శాస్తారో దణ్ణధారిణః ।
కస్య స్యాతాం న వా కస్య మృత్యుశ్చామృతమేవ వా ॥ ౫॥

కిన్తు శాస్త్రబహుత్వే స్యాద్భహునామిహ కర్మిణామ్ ।
శాస్త్రత్వముపచారో హి యథా మణ్ణలవర్తినామ్ ॥ ౬॥

అతస్త్యమేకో భూతానాం సేవ్యరాణామధీశ్వరః ।
శాస్త్రా దణ్ణధరో నృణాం శుభాశుభవివేచనః ॥ ౭॥

తస్య తే విహతో దణ్ణో న లోకే వర్తతేఽధునా ।

చతుర్భురద్భుతైః సిద్ధైరాజ్ఞా తే విప్రలమ్భితా ॥ ౮ ॥

నీయమానం తవాదేశాదస్మాభిర్యాతనాగృహాన్ ।

వ్యమోచయన్ పాతకినం ఛిత్వా పాశాన్ ప్రసహ్య తే ॥ ౯ ॥

తాంస్తే వేదితుమిచ్ఛామో యది నో మన్యసే క్షమమ్ ।

నారాయణోత్యభిహితే మా భైరిత్యాయయుర్ద్రుతమ్ ॥ ౧౦ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి దేవః స ఆపృష్టః ప్రజాసంయమనో యమః ।

ప్రీతః స్వదూతాన్ ప్రత్యాహ స్మరన్ పాదామ్బుజం హరేః ॥ ౧౧ ॥

యమ ఉవాచ

పరో మదన్యో జగత్స్తన్ధుషశ్చ

ఓతం ప్రోతం పటవద్యత్ర విశ్వమ్ ।

యదంశతోఽస్య స్థితిజన్మనాశా

నస్యోతవద్యస్య వశే చ లోకః ॥ ౧౨ ॥

యో నామభిర్వాచి జనాన్నిజాయాం

బధ్నాతి తన్వ్యామివ దామభిర్గాః ।

యస్మై బలిం త ఇమే నామకర్మ-

నిబన్ధబద్ధాశ్చకితా వహన్తి ॥ ౧౩ ॥

అహం మహోన్యో నిర్పతిః ప్రచేతాః

సోమోఽగ్నిరీశః పవనోఽర్కో విరిణ్ఘః ।

ఆదిత్యవిశ్వే వసవోఽథ సాధ్యా

మరుద్గణా రుద్రగణాః ససిద్ధాః ॥ ౧౪ ॥

అన్యే చ యే విశ్వస్పృజోఽమరేశా

భృగ్వాదయోఽస్పృష్టరజస్తమస్కాః ।

యస్యేహితం న విదుః స్పృష్టమాయాః

సత్త్వప్రధానా అపి కిం తతోఽన్యే ॥ ౧౫ ॥

యం వై న గోభిర్మనసాసుభిర్వా

హృదా గిరా వాసుభృతో విచక్షతే ।

ఆత్మానమన్తర్హది సన్తమాత్మనాం

చక్షుర్మథైవాకృతయస్తతః పరమ్ ॥ ౧౬ ॥

తస్యాత్మతస్త్వస్య హరేరధీశితుః
పరస్య మాయాధిపతేర్మహాత్మనః ।
ప్రాయేణ దూతా ఇహ వై మనోహరా-
శ్చరన్తి తద్రూపగుణస్వభావాః ॥ ౧౭॥

భూతాని విష్ణోః సురపూజితాని
దుర్దర్శలిజ్ఞాని మహాద్భుతాని ।
రక్షన్తి తద్భక్తిమతః పరేభ్యో
మత్తశ్చ మర్త్యానథ సర్వతశ్చ ॥ ౧౮॥

ధర్మం తు సాక్షాద్భగవత్ప్రణీతం
న వై విదుర్మషయో నాపి దేవాః ।
న సిద్ధముఖ్యా అసురా మనుష్యాః
కుతశ్చ విద్యాధరచారణాదయః ॥ ౧౯॥

స్వయంభూర్నారదః శమ్భుః కుమారః కపిలో మనుః ।
ప్రహ్లాదో జనకో భీష్మో బలిర్వైయాసకిర్వయమ్ ॥ ౨౦॥

ద్వాదశైతే విజానీమో ధర్మం భాగవతం భటాః ।
గుహ్యం విశుద్ధం దుర్బోధం యం జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే ॥ ౨౧॥

ఏతావానేవ లోకేఽస్మిన్ పుంసాం ధర్మః పరః స్మృతః ।
భక్తియోగో భగవతి తన్నామగ్రహణాదిభిః ॥ ౨౨॥

నామోచ్ఛారణమాహాత్మ్యం హరేః పశ్యత పుత్రకాః ।
అజామిలోఽపి యేనైవ మృత్యుపాశాదముచ్యత ॥ ౨౩॥

ఏతావతాలమఘనిర్హరణాయ పుంసాం
సజ్కీర్తనం భగవతో గుణకర్మనామ్నామ్ ।
విక్రుశ్య పుత్రమఘవాన్ యదజామిలోఽపి
నారాయణేతి ప్రియమాణ ఇయాయ ముక్తిమ్ ॥ ౨౪॥

ప్రాయేణ వేద తదిదం న మహాజనోఽయం
దేవ్యా విమోహితమతిర్భత మాయయాలమ్ ।
త్రయాం జడీకృతమతిర్మధుపుష్పితాయాం
వైతానికే మహతి కర్మణి యుజ్యమానః ॥ ౨౫॥

ఏవం విమృశ్య సుధియో భగవత్యనన్తే

సర్వాత్మనా విదధతే ఖలు భావయోగమ్ ।
 తే మే న దణ్ణమర్హస్త్వ్యథ యద్యమీషాం
 స్యాత్పాతకం తదపి హస్తు్యరుగాయవాదః ॥ ౨౯ ॥

తే దేవసిద్ధపరిగీతపవిత్రగాథాః
 యే సాధవః సమద్యశో భగవత్ప్రపన్నాః ।
 తాన్ నోపసీదత హరేర్గదయాభిగుప్తాన్
 సైషాం వయం న చ వయః ప్రభవామ దణ్ణే ॥ ౩౦ ॥

తానానయధ్వమసతో విముఖాన్ ముకున్ద-
 పాదారవిన్దమకరన్దరసాదజస్రమ్ ।
 నిష్కిణ్చనైః పరమహంసకులై రసజ్జైః
 జష్టాధృహే నిరయవర్త్రుని బద్ధతృష్ణాన్ ॥ ౩౧ ॥

జిహ్వో న వక్తి భగవద్గుణనామధేయం
 చేతశ్చ న స్మరతి తచ్చరణారవిన్దమ్ ।
 కృష్ణాయ నో నమతి యచ్చిర ఏకదాపి
 తానానయధ్వమసతోఽకృతవిష్టుకృత్యాన్ ॥ ౩౨ ॥

తత్క్షమ్యతాం స భగవాన్ పురుషః పురాణో
 నారాయణః స్వపురుషైర్యదనత్కృతం నః ।
 స్వానామహో న విదుషాం రచితాఞ్జలీనాం
 ఙ్గాన్దిర్గరీయసి నమః పురుషాయ భూమ్నే ॥ ౩౩ ॥

తస్మాత్సక్ష్మీర్తనం విష్టోర్జగన్మృగ్గలమంహసామ్ ।
 మహతామపి కౌరవ్య విద్వ్యేకాన్తికనిష్కృతిమ్ ॥ ౩౪ ॥

శృణ్వతాం గృణతాం వీర్యాణ్యుద్ధామాని హరేర్ముపః ।
 యథా సుజాతయా భక్త్యా శుద్ధ్యేన్నాత్మా వ్రతాదిభిః ॥ ౩౫ ॥

కృష్ణాఞ్ఘ్రిపద్మమధులిణ్ న పునర్విసృష్ట-
 మాయాగుణేషు రమతే వృజినావహేషు ।
 ఆన్యస్తు కామహత ఆత్మరజః ప్రమార్జు-
 మీహేత కర్మ యత ఏవ రజః పునః స్యాత్ ॥ ౩౬ ॥

ఇత్థం స్వభర్తుగదితం భగవన్మహిత్వం
 సంస్మృత్య విస్మితధియో యమకింకరాస్తే ।

నైవామ్యతాశ్రయజనం ప్రతిశక్కుమానా

ద్రష్టం చ బిభ్యతి తతః ప్రభృతి స్మ రాజన్ ॥ ౩౪ ॥

ఇతిహాసమిమం గుహ్యం భగవాన్ కుమ్భసమ్భవః ।

కథయామాస మలయే ఆసీనో హరిమర్చయన్ ॥ ౩౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్భగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

షష్ఠస్కంధే యమపురుషసంవాదే తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౩ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ చతుర్థోఽధ్యాయః - ౪ ॥

రాజోవాచ

దేవాసురనృణాం సర్గో నాగానాం మృగపక్షిణామ్ ।

సామాసికస్తవయా ప్రోక్తో యస్తు స్వాయమ్భువేఽన్తరే ॥ ౧ ॥

తస్యైవ వ్యాసమిచ్ఛామి జ్ఞాతుం తే భగవన్ యథా ।

అనుసర్గం యయా శక్త్యా ససర్జ భగవాన్ పరః ॥ ౨ ॥

సూత ఉవాచ

ఇతి సమృశ్నమాకర్ణ్య రాజర్షేర్బాదరాయణిః ।

ప్రతిసన్య మహాయోగీ జగాద మునిసత్తమాః ॥ ౩ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

యదా ప్రచేతసః పుత్రా దశ ప్రాచీనబర్హిషః ।

అన్యఃసముద్రాదున్మగ్నా దదృశుర్గాం ద్రుమైర్వృతామ్ ॥ ౪ ॥

ద్రుమేభ్యః క్రుధ్యమానాస్తే తపోదీపితమన్యవః ।

ముఖతో వాయుమగ్నిం చ సన్యజస్తద్దిధక్షయా ॥ ౫ ॥

తాభ్యాం నిర్లహ్యమానాంస్తానుపలభ్య కురూద్వహా ।

రాజోవాచ మహాన్ సోమో మన్యుం ప్రశమయన్నివ ॥ ౬ ॥

న ద్రుమేభ్యో మహాభాగా దీనేభ్యో ద్రోగ్ధుమర్హథ ।

వివర్షయిషవో యూయం ప్రజానాం పతయః స్మృతాః ॥ ౭ ॥

అహో ప్రజాపతిపతిర్భగవాన్ హరిరవ్యయః ।
 వనస్పతీనోషధీశ్చ ససరోర్జమిషం విభుః ॥ ౮ ॥
 అన్నం చరాణామచరా హ్యపదః పాదచారిణామ్ ।
 అహస్తా హస్తయుక్తానాం ద్విపదాం చ చతుష్పదః ॥ ౯ ॥
 యూయం చ పిత్రాన్వాదిష్టా దేవదేవేన చానఘాః ।
 ప్రజాసర్గాయ హి కథం వృక్షాన్ నిర్దగ్ధుమర్హథ ॥ ౧౦ ॥
 ఆతిష్ఠత సతాం మార్గం కోపం యచ్ఛత దీపితమ్ ।
 పిత్రా పితామహేనాపి జష్టం వః ప్రపితామహైః ॥ ౧౧ ॥
 తోకానాం పితరౌ బన్ధూ దృశః పక్ష్య స్త్రియాః పతిః ।
 పతిః ప్రజానాం భిక్షాణాం గృహ్యజ్ఞానాం బుధః సుహృత్ ॥ ౧౨ ॥
 అన్తర్దేహేషు భూతానామాత్మాఽఽన్తే హరిరీశ్వరః ।
 సర్వం తద్దిష్ట్యమీక్షధ్వమేవం వస్తోషితో హ్యసౌ ॥ ౧౩ ॥
 యః సముత్పతతం దేహ ఆకాశాన్మన్యుముల్బణమ్ ।
 ఆత్మజిజ్ఞాసయా యచ్ఛేత్స గుణానతివర్తతే ॥ ౧౪ ॥
 అలం దగ్ధైర్ద్యుమైర్దీనైః ఖిలానాం శివమస్తు వః ।
 వాఙ్మీ హ్యేషా వరా కన్యా పత్నీత్వే ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౧౫ ॥
 ఇత్యామస్త్ర్య వరారోహం కన్యామాప్సరసీం నృప ।
 సోమో రాజా యయా దత్త్వా తే ధర్మేణోపయేమిరే ॥ ౧౬ ॥
 తేభ్యస్తస్యాం సమభవద్దక్షః ప్రాచేతసః కిల ।
 యస్య ప్రజావిసర్గేణ లోకా ఆపూరితాస్త్రయః ॥ ౧౭ ॥
 యథా ససర్జ భూతాని దక్షో దుహితృవత్సలః ।
 రేతసా మనసా వైవ తన్మమావహితః శ్శృణు ॥ ౧౮ ॥
 మనసైవాస్పృజత్పూర్వం ప్రజాపతిరిమాః ప్రజాః ।
 దేవాసురమనుష్యాదీన్ నభఃస్థలజలౌకసః ॥ ౧౯ ॥
 తమబృంహితమాలోక్య ప్రజాసర్గం ప్రజాపతిః ।
 విన్ధ్యపాదానుపవ్రజ్య సోఽచరద్దుష్కరం తపః ॥ ౨౦ ॥
 తత్రాఘమర్షణం నామ తీర్థం పాపహరం పరమ్ ।

ఉపస్పృశ్యానుసవనం తపసాతోషయద్ధరిమ్ || ౨౧||

అస్త్రాషీద్ధంసగుహ్యేన భగవన్తమథోక్షజమ్ |

తుభ్యం తదభిధాస్యామి కస్యాతుష్యద్యథా హరిః || ౨౨||

ప్రజాపతిరువాచ

నమః పరాయావితథానుభూతయే

గుణత్రయాభాసనిమిత్తబన్ధవే |

అదృష్టథామ్నే గుణతత్త్వబుద్ధిభి-

ర్నివృత్తమానాయ దధే స్వయంముఖవే || ౨౩||

న యస్య సఖ్యం పురుషోఽవైతి సఖ్యః

సఖా వసన్ సంవసతః పురేఽస్మిన్ |

గుణో యథా గుణినో వ్యక్తదృష్టే-

స్తస్మై మహేశాయ నమస్కరోమి || ౨౪||

దేహోఽసవోఽక్షా మనవో భూతమాత్రా

నాత్మానమన్యం చ విదుః పరం యత్ |

సర్వం పుమాన్ వేద గుణాంశ్చ తజ్ఞో

న వేద సర్వజ్ఞమనస్తమీడే || ౨౫||

యదోపరామో మనసో నామరూప-

రూపస్య దృష్టస్మృతిసమ్ప్రమోషాత్ |

య ఈయతే కేవలయా స్వసంస్థయా

హంసాయ తస్మై శుచిసద్మనే నమః || ౨౬||

మనీషిణోఽన్తర్బుధి సన్నివేశితం

స్వశక్తిభిర్నవభిశ్చ త్రివృద్భిః |

వహ్నిం యథా దారుణి పాఞ్చదశ్యం

మనీషయా నిష్కర్షన్తి గూఢమ్ || ౨౭||

స వై మమాశేషవిశేషమాయా-

నిషేధనిర్వాణసుఖానుభూతిః |

స సర్వనామా స చ విశ్వరూపః

ప్రసీదతామనిరుక్తాత్మశక్తిః || ౨౮||

యద్యన్నిరుక్తం వచసా నిరూపితం

ధియాక్షభిర్వా మనసోఽత యస్య ।
మా భూత్స్వరూపం గుణరూపం హి తత్త-
త్స వై గుణాపాయవిసర్గలక్షణః ॥ ౨౯ ॥

యస్మిన్ యతో యేన చ యస్య యస్మై
యద్యో యథా కురుతే కార్యతే చ ।
పరావరేషాం పరమం ప్రాకృప్సిద్ధం
తద్బ్రహ్మ తద్ధేతురనన్యదేకమ్ ॥ ౩౦ ॥

యచ్ఛక్తయో వదతాం వాదినాం వై
వివాదసంవాదభువో భవన్తి ।
కుర్వన్తి బైషాం ముహురాత్మమోహం
తస్మై నమోఽనన్తగుణాయ భూమ్నే ॥ ౩౧ ॥

ఆస్తీతి నాస్తీతి చ వస్తునిష్ఠయో-
రేకస్థయోర్భిన్నవిరుద్ధధర్మయోః ।
అవేక్షితం కిञ్చన యోగసాఙ్ఖ్యయోః
సమం పరం హ్యనుకూలం బృహత్తత్ ॥ ౩౨ ॥

యోఽనుగ్రహార్థం భజతాం పాదమూల-
మనామరూపో భగవాననన్తః ।
నామాని రూపాణి చ జన్మకర్మభి-
ర్భేజే స మహ్యం పరమః ప్రసీదతు ॥ ౩౩ ॥

యః ప్రాకృత్తైరానపఠైర్జనానాం
యథాశయం దేహగతో విభాతి ।
యథానిలః పార్థివమాశ్రితో గుణం
స ఈశ్వరో మే కురుతాన్మనోరథమ్ ॥ ౩౪ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి స్తుతః సంస్తువతః స తస్మిన్నఘమర్షణే ।
ఆవిరాసీత్కురుశ్రేష్ఠ భగవాన్ భక్తవత్సలః ॥ ౩౫ ॥

కృతపాదః సుపర్ణానే ప్రలమ్బాష్టమహాభుజః ।
చక్రశఙ్ఖాసించర్మేషు ధనుఃపాశగదాధరః ॥ ౩౬ ॥

పీతవాసా ఘనశ్యామః ప్రసన్నవదనేక్షణః ।

వనమాలానివీతాఙ్గో లసచ్ఛీవత్సకౌస్తుభః ॥ 3౭॥

మహాకిరీటకటకః స్ఫురన్మకరకుణ్డలః ।

కాఞ్చ్యుఙ్గలీయవలయనూపురాఙ్గదభూషితః ॥ 3౮॥

త్రైలోక్యమోహనం రూపం బిభ్రత్త్రిభువనేశ్వరః ।

వృతో నారదనన్దాద్యైః పార్షదైః సురయూథపైః ॥ 3౯॥

స్తూయమానోఽనుగాయద్భిః సిద్ధగన్ధర్వచారణైః ।

రూపం తన్మహదాశ్చర్యం విచక్ష్యోగతసాధ్వసః ॥ ౪౦॥

ననామ దణ్డవదూభమౌ ప్రహృష్టాత్మా ప్రజాపతిః ।

న కిఞ్చనోదీరయితుమశకత్తివ్రయా ముదా ।

ఆపూరితమనోద్వారైర్హృదిన్య ఇవ నిర్హరైః ॥ ౪౧॥

తం తథావనతం భక్తం ప్రజాకామం ప్రజాపతిమ్ ।

చిత్తఙ్గః సర్వభూతానామిదమాహ జనార్దనః ॥ ౪౨॥

శ్రీభగవానువాచ

ప్రాచేతస మహాభాగ సంసిద్ధస్తపసా భవాన్ ।

యచ్ఛృద్ధయా మత్పరయా మయి భావం పరం గతః ॥ ౪3॥

ప్రీతోఽహం తే ప్రజానాథ యత్యేఽస్యోద్భృంహణం తపః ।

మమైష కామో భూతానాం యదూభయాసుర్విభూతయః ॥ ౪౪॥

బ్రహ్మ భవో భవన్తశ్చ మనవో విబుధేశ్వరాః ।

విభూతయో మమ హ్యేతా భూతానాం భూతిహేతవః ॥ ౪౫॥

తపో మే హృదయం బ్రహ్మాన్తసుర్విద్యా క్రియాఽఽకృతిః ।

అఙ్గాని క్రతవో జాతా ధర్మ ఆత్మాసవః సురాః ॥ ౪౬॥

అహమేవాసమేవాగ్రే నాన్యత్కిఞ్చాన్తరం బహిః ।

సంజ్ఞానమాత్రమవ్యక్తం ప్రసుప్తమివ విశ్వతః ॥ ౪౭॥

మయ్యనన్తగుణేఽనన్తే గుణతో గుణవిగ్రహః ।

యదాసీత్తత ఏవాద్యః స్వయమ్భూః సమభూదజః ॥ ౪౮॥

స వై యదా మహాదేవో మమ వీర్యోపబృంహితః ।

మేనే ఖిలమివాత్మానముద్యతః సర్గకర్మణి ॥ ౪౯॥

అథ మేఽభిహితో దేవస్తపోఽతస్యత దారుణమ్ ।

నవ విశ్వస్సజో యుష్మాన్ యేనాదావస్సజద్విభుః || ౫౦||

ఏషా పఞ్చజనస్యాఙ్గ దుహితా వై ప్రజాపతేః |

అసిక్న్వి నామ పత్నీత్వే ప్రజేశ ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౫౧||

మిథునవ్యవాయధర్మస్త్యం ప్రజాసర్గమిమం పునః |

మిథునవ్యవాయధర్మిణ్యాం భూరిశో భావయిష్యసి || ౫౨||

త్వత్తోఽధస్తాత్ప్రజాః సర్వా మిథునీభూయ మాయయా |

మదీయయా భవిష్యన్తి హరిష్యన్తి చ మే బలిమ్ || ౫౩||

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా మిషతస్తస్య భగవాన్ విశ్వభావనః |

స్వప్నోపలబ్ధార్థ ఇవ తత్రైవాన్తర్దధే హరిః || ౫౪||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం

సంహితాయాం షష్ఠస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః || ౪||

|| ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ||

|| పఞ్చమోఽధ్యాయః - ౫ ||

శ్రీశుక ఉవాచ

తస్యాం స పాఞ్చజన్యాం వై విష్ణుమాయోపబృంహితః |

హర్యశ్వసంజ్ఞానయుతం పుత్రానజనయద్విభుః || ౧||

అపృథగ్ధర్మశీలాస్తే సర్వే దాక్షాయణా నృప |

పిత్రా ప్రోక్తాః ప్రజాసర్గే ప్రతీచీం ప్రయయుర్దిశమ్ || ౨||

తత్ర నారాయణసరస్తీర్థం సిన్ధుసముద్రయోః |

సఙ్గమో యత్ర సుమహాన్మునిసిద్ధనిషేవితమ్ || ౩||

తదుపస్పర్శనాదేవ వినిర్ధూతమలాశయాః |

ధర్మే పారమహంస్యే చ ప్రోత్పన్నమతయోఽప్యత || ౪||

తేపిరే తప ఏవోగ్రం పిత్రాదేశేన యన్త్రితాః |

ప్రజావివృద్ధయే యత్తాన్ దేవర్షిస్తాన్ దదర్శ హ || ౫||

ఉవాచ చాథ హర్యశ్వాః కథం స్రక్ష్యథ వై ప్రజాః ।
 అదృష్టాన్వంతం భువో యూయం బాలిశా బత పాలకాః ॥ ౬ ॥
 తథైకపురుషం రాష్ట్రం బిలం చాదృష్టనిర్గమమ్ ।
 బహురూపాం స్త్రియం చాపి పుమాంసం పుంశ్చలీపతిమ్ ॥ ౭ ॥
 నదీముఖయతో వాహోం పఞ్చపఞ్చాద్భుతం గృహమ్ ।
 క్వచిద్ధంసం చిత్రకథం క్షౌరపవ్యం స్వయంబృమిమ్ ॥ ౮ ॥
 కథం స్వపితురాదేశమవిద్వాంసో విపశ్చితః ।
 అనురూపమవిజ్ఞాయ అహో సర్గం కరిష్యథ ॥ ౯ ॥
 శ్రీశుక ఉవాచ
 తన్నిశమ్యాథ హర్యశ్వా ఔత్పత్తికమనీషయా ।
 వాచః కూటం తు దేవర్షేః స్వయం విమమృశుర్ధియా ॥ ౧౦ ॥
 భూః క్షేత్రం జీవసంజ్ఞం యదనాది నిజబన్ధనమ్ ।
 అదృష్ట్యా తస్య నిర్వాణం కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౧ ॥
 ఏక ఏవేశ్వరస్తుర్యో భగవాన్ స్వాశ్రయః పరః ।
 తమదృష్ట్యాభవం పుంసః కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౨ ॥
 పుమాన్ నైవైతి యధత్వా బిలస్వర్గం గతో యథా ।
 ప్రత్యగ్ధామావిద ఇహ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౩ ॥
 నానారూపాత్మనో బుద్ధిః స్వైరిణీవ గుణాన్వితా ।
 తన్నిష్ఠామగతస్యేహ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౪ ॥
 తతస్సజ్జభ్రంశితైశ్వర్యం సంసరన్తం కుభార్యవత్ ।
 తద్గతీరబుధస్యేహ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౫ ॥
 సృష్ట్యప్యయకరీం మాయాం వేలాకూలాన్తవేగితామ్ ।
 మత్తస్య తామవిజ్ఞస్య కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౬ ॥
 పఞ్చవింశతితత్త్వానాం పురుషోఽద్భుతదర్పణమ్ ।
 అధ్యాత్మమబుధస్యేహ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౭ ॥
 ఐశ్వరం శాస్త్రముత్సృజ్య బన్ధమోక్షానుదర్శనమ్ ।
 వివిక్తపదమజ్ఞాయ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ ॥ ౧౮ ॥

కాలచక్రం భ్రమిస్తీక్ష్ణం సర్వం నిష్కర్షయజ్జగత్ |
 స్వతన్త్రమబుధస్యేహ కిమసత్కర్మభిర్భవేత్ || ౧౯ ||
 శాస్త్రస్య పితురాదేశం యో న వేద నివర్తకమ్ |
 కథం తదనురూపాయ గుణవిస్త్రముఖ్యపక్రమేత్ || ౨౦ ||
 ఇతి వ్యవసితా రాజన్ హర్యశ్వా ఏకచేతనః |
 ప్రయయుస్తం పరిక్రమ్య పథానమనివర్తనమ్ || ౨౧ ||
 స్వరబ్రహ్మణి నిర్భాతహృషీకేశపదామ్బుజే |
 అఖణ్డం చిత్తమావేశ్య లోకాననుచరన్ మునిః || ౨౨ ||
 నాశం నిశమ్య పుత్రాణాం నారదాచ్ఛీలశాలినామ్ |
 అన్వతస్యత కః శోచన్ సుప్రజాస్త్యం శుచాం పదమ్ || ౨౩ ||
 స భూయః పాఞ్చజన్యాయామజేన పరిసాన్వితః |
 పుత్రానజనయద్దక్షః శబలాశ్వాన్ సహస్రశః || ౨౪ ||
 తేఽపి పిత్రా సమాదిష్టాః ప్రజాసర్గే ధృతవ్రతాః |
 నారాయణసరో జగ్ముర్యత్ర సిద్ధాః స్వపూర్వజాః || ౨౫ ||
 తదుపస్పర్శనాదేవ వినిర్ధూతమలాశయాః |
 జపన్తో బ్రహ్మ పరమం తేపున్నేఽత్ర మహత్తపః || ౨౬ ||
 అబ్భక్షాః కతిచిన్మాసాన్ కతిచిద్వాయుభోజనాః |
 ఆరాధయన్ మన్త్రమిమమభ్యస్యన్త ఇడస్పతిమ్ || ౨౭ ||
 ఓం నమో నారాయణాయ పురుషాయ మహాత్మానే |
 విశుద్ధసత్త్వధిష్ఠ్ఞాయ మహాహంసాయ ధీమహి || ౨౮ ||
 ఇతి తానపి రాజేన్ద్ర ప్రతిసర్గధియో మునిః |
 ఉపేత్య నారదః ప్రాహ వాచః కూటాని పూర్వవత్ || ౨౯ ||
 దాక్షాయణాః సంశృణుత గదతో నిగమం మమ |
 అన్విచ్ఛతానుపదపీం భ్రాతృణాం భ్రాతృవత్సలాః || ౩౦ ||
 భ్రాతృణాం ప్రాయణం భ్రాతా యోఽనుతిష్ఠతి ధర్మవిత్ |
 స పుణ్యబంధుః పురుషో మరుద్భిః సహ మోదతే || ౩౧ ||
 ఏతావదుక్త్వా ప్రయయౌ నారదోఽమోఘదర్శనః |
 తేఽపి చాన్వగమన్ మార్గం భ్రాతృణామేవ మారిష || ౩౨ ||

సద్ధీచీనం ప్రతీచీనం పరస్యానుపథం గతాః ।
నాద్యాపి తే నివర్తన్తే పశ్చిమా యామినిరివ ॥ 33॥

ఏతస్మిన్ కాల ఉత్పాతాన్ బహూన్ పశ్యన్ ప్రజాపతిః ।
పూర్వవన్నారదకృతం పుత్రనాశముపాశ్చృణోత్ ॥ 34॥

చుక్రోధ నారదాయాసౌ పుత్రశోకవిమూర్చ్ఛితః ।
దేవర్షిముపలభ్యాహ రోషాద్విస్ఫురితాధరః ॥ 35॥

దక్ష ఉవాచ

అహో అసాధో సాధూనాం సాధులిజ్జేన నస్త్యయా ।
అసాధ్వకార్యర్భకాణాం భిక్షోర్మార్గః ప్రదర్శితః ॥ 36॥

ఋణైస్త్రిభిరముక్తానామమీమాంసితకర్మణామ్ ।
విఘాతః శ్రేయసః పాప లోకయోరుభయోః కృతః ॥ 37॥

ఏవం త్వం నిరనుక్రోశో బాలానాం మతిభిద్ధరేః ।
పార్షదమధ్యే చరసి యశోహ నిరపత్రపః ॥ 38॥

నను భాగవతా నిత్యం భూతానుగ్రహకాతరాః ।
ఋతే త్వాం సౌహృదఘ్నం వై వైరజ్కరమవైరిణామ్ ॥ 39॥

నేత్రం పుంసాం విరాగః స్యాత్త్వయా కేవలినా మృషా ।
మన్యసే యద్యుపశమం స్నేహపాశనికృన్తనమ్ ॥ 40॥

నానుభూయ న జానాతి పుమాన్ విషయతీక్ష్ణతామ్ ।
నిర్విద్యతే స్వయం తస్మాన్న తథా భిన్నధీః పరైః ॥ 41॥

యన్నస్త్యం కర్మసన్ధానాం సాధూనాం గృహమేధినామ్ ।
కృతవానసి దుర్మర్షం విప్రియం తవ మర్షితమ్ ॥ 42॥

తస్తుకృన్తన యన్నస్త్యమభద్రమచరః పునః ।
తస్మాల్లోకేషు తే మూఢ న భవేద్భ్రమతః పదమ్ ॥ 43॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ప్రతిజగ్రాహ తద్పాఢం నారదః సాధుసమ్మతః ।
ఏతావాన్ సాధువాదో హి తితికేతేశ్వరః స్వయమ్ ॥ 44॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

షష్ఠస్కంధే నారదశాపో నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౫॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ షష్ఠోఽధ్యాయః - ౬ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

తతః ప్రాచేతసోఽసిక్ష్వామనునీతః స్వయంబుభవా ।

షష్ఠిం సజ్జానయామాస దుహిత్యాః పితృవత్సలాః ॥ ౧॥

దశ ధర్మాయ కాయేన్దోర్ద్విషట్ట్రీణవ దత్తవాన్ ।

భూతాఙ్గిరఃకృశాశ్వేభ్యో ద్వే ద్వే తార్క్షాయ చాపరాః ॥ ౨॥

నామధేయాన్యమూషాం త్వం సాపత్యానాం చ మే శృణు ।

యాసాం ప్రసూతిప్రసవైర్లోకా ఆపూరితాస్త్రయః ॥ ౩॥

భానుర్లమ్బా కకుద్వామిర్విశ్వా సాధ్యా మరుత్వతీ ।

వసుర్ముహూర్తా సఙ్కల్పా ధర్మపత్న్యః సుతాఙ్చుణు ॥ ౪॥

భానోస్తు దేవఋషభ ఇన్ద్రసేనస్తతో నృప ।

విద్యోత ఆసీల్లమ్బాయాస్తతశ్చ స్తనయిత్సవః ॥ ౫॥

కకుదః సఙ్కటస్తస్య కీకటస్తనయో యతః ।

భువో దుర్గాణి జామేయః స్వర్గో నన్దిస్తతోఽభవత్ ॥ ౬॥

విశ్వేదేవాస్తు విశ్వాయా అప్రజాంస్తాన్ ప్రచక్షతే ।

సాధ్యోగణస్తు సాధ్యాయా అర్థసిద్ధిస్తు తత్సుతః ॥ ౭॥

మరుత్వాంశ్చ జయస్తశ్చ మరుత్వత్యాం బభూవతుః ।

జయన్తో వాసుదేవాంశ ఉపేన్ద్ర ఇతి యం విదుః ॥ ౮॥

మూహూర్తికా దేవగణా ముహూర్తాయాశ్చ జజ్ఞరే ।

యే వై ఫలం ప్రయచ్ఛన్తి భూతానాం స్వస్వకాలజమ్ ॥ ౯॥

సఙ్కల్పాయాశ్చ సఙ్కల్పః కామః సఙ్కల్పజః స్మృతః ।

వసవోఽష్టా వసోః పుత్రాస్తేషాం నామాని మే శృణు ॥ ౧౦॥

ద్రోణః ప్రాణో ధ్రువోఽర్కోఽగ్నిర్దోషో వసుర్విభావసుః ।

ద్రోణస్యాభిమతేః పత్న్యా హర్షశోకభయాదయః ॥ ౧౧॥
 ప్రాణస్యోర్జస్వతీ భార్యా సహ ఆయుః పురోజవః ।
 ద్రువస్య భార్యా ధరణీరసూత వివిధాః పురః ॥ ౧౨॥
 అర్కస్య వాసనా భార్యా పుత్రాస్తర్వాదయః స్మృతాః ।
 అగ్నేర్భార్యా వసోర్ధారా పుత్రా ద్రవిణకాదయః ॥ ౧౩॥
 స్కన్ధశ్చ కృత్తికాపుత్రో యే విశాఖాదయస్తతః ।
 దోషస్య శర్వరీపుత్రః శిశుమారో హరేః కలా ॥ ౧౪॥
 వసోరాజ్గిరసీపుత్రో విశ్వకర్మా కృతీపతిః ।
 తతో మనుశ్చాక్షుషోఽభూద్విశ్వే సాధ్యా మనోః సుతాః ॥ ౧౫॥
 విభావసోరసూతోషా వ్యుష్టం రోచిషమాతపమ్ ।
 పశ్చుయామోఽథ భూతాని యేన జాగ్రతి కర్మసు ॥ ౧౬॥
 సరూపాసూత భూతస్య భార్యా రుద్రాంశ్చ కోటిశః ।
 రైవతోఽజో భవో భీమో వామ ఉగ్రో వృషాకపిః ॥ ౧౭॥
 అజైకపాదహిర్బుధ్నో బహురూపో మహానితి ।
 రుద్రస్య పార్షదాశ్చాన్యే ఘోరాః భూతవినాయకాః ॥ ౧౮॥
 ప్రజాపతేరజ్గిరసః స్వధా పత్నీ పితృనథ ।
 అథర్వాజ్గిరసం వేదం పుత్రత్వే చాకరోత్సతీ ॥ ౧౯॥
 కృశాశ్వోఽర్చిషి భార్యాయాం ధూమ్రకేశమజ్జిజనత్ ।
 ధిషణాయాం వేదశిరో దేవలం వయునం మనుమ్ ॥ ౨౦॥
 తార్క్ష్యస్య వినతా కద్రూః పతగ్గీ యామినీతి చ ।
 పతగ్గ్యసూత పతగాన్ యామినీ శలభానథ ॥ ౨౧॥
 సుపర్ణాసూత గరుడం సాక్షాద్యజ్ఞేశవాహనమ్ ।
 సూర్యసూతమనూరుం చ కద్రూర్నాగాననేకశః ॥ ౨౨॥
 కృత్తికాదీని నక్షత్రాణీన్దోః పత్న్యస్తు భారత ।
 దక్షశాపాతోఽనపత్యస్తాసు యక్ష్మగ్రహోర్ధితః ॥ ౨౩॥
 పునః ప్రసాద్య తం సోమః కలా లేభే క్షయే దితాః ।
 శృణు నామాని లోకానాం మాతృగాణాం శక్కరాణి చ ॥ ౨౪॥

అథ కశ్యపపత్నినాం యత్ప్రసూతమిదం జగత్ |
 అదిత్తిర్దనుః కాష్ఠా ఆరిష్టా సురసా ఇలా || ౨౫||
 మునిః క్రోధవశా తామ్రా సురభిః సరమా తిమిః |
 తిమేర్యాదోగణా ఆసన్ శ్వాపదాః సరమాసుతాః || ౨౬||
 సురభేర్మహిషా గావో యే చాన్యే ద్విశఫా నృప |
 తామ్రాయాః శ్యేనగృధ్రాద్యా మునేరప్పరసాం గణాః || ౨౭||
 దన్తకూకాదయః సర్పా రాజన్ క్రోధవశాత్మజాః |
 ఇలాయా భూరుహాః సర్వే యాతుధానాశ్చ సౌరసాః || ౨౮||
 ఆరిష్టాయాశ్చ గన్ధర్వాః కాష్ఠాయా ద్విశఫతరాః |
 సుతా దనోరేకషష్టిస్తేషాం ప్రాధానికాఞ్చ్యుణు || ౨౯||
 ద్విమూర్ధా శమ్భరోఽరిష్టో హయగ్రీవో విభావసుః |
 అయోముఖః శంకుశిరాః స్వర్భానుః కపిలోఽరుణః || ౩౦||
 పులోమా వృషపర్వా చ ఏకచక్రోఽనుతాపనః |
 ధూమ్రకేశో విరూపాక్షో విప్రచిత్తిశ్చ దుర్జయః || ౩౧||
 స్వర్భానోః సుప్రభాం కన్యామువాహ నముచిః కిల |
 వృషపర్వణస్తు శర్మిష్ఠాం యయాతిర్నాహుషో బలీ || ౩౨||
 వైశ్వానరసుతా యాశ్చ చతస్రశ్చారుదర్శనాః |
 ఉపదానవీ హయశిరా పులోమా కాలకా తథా || ౩౩||
 ఉపదానవీం హిరణ్యాక్షః క్రతుర్లయశిరాం నృప |
 పులోమాం కాలకాం చ ద్వే వైశ్వానరసుతే తు కః || ౩౪||
 ఉపయేమేఽథ భగవాన్ కశ్యపో బ్రహ్మచోదితః |
 పౌలోమాః కాలకేయాశ్చ దానవా యుద్ధశాలినః || ౩౫||
 తయోః షష్ఠినహస్రాణి యజ్ఞఘ్నాన్స్తే పితుః పితా |
 జఘాన స్వర్గతో రాజన్నేక ఇన్ద్రప్రియఙ్కరః || ౩౬||
 విప్రచిత్తిః సింహికాయాం శతం చైకమజీజనత్ |
 రాహుజ్యేష్ఠం కేతుశతం గ్రహత్వం య ఉపాగతః || ౩౭||
 అథాతః శ్రూయతాం వంశో యోఽదితేరనుపూర్వశః |
 యత్ర నారాయణో దేవః స్వాంశేనావాతరద్విభుః || ౩౮||

వివస్వానర్యమా పూషా త్వష్టాథ సవితా భగః ।
 ధాతా విధాతా వరుణో మిత్రః శక్ర ఉరుక్రమః ॥ ౩౯॥
 వివస్వతః శ్రాద్ధదేవం సంజ్ఞానూయత వై మనుమ్ ।
 మిథునం చ మహాభాగా యమం దేవం యమీం తథా ।
 సైవ భూత్వాథ బడవా నాసత్యై సుషువే భువి ॥ ౪౦॥
 ఛాయా శనైశ్చరం లేభే సావర్ణిం చ మనుం తతః ।
 కన్యాం చ తపతీం యా వై వప్రే సంవరణం పతిమ్ ॥ ౪౧॥
 అర్యష్టై మాతృకా పత్నీ తయోశ్చర్షణయః సుతాః ।
 యత్ర వై మానుషీ జాతిర్భ్రహ్మణా చోపకల్పితా ॥ ౪౨॥
 పూషాసపత్యః పిష్టాదో భగ్గుదన్తోఽభవత్పురా ।
 యోఽసౌ దక్షాయ కుపితం జహాస వివృతద్విజః ॥ ౪౩॥
 త్వష్టరైత్యానుజా భార్యా రచనా నామ కన్యకా ।
 సన్నివేశస్తయోరజ్ఞై విశ్వరూపశ్చ వీర్యవాన్ ॥ ౪౪॥
 తం వప్రై సురగణా స్వస్తీయం ద్విషతామపి ।
 విమతేన పరిత్యక్తా గురుణాఙ్గిరసేన యత్ ॥ ౪౫॥
 ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
 సంహితాయాం షష్ఠస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౬॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ సప్తమోఽధ్యాయః - ౭ ॥

రాజోవాచ
 కన్య హేతోః పరిత్యక్తా ఆచార్యేణాత్మనః సురాః ।
 ఏతదాచక్ష్య భగవచ్ఛిష్యాణామక్రమం గురౌ ॥ ౧॥
 శ్రీశుక ఉవాచ
 ఇన్ద్రస్త్రిభువనైశ్వర్యమదోల్లజ్జితసత్పథః ।

మరుద్భిర్వసుభీ రుద్వైరాదిత్వైర్భుభిర్నృప ॥ ౨॥

విశ్వేదేవైశ్చ సాధ్యైశ్చ నాసత్యాభ్యాం పరిశ్రితః ।

సిద్ధచారణగన్ధర్వైర్మునిభిర్భ్రహ్మవాదిభిః ॥ ౩॥

విద్యాధరాప్సరోభిశ్చ కిన్నరైః పతగోరగైః ।

నిషేవ్యమాణో మఘవాన్ స్తూయమానశ్చ భారత ॥ ౪॥

ఉపగీయమానో లలితమాస్థానాధ్యాసనాశ్రితః ।

పాణ్డరేణాతపత్రేణ చన్ద్రమణ్డలచారుణా ॥ ౫॥

యుక్తశ్చావ్యైః పారమేష్ఠ్యైశ్చామరవ్యజనాదిభిః ।

విరాజమానః పౌలోమ్యా సహార్ధాసనయా భృశమ్ ॥ ౬॥

స యదా పరమాచార్యం దేవానామాత్మనశ్చ హ ।

నాభ్యసన్దత సమ్ప్రాప్తం ప్రత్యుత్థానాసనాదిభిః ॥ ౭॥

వాచస్పతిం మునివరం సురాసురనమస్కృతమ్ ।

నోచ్ఛచాలాసనాదిన్ద్రః పశ్యన్నపి సభాగతమ్ ॥ ౮॥

తతో నిర్గత్య సహసా కవిరాజ్గిరసః ప్రభుః ।

ఆయయా స్వగృహం తూష్ణిం విద్వాన్ శ్రీమదవిక్రియామ్ ॥ ౯॥

తర్హ్యేవ ప్రతిబుధ్యేన్ద్రో గురుహేలనమాత్మనః ।

గర్హయామాస సదసి స్వయమాత్మానమాత్మనా ॥ ౧౦॥

అహో బత మయాసాధు కృతం వై దభ్రబుద్ధినా ।

యన్మయైశ్వర్యమత్రేన గురుః సదసి కాత్కృతః ॥ ౧౧॥

కో గృధ్యేత్పణ్డితో లక్ష్మీం త్రివిష్టపపతేరపి ।

యయాహమాసురం భావం నీతోఽద్య విబుధేశ్వరః ॥ ౧౨॥

యే పారమేష్ఠ్యం ధిషణమధితిష్ఠన్న కఞ్చన ।

ప్రత్యుత్తిష్ఠేదితి బ్రూయుర్ధర్మం తే న పరం విదుః ॥ ౧౩॥

తేషాం కుపథదేష్టాణాం పతతాం తమసి హ్యాధః ।

యే శ్రద్ధధ్యుర్వచస్తే వై మజ్జన్యశ్మప్లవా ఇవ ॥ ౧౪॥

అథాహమమరాచార్యమగాధధిషణం ద్విజమ్ ।

ప్రసాదయిష్యే నిశతః శీర్షా తచ్ఛరణం స్పృశన్ ॥ ౧౫॥

ఏవం చిన్తయతస్తస్య మఘోనో భగవాన్ గృహాత్ |
బృహస్పతిర్థతోఽదృష్టాం గతిమధ్యాత్మమాయయా || ౧౬ ||

గురోర్నాధిగతః సంజ్ఞాం పరీక్షన్ భగవాన్ స్వరాట్ |
ధ్యాయన్ ధియా సురైరుక్తః శర్మ నాలభతాత్మనః || ౧౭ ||

తచ్చుత్త్వైవాసురాః సర్వ ఆశ్రిత్యౌశనసం మతమ్ |
దేవాన్ ప్రత్యుద్యమం చక్రుర్దుర్మదా ఆతతాయినః || ౧౮ ||

తైర్విసృష్టేషుభిస్తీక్ష్ణైర్నిర్భిన్నాఙ్గోరుబాహవః |
బ్రహ్మీణం శరణం జగ్ముః సహేన్ద్రా నతకన్ధరాః || ౧౯ ||

తాంస్తథాభ్యర్థితాన్ వీక్ష్య భగవానాత్మభూరజః |
కృపయా పరయా దేవ ఉవాచ పరిసాన్త్యయన్ || ౨౦ ||

బ్రహ్మోవాచ
అహో బత సురశ్రేష్ఠా హ్యభద్రం వః కృతం మహాత్ |
బ్రహ్మీష్ఠం బ్రాహ్మణం దాన్తమైశ్వర్యాన్నాభ్యనన్దత || ౨౧ ||
తస్యాయమనయస్యాసీత్పరేభ్యో వః పరాభవః |
ప్రక్షీణేభ్యః స్వవైరిభ్యః సమృద్ధానాం చ యత్సరాః || ౨౨ ||

మఘవన్ దిష్వతః పశ్య ప్రక్షీణాన్ గుర్వతిక్రమాత్ |
సమ్ప్రుత్యుపచితాన్ భూయః కావ్యమారాధ్య భక్తీతః |
ఆదదీరన్ నిలయనం మమాపి భృగుదేవతాః || ౨౩ ||

త్రివిష్టపం కిం గణయన్త్యభేద్య-
మన్త్రా భృగుణామనుశిక్షితార్థాః |
న విప్రగోవిన్దగవీశ్వరాణాం
భవన్త్యభద్రాణి నరేశ్వరాణామ్ || ౨౪ ||

తద్విశ్వరూపం భజతాశు విప్రం
తపస్వినం త్వాష్ట్రమథాత్మవన్దమ్ |
సభాజితోఽర్థాన్ స విధాస్యతే వో
యది క్షమిష్యధ్యముతాస్య కర్మ || ౨౫ ||

శ్రీశుక ఉవాచ
త ఏవముదితా రాజన్ బ్రహ్మణా విగతజ్వరాః |

ఋషిం త్వాష్ట్రముపవ్రజ్య పరిష్వజ్యేదమబ్రువన్ || ౨౬ ||

దేవా ఊచుః

వయం తేఽతిథయః ప్రాప్తా ఆశ్రమం భద్రమస్తు తే |

కామః సమాద్యతాం తాత పితృణాం సమయోచితః || ౨౭ ||

పుత్రాణాం హి పరో ధర్మః పితృశుశ్రూషణం సతామ్ |

అపి పుత్రవతాం బ్రహ్మన్ కిముత బ్రహ్మచారిణామ్ || ౨౮ ||

ఆచార్యో బ్రహ్మణో మూర్తిః పితా మూర్తిః ప్రజాపతేః |

భ్రాతా మరుత్పతేర్మూర్తిర్మాతా సాక్షాత్కతేస్తనుః || ౨౯ ||

దయాయా భగినీ మూర్తిర్ధర్మస్యాత్మాతిథిః స్వయమ్ |

అగ్నేరభ్యాగతో మూర్తిః సర్వభూతాని చాత్మనః || ౩౦ ||

తస్మాత్పితృణామారానామూర్తిం పరపరాభవమ్ |

తపసాపనయంస్తాత సన్దేశం కర్తుమర్హసి || ౩౧ ||

వృణీమహే త్వోపాధ్యాయం బ్రహ్మిష్ఠం బ్రాహ్మణం గురుమ్ |

యథాజ్ఞాసా విజేష్యామః సపత్నాంస్తవ తేజసా || ౩౨ ||

న గర్హయన్తి హ్యర్థేషు యవిష్టాఙ్ఘ్రిభివాదనమ్ |

ఛన్దోభ్యోఽన్యత్ర న బ్రహ్మన్ వయో జ్యైష్ఠ్యస్య కారణమ్ || ౩౩ ||

ఋషిరువాచ

అభ్యర్థితః సురగణైః పౌరోహిత్యే మహాతపాః |

స విశ్వరూపస్తానాహ ప్రసన్నః శ్లక్ష్యయా గిరా || ౩౪ ||

విశ్వరూప ఉవాచ

విగర్హితం ధర్మశీలైర్భ్రాహ్మవర్చ ఉపవ్యయమ్ |

కథం ను మద్విధో నాథా లోకేశైరభియాచితమ్ |

ప్రత్యాఖ్యాస్యతి తచ్చిష్యః స ఏవ స్వార్థ ఉచ్యతే || ౩౫ ||

అకిఞ్చనానాం హి ధనం శిలోఞ్చనం

తేనేహ నిర్వర్తితసాధుసత్క్రియః |

కథం విగర్హ్యం ను కరోమ్యధీశ్వరాః

పౌరోధసం హృష్యతి యేన దుర్మతిః || ౩౬ ||

తథాపి న ప్రతిబ్రూయాం గురుభిః ప్రార్థితం కియత్ |

భవతాం ప్రార్థితం సర్వం ప్రాణైరరైశ్చ సాధయే || 32||

శ్రీశుక ఉవాచ

తేభ్య ఏవం ప్రతిశ్రుత్య విశ్వరూపో మహాతపాః |
పౌరోహిత్యం వృతశ్చక్రే పరమేణ సమాధినా || 3౮||

సురద్విషాం శ్రియం గుప్తామాశనస్యాపి విద్యయా |
ఆచ్ఛిద్యాదాన్మహేన్ద్రాయ వైష్ణవ్యా విద్యయా విభుః || 3౯||

యయా గుప్తః సహస్రాక్షో జిగ్యేఽసురచమూర్విభుః |
తాం ప్రాహ స మహేన్ద్రాయ విశ్వరూప ఉదారధీః || ౪౦||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం షష్ఠస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః || ౭||

|| ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ||

|| అష్టమోఽధ్యాయః - ౮ ||

రాజోవాచ

యయా గుప్తః సహస్రాక్షః సవాహాన్ రిపునైనికాన్ |
క్రీడన్నివ వినిర్జిత్య త్రిలోక్యా బుభుజే శ్రియమ్ || ౧||
భగవంస్తన్మమాఖ్యాహి వర్మ నారాయణాత్మకమ్ |
యథాఽఽతతాయినః శత్రూన్ యేన గుప్తోఽజయన్మృధే || ౨||

శ్రీశుక ఉవాచ

వృతః పురోహితస్త్యాష్టో మహేన్ద్రాయానుపుచ్ఛతే |
నారాయణాఖ్యం వర్మాహ తదహైకమనాః శ్ంబు || 3||

విశ్వరూప ఉవాచ

ధౌతాఙ్గిపాణిరాచమ్య సపవిత్ర ఉదజ్ముఖః |
కృతస్వాఙ్గకరన్యాసో మన్త్రాభ్యాం వాగ్యతః శుచిః || ౪||
నారాయణమయం వర్మ సన్నహ్యేద్భయ ఆగతే |
పాదయోర్జానునోర్వార్యోరుదరే హృద్యథోరసి || ౫||

ముఖే శిరస్యానుపూర్వ్యాదోఙ్కారాదీని విన్యసేత్ |
ఓం నమో నారాయణాయేతి విపర్యయమథాపి వా || ౬||
కరన్యాసం తతః కుర్వాద్వాదశాక్షరవిద్యయా |
ప్రణవాదియకారాస్తమన్గల్యన్గుప్తపర్వసు || ౭||
న్యసేద్ధృదయ ఓఙ్కారం వికారమను మూర్ధని |
షకారం తు భ్రువోర్మధ్యే ణకారం శిఖయా దిశేత్ || ౮||
వేకారం నేత్రయోర్యజ్ఞాన్మకారం సర్వసస్థిషు |
మకారమస్త్రముద్దిశ్య మస్త్రమూర్తిరభవేదుబ్ధః || ౯||
సవిసర్గం ఫడన్తం తత్సర్వదిక్షు వినిర్దిశేత్ |
ఓం విష్ణవే నమ ఇతి || ౧౦||
ఆత్మానం పరమం ధ్యాయేద్ధ్యేయం షట్ శక్తిభిర్యుతమ్ |
విద్యాతేజస్తపోమూర్తిమిమం మస్త్రముదాహరేత్ || ౧౧||
ఓం హరిర్విదధ్యాన్మమ సర్వరక్షాం
న్యస్తాఙ్గీపద్మః పతగేన్ద్రపుష్టే |
దరారిచర్యాసిగదేషుచాప-
పాశాన్ దధానోఽష్టగుణోఽష్టభాహుః || ౧౨||
జలేషు మాం రక్షతు మత్స్యమూర్తి-
ర్యాదోగణేభ్యో వరుణస్య పాశాత్ |
స్థలేషు మాయావటువామనోఽవ్యా-
త్రివిక్రమః ఖేఽవతు విశ్వరూపః || ౧౩||
దుర్గేష్వటవ్యాజిముఖాదిషు ప్రభుః
పాయాస్సృసింహోఽసురయాథపారిః |
విముఞ్చతో యస్య మహాట్టహాసం
దిశో వినేదుర్వ్యపతంశ్చ గర్భాః || ౧౪||
రక్షత్వసౌ మాధ్వని యజ్ఞకల్పః
స్వదంష్ట్రయోన్నీతధరో వరాహః |
రామోఽద్రికూటేష్వథ విప్రవాసే
సలక్ష్మణోఽవ్యాదృభరతాగ్రజోఽస్మాన్ || ౧౫||

మాముగ్రధర్మాదఖిలాత్ప్రమాదా-
 న్నారాయణః పాతు నరశ్చ హాసాత్ |
 దత్తస్త్వయోగాదథ యోగనాథః
 పాయాద్గుణేశః కపిలః కర్మబన్ధాత్ || ౧౬ ||

సనత్కుమారోఽవతు కామదేవా-
 ధ్యయశ్చిరా మాం పథి దేవహేలనాత్ |
 దేవర్షివర్యః పురుషార్చనాన్తరా-
 త్కూర్మో హరిర్మాం నిరయాదశేషాత్ || ౧౭ ||

ధన్వన్తరిర్భగవాన్ పాత్యపథ్యా-
 ద్ద్వన్ద్వాదృభయాదృషభో నిర్జితాత్మా |
 యజ్జశ్చ లోకాదవతాజ్జనాన్తా-
 ద్భలో గణాత్కృధవశాదహీన్యః || ౧౮ ||

ద్వైపాయనో భగవానప్రబోధా-
 ద్బుద్ధస్తు పాఖణ్ణగణప్రమాదాత్ |
 కల్కిః కలేః కాలమలాత్ప్రపాతు
 ధర్మావనాయోరుకృతావతారః || ౧౯ ||

మాం కేశవో గదయా ప్రాతరవ్యా-
 ద్గోవిన్ద ఆసన్గవమాత్తవేణుః |
 నారాయణః ప్రాహ్లా ఉదాత్తశక్తి-
 ర్మధ్యన్ధినే విష్ణురరీన్ద్రపాణిః || ౨౦ ||

దేవోఽపరాహ్ణే మధుహోగ్రధన్వా
 సాయం త్రిధామావతు మాధవో మామ్ |
 దోషే హృషీకేశ ఉతార్ధరాత్రే
 నిశీథ ఏకోఽవతు పద్మనాభః || ౨౧ ||

శ్రీవత్సధామాపరరాత్ర ఈశః
 ప్రత్యూష ఈశోఽసిధరో జనార్దనః |
 దామోదరోఽవ్యాదనుసన్ధ్యం ప్రభాతే
 విశ్వేశ్వరో భగవాన్ కాలమూర్తిః || ౨౨ ||

చక్రం యుగాన్తానలతిగ్మనేమి

భ్రమత్సమన్తాద్భగవత్ప్రయుక్తమ్ ।

దన్దగి దన్దగ్యరిసైన్యమాశు

కక్షం యథా వాతసఖో హుతాశః ॥ ౨౩॥

గదేఽశనిస్పర్శనవిస్ఫులిజ్ఞే

నిషిష్ఠి నిషిష్ఠ్యజితప్రియాసి ।

కూష్మాంజ్ఞవైనాయకయక్షరక్షో-

భూతగ్రహోంశ్చూర్ణయ చూర్ణయారీన్ ॥ ౨౪॥

త్వం యాతుధానప్రమథప్రేతమాత్మ-

పిశాచవిప్రగ్రహఘోరదృష్టిన్ ।

దరేన్ద్ర విద్రావయ కృష్ణపూరితో

భీమస్వనోఽరేర్ద్వదయాని కమృయన్ ॥ ౨౫॥

త్వం తిగ్మధారాసివరారిసైన్య-

మీశప్రయుక్తో మమ ఛిన్ధి ఛిన్ధి ।

చక్షూంషి చర్మఞ్చతచన్ద్ర ఛాదయ

ద్విషామఘోనాం హర పాపచక్షుషామ్ ॥ ౨౬॥

యన్నో భయం గ్రహేభ్యోఽభూత్కేతుభ్యో నృభ్య ఏవ చ ।

సరీసృపేభ్యో దంష్ఠ్రిభ్యో భూతేభ్యోఽహోభ్య ఏవ వా ॥ ౨౭॥

సర్వాణ్యేతాని భగవన్ నామరూపాస్త్రకీర్తనాత్ ।

ప్రయాన్తు సజ్జయం సద్యో యే నః శ్రేయఃప్రతీపకాః ॥ ౨౮॥

గరుడో భగవాన్ స్తోత్రస్తోభశ్చన్దోమయః ప్రభుః ।

రక్షత్సశేషకృచ్ఛేభ్యో విష్వక్సేనః స్వనామభిః ॥ ౨౯॥

సర్వాపద్భ్యో హరేర్నామరూపయానాయుధాని నః ।

బుద్ధిన్ధ్రియమనఃప్రాణాన్ పాన్తు పార్షదభూషణాః ॥ ౩౦॥

యథా హి భగవానేవ వస్తుతః సదసచ్ఛ యత్ ।

సత్యేనానేన నః సర్వే యాన్తు నాశముపద్రవాః ॥ ౩౧॥

యథైకాత్మ్యానుభావానాం వికల్పరహితః స్వయమ్ ।

భూషణాయుధలిఙ్గాఖ్యా ధత్తే శక్తిః స్వమాయయా ॥ ౩౨॥

తేనైవ సత్యమానేన సర్వజ్ఞో భగవాన్ హరిః ।

పాతు సర్వైః స్వరూపైర్మః సదా సర్వత్ర సర్వగః ॥ 33 ॥

విదిక్షు దిక్షూర్ధ్వమధః సమన్తా-
దస్తబ్ధార్థగవాన్ నారసింహః ।
ప్రహాపయత్తోకభయం స్వనేన
స్వతేజసా గ్రస్తసమస్తతేజాః ॥ 34 ॥

మఘవన్నిదమాఖ్యాతం వర్మ నారాయణాత్మకమ్ ।
విజేష్యస్యజ్ఞసా యేన దంశితోఽసురయూథపాన్ ॥ 35 ॥

ఏతద్ధారయమాణస్తు యం యం పశ్యతి చక్షుషా ।
పదా వా సంస్పృశేత్సద్యః సాధ్వసాత్స విముచ్యతే ॥ 36 ॥

న కుతశ్చిద్భయం తస్య విద్యాం ధారయతో భవేత్ ।
రాజదస్యగ్రహాదిభ్యో వ్యాధ్యాదిభ్యశ్చ కర్త్విచిత్ ॥ 37 ॥

ఇమాం విద్యాం పురా కశ్చిత్కౌశికో ధారయన్ ద్విజః ।
యోగధారణయా స్వాఙ్గం జహౌ స మరుధన్వని ॥ 38 ॥

తస్యోపరి విమానేన గర్ధర్యపతిరేకదా ।
యయా చిత్రరథః స్త్రీభిర్వృతో యత్ర ద్విజక్షయః ॥ 39 ॥

గగనాన్న్యపతత్సద్యః సవిమానో హ్యవాక్కిరాః ।
స వాలఖిల్యవచనాదస్థిన్యాదాయ విస్మితః ।
ప్రాస్య ప్రాచీనరస్వత్యాం స్నాత్వా ధామ స్వమన్వగాత్ ॥ 40 ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
య ఇదం శృణుయాత్కాలే యో ధారయతి చాదృతః ।
తం నమస్యన్తి భూతాని ముచ్యతే సర్వతో భయాత్ ॥ 41 ॥

ఏతాం విద్యామధిగతో విశ్వరూపాచ్ఛతక్రతుః ।
త్రైలోక్యలక్ష్మీం బుభుజే వినిర్జిత్య మృధేఽసురాన్ ॥ 42 ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే నారాయణవర్మకథనం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ నవమోఽధ్యాయః - ౯ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

తస్యాసన్ విశ్వరూపస్య శిరాంసి త్రీణి భారత ।

సోమపీఠం సురాపీఠమన్నాదమితి శుశ్రుమ ॥ ౧॥

స వై బర్హిషి దేవేభ్యో భాగం ప్రత్యక్షముచ్చుకైః ।

అదదద్యస్య పితరో దేవాః సప్రశ్రయం నృప ॥ ౨॥

స ఏవ హి దదౌ భాగం పరోక్షమసురాన్ ప్రతి ।

యజమానోఽవహద్భాగం మాతృన్నేహవశాసుగః ॥ ౩॥

తద్దేవహేలనం తస్య ధర్మాతీకం సురేశ్వరః ।

ఆలక్ష్య తరసా భీతస్తచ్చీర్షాణ్యచ్ఛినద్రుషా ॥ ౪॥

సోమపీఠం తు యత్తస్య శిర ఆసీత్కపిష్ఠాలః ।

కలవిఙ్కః సురాపీఠమన్నాదం యత్న త్తిరిః ॥ ౫॥

బ్రహ్మహత్యామఙ్జలినా జగ్రాహ యదపీశ్వరః ।

సంవత్సరాస్తే తదఘం భూతానాం స విశుద్ధయే ॥ ౬॥

భూమ్యముద్బుద్ధమయోషిద్భ్యశ్చతుర్థా వ్యభజద్ధరిః ।

భూమిస్తురీయం జగ్రాహ ఖాతపూరవరేణ వై ॥ ౭॥

ఈరిణం బ్రహ్మహత్యాయా రూపం భూమౌ ప్రదృశ్యతే ।

తుర్యం ఛేదవిరోహేణ వరేణ జగృహుర్దుగమాః ॥ ౮॥

తేషాం నిర్యాసరూపేణ బ్రహ్మహత్యా ప్రదృశ్యతే ।

శశ్వత్కామవరేణాంహస్తురీయం జగృహుః స్త్రియః ॥ ౯॥

రజోరూపేణ తాస్వంహో మాసి మాసి ప్రదృశ్యతే ।

ద్రవ్యభూయోవరేణాపస్తురీయం జగృహుర్మలమ్ ॥ ౧౦॥

తాసు బుద్బుదఘనాభ్యాం దృష్టం తద్ధరతి క్షిపన్ ।

హతపుత్రస్తతస్త్యష్టా జహావేన్ద్రాయ శత్రవే ॥ ౧౧॥

ఇన్ద్రశత్రో వివర్ధస్వ మా చిరం జహి విద్విషమ్ ।

అథాన్వాహార్యపచనాదుత్థితో ఘోరదర్శనః ॥ ౧౨॥
 కృతాంత ఇవ లోకానాం యుగాంతసమయే యథా ।
 విష్వగ్వివర్ధమానం తమిషుమాత్రం దినే దినే ॥ ౧౩॥
 దగ్ధశైలప్రతీకాశం సన్ధ్యాభ్రాసీకవర్చసమ్ ।
 తప్తతామ్రశిఖాశ్మశ్రుం మధ్యాహ్నోర్కోగ్రలోచనమ్ ॥ ౧౪॥
 దేదీప్యమానే త్రిశిఖే శూల ఆరోప్య రోదసీ ।
 సృత్యంతమున్నదంతం చ చాలయంతం పదా మహీమ్ ॥ ౧౫॥
 దరీగమ్భీరవక్త్రేణ పిబతా చ నభస్తలమ్ ।
 లిహతా జిహ్వాయర్క్షాణీ గ్రసతా భువనత్రయమ్ ॥ ౧౬॥
 మహతా రౌద్రదంష్ట్రేణ జృమ్భమాణం ముహుర్ముహుః ।
 విత్రస్తా దుద్రువుర్లోకా వీక్ష్య సర్వే దిశో దశ ॥ ౧౭॥
 యేనావృతా ఇమే లోకాస్తమసా త్వాష్ట్రమూర్తినా ।
 స వై వృత్ర ఇతి ప్రోక్తః పాపః పరమదారుణః ॥ ౧౮॥
 తం నిజఘ్నూరభిద్రుత్య సగణా విబుధర్షభాః ।
 సైః సైర్దివ్యాస్త్రశస్త్రాఘైః సోఽగ్రసత్తాని కృత్స్నశః ॥ ౧౯॥
 తతస్తే విస్మితాః సర్వే విషణ్ణా గ్రస్తతేజసః ।
 ప్రత్యఞ్చమాదిపురుషముపతస్థుః సమాహితాః ॥ ౨౦॥
 దేవా ఊచుః
 వాయుమ్భరాగ్నోష్ణపితయస్త్రిలోకా
 బ్రహ్మాదయో యే వయముద్విజంతః ।
 హరామ యస్మై బలిమంతకోఽసౌ
 బిభేతి యస్మాదరణం తతో నః ॥ ౨౧॥
 ఆవిస్మితం తం పరిపూర్ణకామం
 స్వేనైవ లాభేన సమం ప్రశాంతమ్ ।
 వినోపసర్పత్యపరం హి బాలిశః
 శ్వలాఙ్గులేనాతితితర్తి సిన్ధుమ్ ॥ ౨౨॥
 యస్యోరుశ్శృణ్ణే జగతీం స్వనావం
 మనుర్యథాఽఽబధ్య తతార దుర్గమ్ ।

స ఏవ నస్త్యాష్ట్రభయాద్ధురన్తా-
త్రాతాఽఽశ్రితాన్ వారిచరోఽపి నూనమ్ || ౨౩||

పురా స్వయమ్భూరపి సంయమామ్భు-
స్యదీర్ణవాతోర్మిరవైః కరాలే |
ఏకోఽరవిన్దాత్పతితస్తతార
తస్మాద్భయాద్యేన స నోఽస్తు పారః || ౨౪||

య ఏక ఈశో నిజమాయయా నః
ససర్జ యేనానుసృజామ విశ్వమ్ |
వయం న యస్యాపి పురః సమీహతః
పశ్యామ లింగం పృథగీశమానినః || ౨౫||

యో నః సపత్నైర్భృశమర్షమానాన్
దేవర్షితిర్యక్ష్మిషు నిత్య ఏవ |
కృతావతారస్తనుభిః స్వమాయయా
కృత్వాఽఽత్యసాత్పాతి యుగే యుగే చ || ౨౬||

తమేవ దేవం వయమాత్మదైవతం
పరం ప్రధానం పురుషం విశ్వమన్యమ్ |
వ్రజామ సర్వే శరణం శరణ్యం
స్వానాం స నో ధాస్యతి శం మహాత్మా || ౨౭||

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి తేషాం మహారాజ సురాణాముపత్తిష్ఠతామ్ |
ప్రతీచ్యాం దిశ్యభూదావిః శఙ్ఖచక్రగదాధరః || ౨౮||

ఆత్మతుల్యైః షోడశభిర్విదా శ్రీవత్సకౌస్తుభౌ |
పర్యుపాసితమున్నిద్రశరదమ్బురుహేక్షణమ్ || ౨౯||

దృష్ట్వా తమవనౌ సర్వ ఈక్షణాహ్లాదవిక్లవాః |
దణ్డవత్పతితా రాజఞ్ఞునైరుత్థాయ తుష్ఠుః || ౩౦||

దేవా ఊచుః
నమస్తే యజ్ఞవీర్యాయ వయసే ఉత తే నమః |
నమస్తే హ్యస్తచక్రాయ నమః సుపురుహూతయే || ౩౧||

యత్రే గతీనాం తిస్యణామీశితుః పరమం పదమ్ |

నార్వాచీనో విసర్గస్య ధాతర్వేదితుమర్హతి || ౩౨||

ఓం నమస్తేఽస్తు భగవన్ నారాయణ
 వాసుదేవాఽఽదిపురుష మహాపురుష మహానుభావ
 పరమమగ్గల పరమకల్యాణ పరమకారుణిక
 కేవల జగదాధార లోకైకనాథ సర్వేశ్వర
 లక్ష్మీనాథ పరమహంసపరివ్రాజకైః
 పరమేణాత్మయోగసమాధినా పరిభావిత-
 పరిస్ఫుటపారమహంస్యధర్మేణోద్ధాటితతమః-
 కపాటద్వారే చిత్రేఽపావృత ఆత్మలోకే
 స్వయముపలబ్ధనిజసుఖానుభవో భవాన్ || ౩౩||

దురవబోధ ఇవ తవాయం విహారయోగో
 యదశరణోఽశరీర ఇదమనవేక్షితాస్మ-
 త్సమవాయ ఆత్మనైవావిక్రియమాణేన
 సగుణమగుణః సృజసి పాసి హరసి || ౩౪||

అథ తత్ర భవాన్ కిం దేవదత్తవదిహ
 గుణవిసర్గపతితః పారతన్యేణ స్వకృత-
 కుశలాకుశలం ఫలముపాదదాత్యాహోస్వి-
 దాత్మారామ ఉపశమశీలః సమజ్ఞాసదర్శన
 ఉదాస్త ఇతి హ వావ న విదామః || ౩౫||

న హి విరోధ ఉభయం భగవత్యపరిమిత-
 గుణగణ ఈశ్వరేఽనవగాహ్యమాహాత్మ్యేఽర్వాచీన-
 వికల్పవితర్కవిచారప్రమాణాభాసకుతర్క-
 శాస్త్రకలిలాంతఃకరణాశ్రయదురవగ్రహవాదినాం
 వివాదానవసర ఉపరతసమస్తమాయామయే
 కేవల ఏవాత్మమాయామస్తద్దాయ కో
 స్వర్థో దుర్ఘట ఇవ భవతి స్వరూపద్వయాభావాత్ || ౩౬||

సమవిషమమతీనాం మతమనుసరసి యథా
 రజ్జఖణ్డః సర్పాదీధియామ్ || ౩౭||

స ఏవ హి పునః సర్వవస్తుని వస్తుస్వరూపః
 సర్వేశ్వరః సకలజగత్కారణకారణభూతః

సర్వప్రత్యగాత్యత్వాత్సర్వగుణాభాసోపలక్షిత
ఏక ఏవ పర్యవశేషితః || 3౮||

అథ హా వావ తవ మహిమామృతరససముద్ర-
విప్రుషా సకృదవలీడయా స్వమనసి
నిష్యన్దమానానవరతసుఖేన విస్మారిత-
దృష్టశ్రుతవిషయసుఖలేశాభాసాః
పరమభాగవతా ఏకాన్వినో భగవతి
సర్వభూతప్రియసుహృది సర్వాత్మని నితరాం
నిరన్తరం నిర్వృతమనసః కథము హా వా ఏతే
మధుమథన పునః స్వార్థకుశలా హ్యోత్మప్రియ-
సుహృదః సాధవస్త్యచ్ఛరణామ్బుజానుసేవాం
విస్మజన్తి న యత్ర పునరయం సంసారపర్యావర్తః || ౩౯||

త్రిభువనాత్మభవన త్రివిక్రమ త్రినయన
త్రిలోకమనోహరానుభావ తవైవ విభూతయో
దితిజదనుజాదయశ్చాపి తేషామనుపక్రమ-
సమయోఽయమితి స్వాత్మమాయయా
సురనరమృగమిశ్రితజలవరాకృతిభి-
ర్యథాపరాధం దణ్డం దణ్డధర దధర్థ
ఏవమేనమపి భగవన్ జహి త్వాష్ట్రముత
యది మన్యసే || ౪౦||

అస్మాకం తావకానాం తవ నతానాం తత
తతామహా తవ చరణనలినయుగలధ్యానా-
నుబద్ధహృదయనిగడానాం స్వల్కిలవివరణేనా-
త్మసాత్కృతానామనుకమ్పానురంజితవిశద-
రుచిరశిశిరస్మితావలోకేన విగలిత-
మధురముఖరసామృతకలయా చాస్తస్తాప-
మనఘోర్హస్తి శమయితుమ్ || ౪౧||

అథ భగవంస్తవాస్మాభిరఖిలజగ-
దుత్పత్తిస్థితిలయనిమిత్తాయమానదివ్య-
మాయావినోదస్య సకలజీవనికాయానా-

మన్వర్షదయేషు బహిరపి చ బ్రహ్మప్రత్యగాత్మ-
 స్వరూపేణ ప్రధానరూపేణ చ యథాదేశకాల-
 దేహావస్థానవిశేషం తదుపాదానో-
 పలమ్భకతయానుభవతః సర్వప్రత్యయసాక్షిణ
 ఆకాశశరీరస్య సాక్షాత్పరబ్రహ్మణః
 పరమాత్మనః కియానిహ వార్థవిశేషో
 విజ్ఞాపనీయః స్యాద్విస్ఫులిక్ఖాదిభిరివ
 హిరణ్యరేతసః ॥ ౪౨॥

అత ఏవ స్వయం తదుపకల్పయాస్మాకం
 భగవతః పరమగురోస్తవ చరణశత-
 పలాశచ్ఛాయాం వివిధవృజినసంసార-
 పరిశ్రమోపశమనీముపసృతానాం వయం
 యత్కామేనోపసాదితాః ॥ ౪౩॥

అథో ఈశ జహి త్వాష్ట్రం గ్రసంతం భువనత్రయమ్ ।
 గ్రస్తాని యేన నః కృష్ణ తేజాన్స్యస్త్రాయుధాని చ ॥ ౪౪॥
 హంసాయ దహ్రానిలయాయ నిరీక్షకాయ
 కృష్ణాయ మృష్టయశనే నిరుపక్రమాయ ।
 సత్యజ్ఞిహాయ భవపాన్థనిజాశ్రమాప్త-
 వస్తే పరీష్టగతయే హరయే నమస్తే ॥ ౪౫॥

శ్రీశుక ఉవాచ
 అధైవమీడితో రాజన్ సాదరం త్రిదశైర్వారిః ।
 స్వముపస్థానమాకర్ణ్య ప్రాహ తానభినన్దితః ॥ ౪౬॥

శ్రీభగవానువాచ
 ప్రీతోఽహం వః సురశ్రేష్ఠా మదుపస్థానవిద్యయా ।
 ఆత్మైశ్వర్యస్మృతిః పుంసాం భక్తిశ్చైవ యయా మయి ॥ ౪౭॥

కిం దురాపం మయి ప్రీతే తథాపి విబుధర్షభాః ।
 మయ్యేకాన్తమతిర్నాన్యన్మతో వాఙ్చుతి తత్త్వవిత్ ॥ ౪౮॥
 న వేద కృపణః శ్రేయ ఆత్మనో గుణవస్తుదృక్ ।
 తస్య తానిచ్చతో యచ్ఛేద్యది సోఽపి తథావిధః ॥ ౪౯॥

స్వయం నిశ్చేయసం విద్వాన్ న వక్త్యజ్ఞాయ కర్మ హి ।
 న రాతి రోగిణోఽపథ్యం వాఙ్మతో హి భిషక్తమః ॥ ౫౦॥
 మఘవన్ యాత భద్రం వో దధ్యఙ్చమ్పషిసత్తమమ్ ।
 విద్యావ్రతతపఃసారం గాత్రం యావత మా చిరమ్ ॥ ౫౧॥
 స వా అధిగతో దధ్యఙ్జశిష్యాభ్యాం బ్రహ్మ నిష్కలమ్ ।
 యద్వా అశ్వశిరో నామ తయోరమరతాం వ్యధాత్ ॥ ౫౨॥
 దధ్యఙ్జాథర్వణస్త్యష్టే వర్మాభేద్యం మదాత్మకమ్ ।
 విశ్వరూపాయ యత్ప్రాదాత్త్యష్టా యత్త్వమధాస్తతః ॥ ౫౩॥
 యుష్మభ్యం యాచితోఽశిష్యాభ్యాం ధర్మజ్ఞోఽఙ్గాని దాస్యతి ।
 తతస్తైరాయుధశ్రేష్ఠో విశ్వకర్మవినిర్మితః ।
 యేన వృత్రశిరో హర్తా మత్రేజ ఉపబృంహితః ॥ ౫౪॥
 తస్మిన్ వినిహతే యూయం తేజోఽస్త్రాయుధసమ్పదః ।
 భూయః ప్రాప్స్యథ భద్రం వో న హింసన్తి చ మత్పరాన్ ॥ ౫౫॥
 ఇతి శ్రీమద్భగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
 సంహితాయాం షష్టస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥ ౯॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ దశమోఽధ్యాయః - ౧౦ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
 ఇన్ద్రమేవం సమాదిశ్య భగవాన్ విశ్వభావనః ।
 పశ్యతామనిమేషాణాం తత్రైవాన్తర్దధే హరిః ॥ ౧॥
 తథాభియాచితో దేవైర్పృషిరాథర్వణో మహాన్ ।
 మోదమాన ఉవాచేదం ప్రహసన్నివ భారత ॥ ౨॥
 అపి వృన్దారకా యూయం న జానీథ శరీరిణామ్ ।
 సంస్థాయాం యస్త్యభిద్రోహో దుఃసహశ్చేతనాపహః ॥ ౩॥
 జిజివిషూణాం జీవానామాత్మా ప్రేష్ఠ ఇహేప్పితః ।

క ఉత్సహేత తం దాతుం భిక్షమాణాయ విష్ణవే ॥ ౪॥

దేవా ఊచుః

కిం ను తద్దుస్వస్యజం బ్రహ్మాన్ పుంసాం భూతానుకమ్పినామ్ ।

భవద్విధానాం మహతాం పుణ్యశ్లోకేడ్యకర్మణామ్ ॥ ౫॥

న ను స్వార్థపరో లోకో న వేద పరసంకృతమ్ ।

యది వేద న యాచేత నేతి నాహ యదీశ్వరః ॥ ౬॥

ఋషిరువాచ

ధర్మం వః శ్రోతుకామేన యూయం మే ప్రత్యుదాహృతాః ।

ఏష వః ప్రియమాత్మానం త్యజంతం సన్త్యజామ్యహమ్ ॥ ౭॥

యోఽధ్రువేణాత్మనా నాథా న ధర్మం న యశః పుమాన్ ।

ఈహేత భూతదయయా స శోచ్యః స్థావరైరపి ॥ ౮॥

ఏతావానవ్యయో ధర్మః పుణ్యశ్లోకైరుపాసితః ।

యో భూతశోకహర్షాభ్యామాత్మా శోచతి హృష్యతి ॥ ౯॥

అహో దైన్యమహో కష్టం పారక్యైః క్షణభంగురైః ।

యన్నోపమర్యాదస్వార్థైర్మర్త్యైః స్వజ్ఞాతివిగ్రహైః ॥ ౧౦॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం కృతవ్యవసితో దధ్యజ్ఞాధర్వణస్తనుమ్ ।

పరే భగవతి బ్రహ్మణ్యాత్మానం సన్నయన్ జహౌ ॥ ౧౧॥

యతాణాసుమనోబుద్ధిస్తత్త్వదృగ్ ధ్వస్తబన్ధనః ।

ఆస్థితః పరమం యోగం న దేహం బుబుధే గతమ్ ॥ ౧౨॥

అథేన్ద్రో వజ్రముద్యమ్య నిర్మితం విశ్వకర్మణా ।

మునేః శుక్తిభిరుత్పిక్తో భగవత్తేజసాన్వితః ॥ ౧౩॥

వృతో దేవగణైః సర్వైర్గజేన్ద్రోపర్యశోభత ।

స్తూయమానో మునిగణైస్త్రోత్యం హర్షయన్నివ ॥ ౧౪॥

వృత్రమభ్యుద్రవచ్చత్రుమసురాసీకయాథపైః ।

పర్యస్తమోజసా రాజన్ క్రుద్ధో రుద్ర ఇవాస్తకమ్ ॥ ౧౫॥

తతః సురాణామసురై రణః పరమదారుణః ।

త్రేతాముఖే నర్మదాయామభవత్ప్రోథమే యుగే ॥ ౧౬॥

రుద్రైర్వసుభిరాదీత్యైరశ్విభ్యాం పితృవహ్నిభిః ।
 మరుద్భిర్పృథుభిః సాధ్యైర్విశ్వేదేవైర్మరుత్పతిమ్ ॥ ౧౭॥
 దృష్ట్వా వజ్రధరం శక్రం రోచమానం స్వయా శ్రియా ।
 నామృష్యన్నసూరా రాజన్ మృధే వృత్రపురఃసరాః ॥ ౧౮॥
 నముచిః శమభ్రోఽనర్వా ద్విమూర్ధా ఋషభోఽసురః ।
 హయగ్రీవః శంకరా విప్రచిత్తిరయోముఖః ॥ ౧౯॥
 పులోమా వృషపర్వా చ ప్రహేత్థైర్హతిరుత్కలః ।
 దైతీయా దానవా యజ్ఞ రజ్ఞాంసి చ సహస్రశః ॥ ౨౦॥
 సుమాలిమాలిప్రముఖాః కార్తస్వరపరిచ్ఛదాః ।
 ప్రతిషిధ్యేన్ద్రసేనాగ్రం మృత్యోరపి దురాసదమ్ ॥ ౨౧॥
 అభ్యర్థయన్నసమ్భానైః సింహనాదేన దుర్మదాః ।
 గదాభిః పరిఘైర్పాణైః ప్రాసముద్గరతోమరైః ॥ ౨౨॥
 శూలైః పరశ్వధైః ఖడ్గైః శతఘ్నిభిర్భుశుణ్డిభిః ।
 సర్వతోఽవాకిరన్ శస్త్రైర్నస్త్రైశ్చ విబుధర్షభాన్ ॥ ౨౩॥
 న తేదృశ్యన్త సజ్ఞాన్నాః శరజాలైః సమన్తతః ।
 పుణ్ణానుపుణ్ణపతిత్తైర్జ్యోతీంషీవ నభోఘనైః ॥ ౨౪॥
 న తే శస్త్రాస్త్రవర్షాఘా హ్యోసేదుః సురసైనికాన్ ।
 చిన్నాః సిద్ధపథే దేవైర్లఘుహస్తైః సహస్రథా ॥ ౨౫॥
 అథ క్షీణాస్త్రశస్త్రాఘా గిరిశక్యజ్ఞద్రుమోపలైః ।
 అభ్యవర్షన్ సురబలం చిచ్ఛిదుస్తాంశ్చ పూర్వవత్ ॥ ౨౬॥
 తానక్షతాన్ స్వస్తిమతో నిశామ్య
 శస్త్రాస్త్రపూగైరథ వృత్రనాథాః ।
 ద్రుమైర్ద్రుపదీభిర్విధాద్రిశ్క్యై-
 రవిక్షతాంస్త్రసరిన్ద్రసైనికాన్ ॥ ౨౭॥
 సర్వే ప్రయాసా అభవన్ విమోఘాః
 కృతాః కృతా దేవగణేషు దైత్యైః ।
 కృష్ణానుకూలేషు యథా మహత్సు
 క్షుద్రైః ప్రయుక్తా రుశతీ రూక్షవాచః ॥ ౨౮॥

తే స్వప్రయాసం వితథం నిరీక్ష్య
హరావభక్తా హతయుద్ధదర్షాః ।
పలాయనాయాజిముఖే విస్పృజ్య
పతిం మనస్తే దధురాత్తసారాః ॥ ౨౯ ॥

వృత్రోఽసురాంస్తాననుగాన్ మనస్వీ
ప్రధావతః ప్రేక్ష్య బభాష ఏతత్ ।
పలాయితం ప్రేక్ష్య బలం చ భగ్నం
భయేన తీవ్రేణ విహస్య వీరః ॥ ౩౦ ॥

కాలోపపన్నాం రుచిరాం మనస్వినాం
ఉవాచ వాచం పురుషప్రవీరః ।
హే విప్రచిత్తే నముచే పులోమన్
మయానర్వశ్చామృర మే శృణుధ్వమ్ ॥ ౩౧ ॥

జాతస్య మృత్యుర్ధ్రువ ఏవ సర్వతః
ప్రతిక్రియా యస్య న చేహ క్షప్తా ।
లోకో యశ్శ్చాథ తతో యది హ్యముం
కో నామ మృత్యుం న వృణీత యుక్తమ్ ॥ ౩౨ ॥

ద్వౌ సమృతావిహ మృత్యూ దురాపౌ
యద్భ్రహ్మసన్ధారణయా జితాసుః ।
కలేవరం యోగరతో విజహ్యో
ద్యదగ్రణీర్వీరశయేఽనివృత్తః ॥ ౩౩ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్టస్కంధే ఇంద్రవృత్రాసురయుద్ధవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ఏకాదశోఽధ్యాయః - ౧౧ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
త ఏవం శంసతో ధర్మం వచః పత్యురచేతసః ।

వైవాగృష్ణాన్ భయత్రస్తాః పలాయనపరా నృప ॥ ౧॥

విశీర్యమాణాం పృతనామాసురీమసురర్షభః ।

కాలానుకూలైస్త్రిదశైః కాల్యమానామనాథవత్ ॥ ౨॥

దృష్ట్వాతప్యత సజ్కృద్ధ ఇన్ద్రశత్రురమర్షితః ।

తాన్ నివార్యజసా రాజన్ నిర్భర్యైదమువాచ హ ॥ ౩॥

కిం వ ఉచ్చరితైర్మాతుర్ధావద్భిః పృష్ఠతో హతైః ।

న హి భీతవధః శ్లాఘ్యై న స్వర్గ్యః శూరమానినామ్ ॥ ౪॥

యది వః ప్రథనే శ్రద్ధా సారం వా క్షుల్లకా హృది ।

అగ్రే తిష్ఠత మాత్రం మే న చేద్ధ్యామ్యసుఖే స్పృహో ॥ ౫॥

ఏవం సురగణాన్ క్రుద్ధో భీషయన్ వపుషా రిపూన్ ।

వ్యనదత్సుమహాప్రాణో యేన లోకా విచేతసః ॥ ౬॥

తేన దేవగణాః సర్వే వృత్రవిస్ఫోటనేన వై ।

నిపేతుర్మూర్ఛితా భూమౌ యథైవాశనినా హతాః ॥ ౭॥

మమర్ష పద్యాం సురసైన్యమాతురం

నిమీలితాక్షం రణరక్తదుర్మదః ।

గాం కమ్పయన్నుద్యతశూల ఓజసా

నాలం వనం యూథపతిర్యథోన్మదః ॥ ౮॥

విలోక్య తం వజ్రధరోఽత్యమర్షితః

స్వశత్రవేఽభిద్రవతే మహాగదామ్ ।

చిక్షేప తామాపతతీం సుదుఃసహం

జగ్రాహ వామేన కరేణ లీలయా ॥ ౯॥

స ఇన్ద్రశత్రుః కుపితో భృశం తయా

మహేన్ద్రవాహం గదయోరువిక్రమః ।

జఘాన కుమ్భస్థల ఉన్నదన్ మృధే

తత్కర్మ సర్వే సమపూజయన్ నృప ॥ ౧౦॥

ఐరావతో వృత్రగదాభిమృష్టో

విఘూర్ణితోఽద్రిః కులిశాహతో యథా ।

అపాసరద్భిన్నముఖః సహేన్ద్రో

ముఞ్చన్నస్పృక్ సప్తధనుర్భుశార్తః ॥ ౧౧॥

న సన్నవాహాయ విషణ్ణచేతసే
ప్రాయుఙ్క్తు భూయః స గదాం మహాత్మా ।
ఇన్ద్రోఽమృతస్యన్దికరాభిమర్క-
వీతవ్యథక్షతవాహోఽవతస్థే ॥ ౧౨॥

స తం నృపేన్ద్రాహవకామ్యయా రిపుం
వజ్రాయుధం భ్రాతృహణం విలోక్య ।
స్మరంశ్చ తత్కర్మ నృశంసమంహః
శోకేన మోహేన హసన్ జగద ॥ ౧౩॥

వృత్ర ఉవాచ
దిష్ట్యా భవాన్ మే సమవస్థితో రిపు-
ర్యో బ్రహ్మహా గురుహా భ్రాతృహా చ ।
దిష్ట్యానృణోఽద్యాహమసత్తమ త్వయా
మచ్ఛాలనిర్భిన్నదృషద్ధృదాచిరాత్ ॥ ౧౪॥

యో నోఽగ్రజస్యాత్మవిదో ద్విజాతే-
ర్గురోరపాపస్య చ దీక్షితస్య ।
విశ్రభ్య ఖడ్గేన శిరాంస్యవృశ్చ-
త్పశోరివాకరుణః స్వర్గకామః ॥ ౧౫॥

శ్రీహీదయాకీర్తిభిరుఙ్గితం త్వాం
స్వకర్మణా పురుషాదైశ్చ గర్హ్యమ్ ।
కృచ్ఛేణ మచ్ఛాలవిభిన్నదేహ-
మస్పృష్టవహ్నిం సమదన్తి గృధ్రాః ॥ ౧౬॥

అన్యేఽను యే త్వేహ నృశంసమజ్ఞా
యే హ్యుద్యతాస్త్రాః ప్రహరన్తి మహ్యమ్ ।
తైర్భూతనాథాన్ సగణాన్ నిశాత-
త్రిశూలనిర్భిన్నగవైర్యజామి ॥ ౧౭॥

అథో హరే మే కులిశేన వీర
హర్తా ప్రమత్స్యైవ శిరో యదీహ ।
తత్రానృణో భూతబలిం విధాయ
మనస్వినాం పాదరజః ప్రపత్స్యే ॥ ౧౮॥

సురేశ కస్మాన్న హినోషి వజ్రం
పురః స్థితే వైరిణి మయ్యమోఘమ్ ।
మా సంశయిష్ఠా న గదేవ వజ్రః
స్యాన్నిష్ఠులః కృపణార్థేవ యాఞ్ఞా ॥ ౧౯ ॥

నన్వేష వజ్రస్తవ శక్ర తేజసా
హరేర్దధీచేస్తపసా చ తేజతః ।
తేనైవ శత్రుం జహి విష్ణుయన్త్రితో
యతో హరిర్విజయః శ్రీర్గుణాస్తతః ॥ ౨౦ ॥

అహం సమాధాయ మనో యథాఽఽహ
సజ్కర్షణస్తచ్చరణారవిన్దే ।
త్వద్వజ్రరంహోలులితగ్రామ్యపాశో
గతిం మునేర్యామ్యపవిద్ధలోకః ॥ ౨౧ ॥

పుంసాం కిలైకాస్తధీయాం స్వకానాం
యాః సమ్పదో దివి భూమౌ రసాయామ్ ।
న రాతి యద్వేష ఉద్వేగ ఆధి-
ర్మదః కలిర్వ్యసనం సమ్ప్రయాసః ॥ ౨౨ ॥

త్రైవర్గికాయాసవిఘాతమస్మ-
త్ప్రతిర్విధత్తే పురుషస్య శక్ర ।
తతోఽనుమేయో భగవత్ప్రసాదో
యో దుర్లభోఽకించునగోచరోఽన్వైః ॥ ౨౩ ॥

అహం హరే తవ పాదైకమూల-
దాసానుదాసో భవితాస్మి భూయః ।
మనః స్మరేతాసుపతేర్గుణాన్వే
గృణీత వాక్కర్మ కరోతు కాయః ॥ ౨౪ ॥

న నాకప్పృష్ఠం న చ పారమేష్ఠ్యం
న సార్వభౌమం న రసాధిపత్యమ్ ।
న యోగసిద్ధిరపునర్భవం వా
సమజ్ఞాస త్వా విరహాయ్య కాఙ్క్షే ॥ ౨౫ ॥

అజాతపక్షా ఇవ మాతరం ఖగాః
స్తస్యం యథా వత్సతరాః క్షుధార్తాః ।
ప్రియం ప్రియేవ వ్యుషితం విషణ్ణా
మనోఽరవిన్దాక్ష దిదృక్షతే త్వామ్ ॥ ౨౬ ॥

మమోత్తమశ్లోకజనేషు సఖ్యం
సంసారచక్రే భ్రమతః స్వకర్మభిః ।
త్వన్మాయయాఽఽత్మాఽఽత్మజదారగేహే-
ష్వాసనక్తచిత్తస్య న నాథ భూయాత్ ॥ ౨౭ ॥
ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంసాశ్రమ సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే వృత్తస్య ఇంద్రోపదేశో నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧ ॥

॥ ౬౦ నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

ఋషిరువాచ
ఏవం జిహాసుర్నృప దేహమాజౌ
మృత్యుం వరం విజయాన్మన్యమానః ।
శూలం ప్రగృహ్యోభ్యపతత్సురేన్ద్ర్యం
యథా మహాపురుషం కైటభోఽపు ॥ ౧ ॥

తతో యుగాంతాగ్నికరోరజిహ్వ-
మావిధ్య శూలం తరసాసురేన్ద్ర్యః ।
క్షిప్త్వా మహేన్ద్రాయ వినద్య పీరో
హతోఽసి పాపేతి రుషా జగాద ॥ ౨ ॥

ఖ ఆపతత్తద్విచలద్గ్రహోల్కావ-
న్నిరీక్ష్య దుష్ప్రేక్ష్యమజాతవిక్లవః ।
వజ్రేణ వజ్రీ శతపర్వణాచ్ఛిన-
ద్భుజం చ తస్యోరగరాజభోగమ్ ॥ ౩ ॥

ఛిన్నైకబాహుః పరోఘేణ వృత్తః
సంరబ్ధ ఆసాద్య గృహీతవజ్రమ్ ।

హనౌ తతాడేన్ద్రమథామరేభం
వజ్రం చ హస్తాన్స్యపతన్మఘానః ॥ ౪॥

వృత్రస్య కర్మాతిమహాదుభతం తత్
సురాసురాశ్చారణసిద్ధసఙ్ఖాః ।
అపూజయన్స్తత్పురుహూతసఙ్కటం
నిరీక్ష్య హా హేతి విచుక్రుశుర్భృశమ్ ॥ ౫॥

ఇన్ద్రో న వజ్రం జగ్రహే విలజ్జిత-
శ్చ్యుతం స్వహస్తాదరిసన్నిధౌ పునః ।
తమాహ వృత్రో హర ఆత్తవజ్రో
జహి స్వశత్రుం న విషాదకాలః ॥ ౬॥

యుయుత్సతాం కుత్రచిదాతతాయినాం
జయః సదైకత్ర న వై పరాత్మనామ్ ।
వినైకముత్పత్తిలయస్థితీశ్వరం
సర్వజ్ఞమాద్యం పురుషం సనాతనమ్ ॥ ౭॥

లోకాః సపాలా యస్యేమే శ్వసన్తి వివశా వశే ।
ద్విజ్ఞా ఇవ శిచా బధ్ధాః స కాల ఇహ కారణమ్ ॥ ౮॥

ఓజః సహో బలం ప్రాణమమృతం మృత్యుమేవ చ ।
తమజ్ఞాయ జనో హేతుమాత్మానం మన్యతే జడమ్ ॥ ౯॥

యథా దారుమయీ నారీ యథా యన్త్రమయో మృగః ।
ఏవం భూతాని మఘవన్నీశతవ్రాణీ విద్ధి భోః ॥ ౧౦॥

పురుషః ప్రకృతిర్స్వకృత్మాత్మా భూతేన్ద్రియాశయాః ।
శక్నువన్త్యస్య సర్గాదౌ న వినా యదనుగ్రహాత్ ॥ ౧౧॥

అవిద్యానేవమాత్మానం మన్యతేఽనీశమీశ్వరమ్ ।
భూతైః సృజతి భూతాని గ్రసతే తాని తైః స్వయమ్ ॥ ౧౨॥

ఆయుః శ్రీః కీర్తిరైశ్వర్యమాశిషః పురుషస్య యాః ।
భవన్త్యేవ హి తత్కాలే యథానిచ్ఛోర్విపర్యయాః ॥ ౧౩॥

తస్మాదకీర్తియశసోర్జయాపజయయోరపి ।
సమః స్యాత్సుఖదుఃఖాభ్యాం మృత్యుజీవితయోస్తథా ॥ ౧౪॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి ప్రకృతేర్నాత్మనో గుణాః ।
 తత్ర సాక్షిణమాత్మానం యో వేద న స బధ్యతే ॥ ౧౫॥
 పశ్య మాం నిర్జితం శక్ర వృక్ణాయుధభుజం మృధే ।
 ఘటమానం యథాశక్తి తవ ప్రాణజిహ్వానయా ॥ ౧౬॥
 ప్రాణగ్రహోఽయం సమర ఇష్యక్షో వాహనాసనః ।
 ఆత్ర న జ్ఞాయతేఽముష్య జయోఽముష్య పరాజయః ॥ ౧౭॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇన్ద్రో వృత్రవచః శ్రుత్వా గతాలీకమపూజయత్ ।
 గృహీతవజ్రః ప్రహసంస్తమాహ గతవిస్మయః ॥ ౧౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ

అహో దానవ సిద్ధోఽసి యస్య తే మతిరీదృశీ ।
 భక్తః సర్వాత్మనాఽఽత్మానం సుహృదం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౧౯॥

భవానతార్హిన్మాయాం వై వైష్ణవీం జనమోహినీమ్ ।
 యద్విహాయాసురం భావం మహాపురుషతాం గతః ॥ ౨౦॥

ఖల్విదం మహదాశ్చర్యం యద్రజఃప్రకృతేస్తవ ।
 వాసుదేవే భగవతి సత్త్వాత్మని దృఢా మతిః ॥ ౨౧॥

యస్య భక్తిర్భగవతి హరౌ నిఃశ్రేయసేశ్వరే ।
 విక్రీడతోఽమృతామ్నోధౌ కిం క్షుద్రైః ఖాతకోదకైః ॥ ౨౨॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణావనోన్యం ధర్మజిజ్ఞాసయా నృప ।
 యుయుధాతే మహావీర్యావిన్ద్రవృత్రౌ యుధామృతీ ॥ ౨౩॥

ఆవిధ్య పరిఘం వృత్రః కార్ణాయసమరిన్దమః ।
 ఇన్ద్రాయ ప్రాహిణోద్ధోరం వామహస్తేన మారిష ॥ ౨౪॥

స తు వృత్రస్య పరిఘం కరం చ కరభోపమమ్ ।
 చిచ్ఛేద యుగపద్దేవో వజ్రేణ శతపర్వణా ॥ ౨౫॥

దోర్భ్యాముత్కృత్తమూలాభ్యాం బభౌ రక్తస్రవోఽసురః ।
 ఛిన్నపక్షో యథా గోత్రః ఖాదభృష్టో వజ్రణా హతః ॥ ౨౬॥

కృత్వాధరాం హనుం భూమా దైత్యో దివ్యుత్తరాం హనుమ్ ।

నభోగమ్భిరవక్త్రేణ తేలిహోల్బణజిహ్వయా ॥ ౨౭ ॥

దంష్ట్రాఖిః కాలకల్పాభిర్గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ।
అతిమాత్రమహాకాయ ఆక్షిపంస్తరసా గిరీన్ ॥ ౨౮ ॥

గిరిరాట్ పాదచారీవ పద్యాన్ నిర్జరయన్ మహీమ్ ।
జగ్రాస స సమాసాద్య వజ్రణం సహవాహనమ్ ॥ ౨౯ ॥

మహాప్రాణో మహావీర్యో మహాసర్ప ఇవ ద్విపమ్ ।
వృత్రగ్రస్తం తమాలక్ష్య సప్రజాపతయః సురాః ।
హా కష్టమితి నిర్విణ్ణాశ్చుక్రుశుః సమహర్షయః ॥ ౩౦ ॥

నిగీర్ణోఽప్యసురేన్ద్రేణ న మమారోదరం గతః ।
మహాపురుషసన్నద్ధో యోగమాయాబలేన చ ॥ ౩౧ ॥

భిత్త్వా వజ్రేణ తత్కుక్షిం నిష్క్రమ్య బలభిద్విభుః ।
ఉచ్చకర్త శిరః శత్రోర్గిరిశ్శృంఖమివౌజసా ॥ ౩౨ ॥

వజ్రస్తు తత్కన్ధరమాశువేగః
కృన్తన్ సమన్తాత్పరివర్తమానః ।
న్యపాతయత్తావదహర్షణేన
యో జ్యోతిషామయనే వార్తహత్యే ॥ ౩౩ ॥

తదా చ ఖే దున్దుభయో వినేదు-
గ్గన్ధర్వసిద్ధాః సమహర్షిసజ్ఞాః ।
వార్తస్నులిజ్ఞైస్తమభిష్టువానా
మన్తైర్ముదా కుసుమైరభ్యవర్షన్ ॥ ౩౪ ॥

వృత్రస్య దేహాన్నిష్కాన్తమాత్మజ్యోతిరరిన్ద్రమ ।
పశ్యతాం సర్వలోకానామలోకం సమపద్యత ॥ ౩౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే వృత్రవధో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౨ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ త్రయోదశోఽధ్యాయః - ౧౩ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

వృత్రే హతే త్రయో లోకా వినా శక్రేణ భూరిద ।
సపాలా హ్యభవన్ సద్యో విజ్వరా నిర్వృతేన్ద్రియాః ॥ ౧॥

దేవర్షిపితృభూతాని దైత్యా దేవానుగాః స్వయమ్ ।
ప్రతిజగ్ముః స్వధిష్ఠ్యాని బ్రహ్మశేన్ద్రియస్తతః ॥ ౨॥

రాజోవాచ

ఇన్ద్రియానిర్వృతేర్హేతుం శ్రోతుమిచ్ఛామి భో మునే ।
యేనాసన్ సుఖినో దేవా హరేర్దుఃఖం కుతోఽభవత్ ॥ ౩॥

శ్రీశుక ఉవాచ

వృత్రవిక్రమసంవిగ్నాః సర్వే దేవాః సహర్షిభిః ।
తద్వధాయార్థయన్నిన్ద్రం వైచచ్ఛద్భితో బృహద్వధాత్ ॥ ౪॥

ఇన్ద్రి ఉవాచ

ప్రీభూజలద్రుమైరేనో విశ్వరూపవధోద్భవమ్ ।
విభక్తమనుగృహ్ణాద్భిర్వృత్రహత్యాం క్వ మార్జ్యహమ్ ॥ ౫॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఋషయస్తదుపాకర్ణ్య మహేన్ద్రిమిదమబ్రువన్ ।
యాజయిష్యామ భద్రం తే హయమేధేన మా స్మ ఖైః ॥ ౬॥

హయమేధేన పురుషం పరమాత్మానమీశ్వరమ్ ।
ఇష్ట్యా నారాయణం దేవం మోక్ష్యసేఽపి జగద్వధాత్ ॥ ౭॥

బ్రహ్మహా పితృహా గోఘ్నా మాతృహాఽఽచార్యహాఘవాన్ ।
శ్వాదః పుల్కసకో వాపి శుద్ధ్యేరన్ యస్య కీర్తనాత్ ॥ ౮॥

తమశ్వమేధేన మహామఖేన

శ్రద్ధాన్వితోఽస్మాభిరనుష్ఠితేన ।
హత్యాపి సబ్రహ్మచరాచరం త్వం
న లిప్యసే కిం ఖలనిగ్రహేణ ॥ ౯॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం సఞ్చోద్ధితో విప్రైర్మరుత్వానహనద్రిపుమ్ ।
బ్రహ్మహత్యా హతే తస్మిన్నాససాద వృషాకపిమ్ ॥ ౧౦॥

తయేన్ద్రః స్మాసహత్తాపం నిర్వృతిర్నాముమావిశత్ |
ప్రీమన్తం వాచ్యతాం ప్రాప్తం సుఖయన్త్యపి నో గుణాః || ౧౧||

తాం దదర్శానుధావన్తిం చాణ్ణాలీమివ రూపిణీమ్ |
జరయా వేపమానాఙ్గీం యక్ష్మగ్రస్తామసృకృటామ్ || ౧౨||

వికీర్య పలితాన్ కేశాన్తిష్ఠ తిష్ఠేతి భాషిణీమ్ |
మీనగన్ధ్యసుగన్ధేన కుర్వతీం మార్గదూషణమ్ || ౧౩||

సభో గతో దిశః సర్వాః సహస్రాక్షో విశామృతే |
ప్రాగుదీచీం దిశం తూర్ణం ప్రవిష్టో నృప మానసమ్ || ౧౪||

స ఆవసత్పుష్కరనాలతన్తూ-
నలబ్ధభోగో యదిహాగ్నిదూతః |
వర్షాణి సాహస్రమలక్షితోఽన్తః
స చిన్తయన్ బ్రహ్మవధాద్విమోక్షమ్ || ౧౫||

తావత్రిణాకం నహుషః శశాస
విద్యాతపోయోగబలానుభావః |
స సమ్మదైశ్వర్యమదాన్తబుద్ధి-
ర్నీతస్తిరశ్చాం గతిమిన్ద్రపత్న్యా || ౧౬||

తతో గతో బ్రహ్మగిరోపహూత
ఋతమ్భరధ్యాననివారితాఘః |
పాపస్తు దిగ్దేవతయా హతౌజా-
న్తం నాభ్యభూదవితం విష్ణువత్స్వా || ౧౭||

తం చ బ్రహ్మర్షయోఽభ్యేత్య హయమేధేన భారత |
యథావద్దీక్షయాఞ్చక్రుః పురుషారాధనేన హ || ౧౮||

అథేజ్యమానే పురుషే సర్వదేవమయాత్మని |
అశ్వమేధే మహేన్ద్రేణ వితతే బ్రహ్మవాదిభిః || ౧౯||

స వై త్వాప్యవధో భూయానపి పాపచయో నృప |
నీతన్తేనైవ శూన్యాయ నీహార ఇవ భానునా || ౨౦||

స వాజమేధేన యథోదితేన
వితాయమానేన మరీచిమిత్రైః |

ఇష్టాధీయజ్ఞం పురుషం పురాణ-
మిన్ద్రో మహానాస విధూతపాపః ॥ ౨౧ ॥

ఇదం మహాఖ్యానమశేషపాపమనాం
ప్రజ్ఞాలనం తీర్థపదానుకీర్తనమ్ ।
భక్త్యుచ్చయం భక్తజనానువర్జనం
మహేన్ద్రమోక్షం విజయం మరుత్వతః ॥ ౨౨ ॥

పఠేయురాఖ్యానమిదం సదా బుధాః
శృణ్వన్వ్యథో పర్వణి పర్వణీన్ద్రియమ్ ।
ధన్యం యశస్యం నిఖిలాఘమోచనం
రిపుజ్ఞయం స్వస్త్వయనం తథాయుషమ్ ॥ ౨౩ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే ఇన్ద్రవిజయే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౩ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ చతుర్దశోఽధ్యాయః - ౧౪ ॥

పఠీక్షిదువాచ

రజస్తమఃస్వభావస్య బ్రహ్మాన్ వృత్రస్య పాపమనః ।
నారాయణే భగవతి కథమాసీద్దృఢా మతిః ॥ ౧ ॥

దేవానాం శుద్ధసత్త్వానామృషీణాం చామలాత్మనామ్ ।
భక్తిర్ముకున్దచరణే న ప్రాయేణోపజాయతే ॥ ౨ ॥

రజోభిః సమసంక్ల్యాతాః పార్థివైరిహ జన్తవః ।
తేషాం యే కేచనేహన్తే శ్రేయో వై మనుజాదయః ॥ ౩ ॥

ప్రాయో ముముక్షవస్తేషాం కేచనైవ ద్విజోత్తమ ।
ముముక్షాణాం సహస్రేషు కశ్చిన్ముచ్యేత సిద్ధ్యతి ॥ ౪ ॥

ముక్తానామపి సిద్ధానాం నారాయణపరాయణః ।
సుదుర్లభః ప్రశాంతాత్మా కోటిష్వపి మహామునే ॥ ౫ ॥

వృత్రస్తు స కథం పాపః సర్వలోకోపతాపనః ।
 ఇత్థం దృఢమతిః కృష్ణ ఆసీత్సంజ్ఞామ ఉల్బణే ॥ ౬ ॥
 ఆత్ర నః సంశయో భూయాశ్చోఽఛ్చతుం కౌతూహలం ప్రభో ।
 యః పౌరుషేణ సమరే సహస్రాక్షమతోషయత్ ॥ ౭ ॥

సూత ఉవాచ

పరీక్షితోఽథ సమ్ప్రశ్నం భగవాన్ బాదరాయణిః ।
 నిశమ్య శ్రద్ధధానస్య ప్రతినన్ద్య వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

శృణుష్వావహితో రాజన్నితిహాసమిమం యథా ।
 శ్రుతం ద్వైపాయనముఖాన్నారదాద్దేవలాదపి ॥ ౯ ॥

ఆసీద్రాజా సార్యభౌమః శూరసేనేషు వై నృప ।
 చిక్రకేతురితి ఖ్యాతో యస్యాసీత్కామధుజ్మహీ ॥ ౧౦ ॥

తస్య భార్యాసహస్రాణాం సహస్రాణి దశాభవన్ ।
 సాంతానికశ్చాపి నృపో న లేభే తాసు సన్తతిమ్ ॥ ౧౧ ॥

రూపౌదార్యవయోజన్మవిద్వైశ్వర్యశ్చియాదిభిః ।
 సమ్ప్రన్నస్య గుణైః సర్వైశ్చింతా వన్ధ్యాపతేరభూత్ ॥ ౧౨ ॥

న తస్య సమ్పదః సర్వా మహిష్యో వామలోచనాః ।
 సార్యభౌమస్య భూశ్చేయమభవన్ ప్రీతిహేతవః ॥ ౧౩ ॥

తస్యైకదా తు భవనమగ్గిరా భగవాన్ ఋషిః ।
 లోకాననుచరన్నేతానుపాగచ్ఛద్యదృచ్ఛయా ॥ ౧౪ ॥

తం పూజయిత్వా విధివత్ప్రృత్యుత్థానార్హణాదిభిః ।
 కృతాతిథ్యముపాసీదత్సుఖాసీనం సమాహితః ॥ ౧౫ ॥

మహర్షిస్తముపాసీనం ప్రశ్రయావనతం క్షితౌ ।
 ప్రతిపూజ్య మహారాజ సమాభాష్యేదమబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥

అగ్గిరా ఉవాచ

ఆపి తేఽనామయం స్వప్తి ప్రకృతీనాం తథాఽఽతృనః ।
 యథా ప్రకృతిభిర్గుప్తః పుమాన్ రాజాపి సప్తభిః ॥ ౧౭ ॥

ఆత్మానం ప్రకృతిష్వద్ధా నిధాయ శ్రేయ ఆప్నుయాత్ ।

రాజ్ఞా తథా ప్రకృతయో నరదేవాహితాధయః ॥ ౧౮ ॥

అపి దారాః ప్రజామాత్యా భృత్యాః శ్రేణోఃఽథ మన్త్రిణః ।
పౌరా జానపదా భూపా ఆత్మజా వశవర్తినః ॥ ౧౯ ॥

యస్యాత్మానువశశ్చేత్స్యత్సర్వే తద్వశగా ఇమే ।
లోకాః సపాలా యచ్ఛన్తి సర్వే బలిమతస్త్రితాః ॥ ౨౦ ॥

ఆత్మనః ప్రీయతే నాత్మా పరతః స్వత ఏవ వా ।
లక్షయేఽలబ్ధకామం త్వాం చిన్తయా శబలం ముఖమ్ ॥ ౨౧ ॥

ఏవం ఏకల్పితో రాజన్ విదుషా మునినాపి సః ।
ప్రశయావనతోఽభ్యాహ ప్రజాకామస్తతో మునిమ్ ॥ ౨౨ ॥

చిత్రకేతురువాచ

భగవన్ కిం న విదితం తపోజ్ఞానసమాధిభిః ।
యోగినాం ధ్వస్తపాపానాం బహిరన్తః శరీరిషు ॥ ౨౩ ॥

తథాపి పృచ్ఛతో బ్రూయాం బ్రహ్మన్నాత్మని చిన్తితమ్ ।
భవతో విదుషశ్చాపి చోదితస్త్వదనుజ్ఞయా ॥ ౨౪ ॥

లోకపాలైరపి ప్రార్థ్యాః సామ్రాజ్యైశ్వర్యసమ్పదః ।
న నన్దయన్త్యప్రజం మాం క్షుత్తృట్కామమివాపరే ॥ ౨౫ ॥

తతః పాహి మహాభాగ పూర్వైః సహ గతం తమః ।
యథా తరేమ దుస్తారం ప్రజయా తద్విధేహి నః ॥ ౨౬ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యర్థితః స భగవాన్ కృపాలుర్బ్రహ్మణః సుతః ।
శ్రపయిత్వా చరుం త్వాష్ట్రం త్వష్టారమయజద్విభుః ॥ ౨౭ ॥

జ్యేష్ఠా శ్రేష్ఠా చ యా రాజ్ఞో మహిషీణాం చ భారత ।
నామ్నా కృతద్యుతిస్తస్యై యజ్ఞోచ్ఛిష్టమదాద్ద్యుజః ॥ ౨౮ ॥

అథాహ నృపతిం రాజన్ భవితైకస్తవాత్మజః ।
హర్షశోకప్రదస్తుభ్యమితి బ్రహ్మసుతో యయౌ ॥ ౨౯ ॥

సాపి తత్ప్రాశనాదేవ చిత్రకేతోరధారయత్ ।
గర్భం కృతద్యుతిర్దేవీ కృత్తికాగ్నేరివాత్మజమ్ ॥ ౩౦ ॥

తస్యా అనుదినం గర్భః శుక్లపక్ష ఇవోడుపః ।

వవృధే శూరసేనేశతేజసా శనకైర్నృప ॥ 30॥

అథ కాల ఉపావృత్రే కుమారః సమజాయత ।

జనయన్ శూరసేనానాం శృణ్వతాం పరమాం ముదమ్ ॥ 31॥

హృష్టో రాజా కుమారస్య స్నాతః శుచిరలఙ్కృతః ।

వాచయిత్వాఽఽశిషో విప్రైః కారయామాస జాతకమ్ ॥ 33॥

తేభ్యో హిరణ్యం రజతం వాసాంస్యాభరణాని చ ।

గ్రామాన్ హయాన్ గజాన్ ప్రాదాద్దేనూనామర్బుదాని షట్ ॥ 34॥

వవర్ష కామమన్యేషాం పర్జన్య ఇవ దేహినామ్ ।

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం కుమారస్య మహామనాః ॥ 35॥

కృచ్ఛ్చలభేఽథ రాజర్షేస్తనయేఽనుదినం పితుః ।

యథా నిఃస్వస్య కృచ్ఛాప్తే ధనే స్నేహోఽన్వవర్ధత ॥ 36॥

మాతుస్తృతితరాం పుత్రే స్నేహో మోహసముద్భవః ।

కృతద్యుతేః సపత్నీనాం ప్రజాకామజ్వరోఽభవత్ ॥ 37॥

చిత్రకేతోరతిప్రీతిర్యథా దారే ప్రజావతి ।

న తథాన్యేషు సజ్జాజ్ఞే బాలం లాలయతోఽన్వహమ్ ॥ 38॥

తాః పర్యతప్యన్నాత్మానం గర్హయన్తోఽభ్యసూయయా ।

ఆనపత్యేన దుఃఖేన రాజ్ఞోఽనాదరేణ చ ॥ 39॥

ధిగప్రజాం స్త్రియం పాపాం పత్యుశ్చాగృహసమ్మతామ్ ।

సుప్రజాభిః సపత్నీభిర్దాసీమివ తిరస్కృతామ్ ॥ 40॥

దాసీనాం కో ను సంతాపః స్వామినః పరిచర్యయా ।

అభీక్షం లభమానానాం దాస్యా దాసీవ దుర్భగాః ॥ 41॥

ఏవం సన్దహ్యమానానాం సపత్నీః పుత్రసమ్పదా ।

రాజ్ఞోఽనమ్కృతవృత్తీనాం విద్వేషో బలవానభూత్ ॥ 42॥

విద్వేషనష్టమతయః స్త్రియో దారుణచేతసః ।

గరం దదుః కుమారాయ దుర్మూర్ఖా నృపతిం ప్రతి ॥ 43॥

కృతద్యుతిరజానస్తీ సపత్నీనామఘం మహత్ ।

సుప్త ఏవేతి సఞ్చిన్త్య నిరీక్ష్య వ్యచరద్భృహే ॥ 44॥

శయానం సుచిరం బాలముపధార్య మసీషిణీ ।
 పుత్రమానయ మే భద్రే ఇతి ధాత్రీమచోదయత్ ॥ ౪౫॥
 సా శయానముపవ్రజ్య దృష్ట్వా చోత్తారలోచనమ్ ।
 ప్రాణేన్ద్రియాత్మభిస్త్యక్తం హతాస్మీత్యపతద్భువి ॥ ౪౬॥
 తస్యాస్తదాకర్ణ్య భృశాతురం స్వరం
 ఘ్నన్త్యాః కరాభ్యాముర ఉచ్చకైరపి ।
 ప్రవిశ్య రాజ్ఞీ త్వరయాఽఽత్మజాన్తికం
 దదర్శ బాలం సహసా మృతం సుతమ్ ॥ ౪౭॥
 పపాత భూమౌ పరివృద్ధయా శుచా
 ముమోహ విభ్రష్టశిరోరుహోమ్బరా ॥ ౪౮॥
 తతో నృపాన్తఃపురవర్తినో జనా
 నరాశ్చ నార్యశ్చ నిశమ్య రోదనమ్ ।
 ఆగత్య తుల్యవ్యసనాః సుదుఃఖితా-
 స్తాశ్చ వ్యలీకం రురుదుః కృతాగసః ॥ ౪౯॥
 శ్రుత్వా మృతం పుత్రమలక్షితాన్తకం
 వినష్టదృష్టిః ప్రపతన్ స్థలన్ పథి ।
 స్నేహోనుబన్ధేధితయా శుచా భృశం
 విమూర్చ్ఛితోఽనుప్రకృతిర్ద్విజైర్వృతః ॥ ౫౦॥
 పపాత బాలస్య స పాదమూలే
 మృతస్య వినస్తశిరోరుహోమ్బరః ।
 దీర్ఘం శ్వసన్ బాష్పకతోపరోధతో
 నిరుద్ధకణ్ఠో న శశాక భాషితుమ్ ॥ ౫౧॥
 పతిం నిరీక్ష్యోరుశుచార్పితం తదా
 మృతం చ బాలం సుతమేకసన్తతిమ్ ।
 జనస్య రాజ్ఞీ ప్రకృతేశ్చ హృద్రుజం
 సతీ దధానా విలలాప చిత్రధా ॥ ౫౨॥
 స్తనద్వయం కుఙ్కుమగన్ధమణ్డితం
 నిషింశ్చతీ సాఙ్గానబాష్పబిన్దుభిః ।
 వికీర్య కేశాన్ విగలత్య్రుజః సుతం

శుశోచ చిత్రం కురరీవ సుస్వరమ్ || ౫౩||

అహో విధాతస్త్యమతీవ బాలిశో
యస్తైవత్మసృష్ట్యప్రతిరూపమీహసే ।
పరే ను జీవత్యపరస్య యా మృతి-
ర్విపర్యయశ్చేత్త్వమసి ధ్రువః పరః || ౫౪||

న హి క్రమశ్చేదిహ మృత్యుజన్మనోః
శరీరిణామస్తు తదాత్మకర్మభిః ।
యః స్నేహపాశో నిజసర్గవృద్ధయే
స్వయం కృతస్తే తమిమం వివృశ్చసి || ౫౫||

త్వం తాత నార్హసి చ మాం కృపణామనాథాం
త్యక్తుం విచక్ష్య పితరం తవ శోకతప్తమ్ ।
అజ్ఞాస్తరేమ భవతాప్రజదుస్తరం యద్-
ధాన్తం న యాహ్యకరుణేన యమేన దూరమ్ || ౫౬||

ఉత్తిష్ఠ తాత త ఇమే శిశవో వయస్యా-
స్త్రావమాహ్వయన్తి నృపనన్దన సంవిహర్తుమ్ ।
సుప్తశ్చిరం హ్యశనయా చ భవాన్ పరీతో
భుజ్వి స్తనం పిబ శుచో హర నః స్వకానామ్ || ౫౭||

నాహం తనూజ దదృశే హతమఙ్గలా తే
ముగ్ధస్మితం ముదితపీక్షణమాననాబ్జమ్ ।
కిం వా గతోఽస్యపునరన్వయమన్యలోకం
నీతోఽఘృణేన న శ్ఛోణోమి కలా గిరస్తే || ౫౮||

శ్రీశుక ఉవాచ
విలపన్త్యా మృతం పుత్రమితి చిత్రవిలాపనైః ।
చిత్రకేతుర్భృశం తప్తో ముక్తకణ్ఠో రురోద హ || ౫౯||

తయోర్విలపతోః సర్వే దమృతోస్తదనువ్రతాః ।
రురుదుః స్మ నరా నార్యః సర్వమాసీదచేతనమ్ || ౬౦||

ఏవం కశ్యలమాపన్నం నష్టసంజ్ఞమనాయకమ్ ।
జ్ఞాత్వాఙ్గిరా నామ మునిరాజగామ సనారదః || ౬౧||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

షష్ఠస్కంధే చిత్రకేతువిలాపో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧౪॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ పంచదశోఽధ్యాయః - ౧౫ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఊచతుర్మూతకోపాన్తే పతితం మృతకోపమమ్ ।

శోకాభిభూతం రాజానం బోధయన్తౌ సదుక్తిభిః ॥ ౧॥

కోఽయం స్యాత్తవ రాజేన్ద్ర భవాన్ యమనుశోచతి ।

త్వం చాస్య కతమః సృష్టౌ పురేదానీమతః పరమ్ ॥ ౨॥

యథా ప్రయాన్తి సంయాన్తి స్రోతోవేగేన వాలుకాః ।

సంయుజ్యన్తే వియుజ్యన్తే తథా కాలేన దేహినః ॥ ౩॥

యథా ధానాసు వై ధానా భవన్తి న భవన్తి చ ।

ఏవం భూతేషు భూతాని చోదితానీశమాయయా ॥ ౪॥

వయం చ త్వం చ యే చేమే తుల్యకాలాశ్చరాచరాః ।

జన్మమృతోఽస్యథా పశ్చాత్పాప్నోత్ నైవమధునాపి భోః ॥ ౫॥

భూతైర్భూతాని భూతేశః సృజత్యవతి హన్త్యజః ।

ఆత్మసృష్టైరస్వతన్తైరనపేక్షోఽపి బాలవత్ ॥ ౬॥

దేహాన దేహినో రాజన్ దేహాద్దేహోఽభిజాయతే ।

బీజాదేవ యథా బీజం దేహ్యర్థ ఇవ శాశ్వతః ॥ ౭॥

దేహాదేహివిభాగోఽయమవివేకకృతః పురా ।

జాతివ్యక్తివిభాగోఽయం యథా వస్తుని కల్పితః ॥ ౮॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవమాశ్వాసితో రాజా చిత్రకేతుర్ద్విజోక్తిభిః ।

ప్రమృజ్య పాణినా వక్త్రమాధిష్ఠానమభాషత ॥ ౯॥

రాజోవాచ

కౌ యువాం జ్ఞానసమ్పన్నౌ మహిష్ఠౌ చ మహీయసామ్ ।

అవధూతేన వేషేణ గూఢావిహ సమాగతౌ ॥ ౧౦ ॥

చరన్తి హ్యవనౌ కామం బ్రాహ్మణా భగవత్ప్రియాః ।
మాదృశాం గ్రామ్యబుద్ధీనాం బోధాయోన్మత్తలిక్కినః ॥ ౧౧ ॥

కుమారో నారద ఋభురజ్జిరా దేవతోఽసితః ।
అపాస్తరతమో వ్యాసో మార్కణ్డేయోఽథ గౌతమః ॥ ౧౨ ॥

వసిష్ఠో భగవాన్ రామః కపిలో బాదరాయణిః ।
దుర్వాసా యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జాతూకర్ణ్యస్తథారుణిః ॥ ౧౩ ॥

రోమశశ్చ్యవనో దత్త ఆసురిః సపతజ్ఞులిః ।
ఋషిర్వేదశిరా బోధ్యః మునిః పంచశిరాస్తథా ॥ ౧౪ ॥

హిరణ్యనాభః కౌసల్యః శ్రుతదేవ ఋతధ్వజః ।
పతే పరే చ సిద్ధిశాశ్చరన్తి జ్ఞానహేతవః ॥ ౧౫ ॥

తస్మాద్భ్యువాం గ్రామ్యపశోర్మమ మూఢధీయః ప్రభూ ।
అన్ధే తమసి మగ్నస్య జ్ఞానదీప ఉదీర్యతామ్ ॥ ౧౬ ॥

అజ్గిరా ఉవాచ
అహం తే పుత్రకామస్య పుత్రదోఽస్మ్యజ్గిరా నృప ।
ఏష బ్రహ్మసుతః సాక్షాన్నారదో భగవాన్ ఋషిః ॥ ౧౭ ॥

ఇత్థం త్వాం పుత్రశోకేన మగ్నం తమసి దుస్తరే ।
అతదర్హనునుస్మృత్య మహాపురుషగోచరమ్ ॥ ౧౮ ॥

అనుగ్రహాయ భవతః ప్రాప్తావావామిహ ప్రభో ।
బ్రహ్మణ్యో భగవద్భక్తో నావసీదితుమర్హతి ॥ ౧౯ ॥

తదైవ తే పరం జ్ఞానం దదామి గృహమాగతః ।
జ్ఞాత్వాన్యభినివేశం తే పుత్రమేవ దదావహమ్ ॥ ౨౦ ॥

అధునా పుత్రిణాం తాపో భవతైవానుభూయతే ।
ఏవం దారా గృహా రాయో వివిధైశ్వర్యసమ్పదః ॥ ౨౧ ॥

శబ్దాదయశ్చ విషయాశ్చలా రాజ్యవిభూతయః ।
మహీ రాజ్యం బలం కోశో భృత్యామాత్యసుహృజ్ఞనాః ॥ ౨౨ ॥

సర్వేఽపి శూరసేనేమే శోకమోహభయార్తిదాః ।
గన్ధర్వనగరప్రఖ్యాః స్వప్నమాయామనోరథాః ॥ ౨౩ ॥

దృశ్యమానా వినార్థేన న దృశ్యవై మనోభవాః ।
కర్మభిర్ధ్యాయతో నానాకర్మాణి మనసోఽభవన్ ॥ ౨౪॥

అయం హి దేహినో దేహో ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాత్మకః ।
దేహినో వివిధకేళనస్తాపకృదుదాహృతః ॥ ౨౫॥

తస్మాత్స్వస్థేన మనసా విమృశ్య గతిమాత్మనః ।
ద్వైతే ద్రువార్థవిశ్రమభిం త్యజోపశమమావిశ ॥ ౨౬॥

నారద ఉవాచ

ఏతాం మన్తోపనిషదం ప్రతీచ్ఛ ప్రయతో మమ ।
యాం ధారయన్ సప్తరాత్రాద్దృష్టా సజ్కర్షణం ప్రభుమ్ ॥ ౨౭॥

యత్పాదమూలముపసృత్య నరేంద్ర పూర్వే
శర్వాదయో భ్రమమిమం ద్వివృతయం విసృజ్య ।

సద్యస్తదీయమతులానధికం మహిత్వం
ప్రాపుర్భవానపి పరం న చిరాదుపైతి ॥ ౨౮॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
షష్ఠస్కంధే చిత్రకేతుసాన్తవనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౫॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ షోడశోఽధ్యాయః - ౧౬ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ దేవఋషీ రాజన్ సమృరేతం నృపాత్మజమ్ ।
దర్శయిత్వేతి హోవాచ జ్ఞాతీనామనుశోచతామ్ ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ

జీవాత్మన్ పశ్య భద్రం తే మాతరం పితరం చ తే ।
సుహృదో బాన్ధవాస్తప్తాః శుచా త్వత్కృతయా భృశమ్ ॥ ౨॥

కలేవరం స్వమావిశ్య శేషమాయుః సుహృద్వృతః ।

భుజ్జ్వ భోగాన్ పితృప్రతానధితిష్య నృపాసనమ్ ॥ 3॥

జీవ ఉవాచ

కస్మిన్ జన్మన్యమీ మహ్యాం పితరో మాతరోఽభవన్ ।
కర్మభిర్భాగ్యమ్యమాణస్య దేవతిర్యజ్నుయోనిషు ॥ ౪॥

బన్ధజ్ఞాత్యరిమధ్యస్థమిత్రోదాసీనవిద్విషః ।
సర్వ ఏవ హి సర్వేషాం భవన్తి క్రమశో మిథః ॥ ౫॥

యథా వస్తూని పణ్యాని హేమాదీని తతస్తతః ।
పర్యటన్తి నరేష్వేవం జీవో యోనిషు కర్తృషు ॥ ౬॥

నిత్యస్యార్థస్య సమబ్ధో హ్యనిత్యో దృశ్యతే నృషు ।
యావద్యస్య హి సమబ్ధో మమత్వం తావదేవ హి ॥ ౭॥

ఏవం యోనిగతో జీవః స నిత్యో నిరహజ్కృతః ।
యావద్యత్రోపలభ్యేత తావత్స్వత్వం హి తస్య తత్ ॥ ౮॥

ఏష నిత్యోఽవ్యయః సూక్ష్మ ఏష సర్వాశ్రయః స్వదృక్ ।
ఆత్మమాయాగుణైర్విశ్వమాత్మానం సృజతి ప్రభుః ॥ ౯॥

న హ్యస్యాత్పిప్రియః కశ్చిన్ నాప్రియః స్వః పరోఽపి వా ।
ఏకః సర్వధియాం ద్రష్టా కర్తృణాం గుణదోషయోః ॥ ౧౦॥

నాదత్త ఆత్మా హి గుణం న దోషం న క్రియాఫలమ్ ।
ఉదాసీనవదాసీనః పరావరదృగీశ్వరః ॥ ౧౧॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుదీర్య గతో జీవో జ్ఞాతయస్తస్య తే తదా ।
విస్మితా ముముచుః శోకం ఛిత్వాఽఽత్మన్నేహశ్ఙ్ఖలామ్ ॥ ౧౨॥

నిర్భృత్య జ్ఞాతయో జ్ఞాతేర్దేహం కృత్వోచితాః క్రియాః ।
తత్యజర్దుస్త్యజం స్నేహం శోకమోహభయార్తిదమ్ ॥ ౧౩॥

బాలఘ్నోస్య వ్రీడితాస్తత్ర బాలహత్యాహతప్రభాః ।
బాలహత్యావ్రతం చేరుర్భ్రాహ్మణైర్యన్నిరూపితమ్ ।
యమునాయాం మహారాజ స్మరన్త్యో ద్విజభాషితమ్ ॥ ౧౪॥

స ఇత్థం ప్రతిబుద్ధాత్మా చిత్రకేతుర్ద్విజోక్తిభిః ।
గృహాన్ధకూపాన్నిష్కాన్తః సరఃపజ్కౌడివ ద్విపః ॥ ౧౫॥

కాలిన్ద్యాం విధివత్స్నత్వా కృతపుణ్యజలక్రీయః |
 మానేన సంయతప్రాణో బ్రహ్మపుత్రావవన్దత || ౧౬ ||
 అథ తస్మై ప్రపన్నాయ భక్తాయ ప్రయతాత్మనే |
 భగవాన్నారదః ప్రీతో విద్యామేతామువాచ హ || ౧౭ ||
 ఓం నమస్తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ ధీమహి |
 ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ నమః సఙ్కర్షణాయ చ || ౧౮ ||
 నమో విజ్ఞానమాత్రాయ పరమానందమూర్తయే |
 ఆత్మారామాయ శాన్తాయ నివృత్తద్వైతదృష్టయే || ౧౯ ||
 ఆత్మానన్దానుభూత్యైవ న్యస్తశక్త్యూర్మయే నమః |
 హృషీకేశాయ మహతే నమస్తే విశ్వమూర్తయే || ౨౦ ||
 వచస్సుపరతేఽప్రాప్య య ఏకో మనసా సహ |
 అనామరూపశ్చిన్మాత్రః సోఽవ్యాన్నః సదసత్పరః || ౨౧ ||
 యస్మిన్నిదం యతశ్చేదం తిష్ఠత్యప్యేతి జాయతే |
 మృణ్మయేషివ మృణ్జాతిస్తస్మై తే బ్రహ్మణే నమః || ౨౨ ||
 యన్న స్పృశన్తి న విదుర్మనోబుద్ధీన్ద్రియాసవః |
 అన్తర్పఞ్చిశ్చ వితతం వ్యోమవత్తన్నతోఽస్మ్యహమ్ || ౨౩ ||
 దేహ్నియప్రాణమనోధీయోఽమీ
 యదంశవిధాః ప్రచరన్తి కర్మసు |
 నైవాన్యదా లోహమివాప్రతప్తం
 స్థానేషు తద్దృష్టృపదేశమేతి || ౨౪ ||
 ఓం నమో భగవతే మహాపురుషాయ మహానుభావాయ
 మహావిభూతిపతయే సకలసాత్వతపరివృథ-
 నికరకరకమలకుడ్మలోపలాలితచరణా-
 రవిన్దయుగల పరమ పరమేష్ఠిన్ నమస్తే || ౨౫ ||
 శ్రీశుక ఉవాచ
 భక్తాయైతాం ప్రపన్నాయ విద్యామాదిశ్య నారదః |
 యయావక్గిరసా సాకం ధామ స్వాయమ్భవం ప్రభో || ౨౬ ||
 చిత్రకేతుస్తు విద్యాం తాం యథా నారదభాషితామ్ |

ధారయామాస సప్తాహమబ్భక్షః సుసమాహితః ॥ ౨౭ ॥

తతః స సప్తరాత్రాన్తే విద్యయా ధార్యమాణయా ।
విద్యాధరాధిపత్యం స లేభేఽప్రతిహతం నృప ॥ ౨౮ ॥

తతః కతిపయాహోభిర్విద్యయేద్ధమనోగతిః ।
జగామ దేవదేవస్య శేషస్య చరణాన్తికమ్ ॥ ౨౯ ॥

మృణాలగౌరం శితివాససం స్ఫుర-
క్కిరీటకేయూరకటిత్రకఙ్కణమ్ ।
ప్రసన్నవక్త్రారుణలోచనం వృతం
దదర్శ సిద్ధేశ్వరమణ్డలైః ప్రభుమ్ ॥ ౩౦ ॥

తద్దర్శనధ్వస్తసమస్తకిల్బిషః
స్వస్థామలాన్తఃకరణోఽభ్యయాన్మునిః ।
ప్రవృద్ధభక్త్యా ప్రణయాశ్రులోచనః
ప్రహృష్టరోమాఽఽనమదాదిపూరుషమ్ ॥ ౩౧ ॥

స ఉత్తమశ్లోకపదాబ్జవిష్టరం
ప్రేమాశ్రులేశైరుపమేహయన్ ముహుః ।
ప్రేమోపరుద్ధాఖిలవర్ణనిర్గమో
నైవాశకత్తం ప్రసమీడితుం చిరమ్ ॥ ౩౨ ॥

తతః సమాధాయ మనో మనీషయా
బభాష ఏతత్ప్రతిలబ్ధవాగసౌ ।
నియమ్య సర్వేన్ద్రియబాహ్యవర్తనం
జగద్గురుం సాత్వతశాస్త్రవిగ్రహమ్ ॥ ౩౩ ॥

చిత్రకేతురువాచ
అజిత జితః సమమతిభిః సాధుభి-
ర్భవాన్ జితాత్మభిర్భవతా ।
విజితాన్తేఽపి చ భజతామకామాత్మనాం
య ఆత్మదోఽతికరుణః ॥ ౩౪ ॥

తవ విభవః ఖలు భగవన్
జగదుదయస్థితలయాదీని ।
విశ్వస్యజన్తేఽశాంశాస్త్రత్ర

మృషా స్పర్ధన్తే పృథగభిమత్యా ॥ ౩౫॥

పరమాణుపరమమహతోస్తవ-
మాద్యన్తాన్తరవర్తీ త్రయవిధురః ।

ఆదావన్తేఽపి చ సత్త్వానాం
యద్భ్రువం తదేవాన్తరాలేఽపి ॥ ౩౬॥

క్షిత్యాదిభిరేష కిలావృతః
సప్తభిర్దశగుణోత్తరైర్ణకోశః ।
యత్ర పతత్యణుకల్పః
సహాణ్ణకోటికోటిభిస్తదనన్తః ॥ ౩౭॥

విషయతృప్తో నరపశవో
య ఉపాసతే విభూతీర్న పరం త్వామ్ ।
తేషామాశిష ఈశ తదను
వినశ్యన్తి యథా రాజకులమ్ ॥ ౩౮॥

కామధియస్త్యయి రచితా
న పరమ రోహన్తి యథా కరమ్భబీజాని ।
జ్ఞానాత్మన్యగుణమయే
గుణగణతోఽస్య ద్వన్ద్వజాలాని ॥ ౩౯॥

జితమజిత తదా భవతా
యదాహ భాగవతం ధర్మమనవద్యమ్ ।
నిష్కిఞ్చనా యే మునయ ఆత్మారామా
యముపాసతేఽపవర్గాయ ॥ ౪౦॥

విషమమతిర్న యత్ర నృణాం
త్వమహమితి మమ తవేతి చ యదన్యత్ర ।
విషమధియా రచితో యః
స హ్యవిశుద్ధః క్షయిష్ణురధర్మబహులః ॥ ౪౧॥

కః క్షేమో నిజపరయోః
కియానర్థః స్వపరద్రుహో ధర్మేణ ।
స్వద్రోహోత్తవ కోపః
పరసమ్పిడయా చ తథాధర్మః ॥ ౪౨॥

న వ్యభిచరతి తవేక్షా యయా
 హ్యభిహితో భాగవతో ధర్మః ।
 స్థిరచరసత్త్వకదమ్బేష్వపృథగ్గీయో
 యముపాసతే త్వాస్యాః ॥ ౪౩॥

న హి భగవన్నఘటితమిదం
 త్వద్ధర్శనాన్నృణామఖిలపాపక్షయః ।
 యన్నామ సకృచ్ఛృవణాత్పుల్కనకోఽపి
 విముచ్యతే సంసారాత్ ॥ ౪౪॥

అథ భగవన్ వయమధునా
 త్వదవలోకపరిమృష్టాశయమలాః ।
 సురఋషిణా యదుదితం తావకేన
 కథమన్యథా భవతి ॥ ౪౫॥

విదితమనన్త సమన్తం తవ
 జగదాత్మనో జనైరిహాచరితమ్ ।
 విజ్ఞాప్యం పరమగురోః కియదివ
 సవితురివ ఖద్యోతైః ॥ ౪౬॥

నమస్తుభ్యం భగవతే సకలజగ-
 త్ప్రీతిలయోదయేశాయ ।
 దురవసితాత్మగతయే
 కుయోగినాం భిదా పరమహంసాయ ॥ ౪౭॥

యం వై శ్వసన్తమను విశ్వసృజః శ్వసన్తి
 యం చేకితానమను చిత్తయ ఉచ్ఛక్తిన్తి ।
 భూమణ్ణలం సర్షపాయతి యస్య మూర్ధ్ని
 తస్మై నమో భగవతేఽస్తు సహస్రమూర్ధ్నే ॥ ౪౮॥

శ్రీశుక ఉవాచ
 సంస్తుతో భగవానేవమనన్తస్తమభాషత ।
 విద్యాధరపతిం ప్రీతశ్చిత్తకేతుం కురూద్వహ ॥ ౪౯॥

శ్రీభగవానువాచ
 యన్నారదాఙ్గిరోభ్యాం తే వ్యాహృతం మేఽనుశాసనమ్ ।

సంసిద్ధోఽసి తయా రాజన్ విద్యయా దర్శనాచ్చ మే || ౫౦||

అహం వై సర్వభూతాని భూతాత్మా భూతభావనః |

శబ్దబ్రహ్మ పరం బ్రహ్మ మమోభే శాశ్వతీ తనూ || ౫౧||

లోకే వితతమాత్మానం లోకం చాత్మని సన్తతమ్ |

ఉభయం చ మయా వ్యాప్తం మయి చైవోభయం కృతమ్ || ౫౨||

యథా సుషుప్తః పురుషో విశ్వం పశ్యతి చాత్మని |

ఆత్మానమేకదేశస్థం మన్యతే స్వప్న ఉత్థితః || ౫౩||

ఏవం జాగరణాదీని జీవస్థానాని చాత్మనః |

మాయామాత్రాణి విజ్ఞాయ తద్దృష్టారం పరం స్మరేత్ || ౫౪||

యేన ప్రసుప్తః పురుషః స్వాపం వేదాత్మనస్తదా |

సుఖం చ నిర్గుణం బ్రహ్మ తమాత్మానమవేహి మామ్ || ౫౫||

ఉభయం స్మరతః పుంసః ప్రస్వాపప్రతిబోధయోః |

అన్వేతి వ్యతిరిచ్యేత తజ్ఞానం బ్రహ్మ తత్పరమ్ || ౫౬||

యదేతద్విస్మృతం పుంసో మద్భావం భిన్నమాత్మనః |

తతః సంసార ఏతస్య దేహాద్దేహో మృతేర్మృతిః || ౫౭||

లభ్యేహ మానుషీం యోనిం జ్ఞానవిజ్ఞానసమ్భవామ్ |

ఆత్మానం యో న బుద్ధ్యేత న క్వచిత్తేమమాప్పుయాత్ || ౫౮||

స్మృత్యేహాయాం పరిక్లేశం తతః ఫలవిపర్యయమ్ |

అభయం చాప్యనీహాయాం సజ్కుల్పాద్విరమేత్కవిః || ౫౯||

సుఖాయ దుఃఖమోక్షాయ కుర్వాతే దమృతీ క్రియాః |

తతోఽనివృత్తిరప్రాప్తిర్దుఃఖస్య చ సుఖస్య చ || ౬౦||

ఏవం విపర్యయం బుద్ధ్వా నృణాం విజ్ఞాభిమానినామ్ |

ఆత్మనశ్చ గతిం సూక్ష్మాం స్థానత్రయవిలక్షణామ్ || ౬౧||

దృష్టశ్రుతాభిర్మాత్రాభిర్నిర్ముక్తః స్వేన తేజసా |

జ్ఞానవిజ్ఞానసన్తుష్టో మద్భక్తః పురుషో భవేత్ || ౬౨||

ఏతావానేవ మనుజైర్యోగనైపుణ్యబుద్ధిభిః |

స్వార్థః సర్వాత్మనా జ్ఞేయో యత్పరాత్మైకదర్శనమ్ || ౬౩||

త్వమేతచ్ఛుద్ధయా రాజన్నప్రమత్తో వచో మమ ।
జ్ఞానవిజ్ఞానసమ్మన్నో ధారయన్నాశు సిద్ధ్యసి ॥ ౬౪॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఆశ్వాస్య భగవానిత్థం చిత్రకేతుం జగద్గురుః ।
పశ్యతస్తస్య విశ్వాత్మా తతశ్చాన్తర్దధే హరిః ॥ ౬౫॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం షష్ఠస్కంధే చిత్రకేతోః పరమాత్మదర్శనం
నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౧౬॥

॥ ౬౦ నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ సప్తదశోఽధ్యాయః - ౧౭ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

యతశ్చాన్తర్లితోఽనన్తస్త్వై కృత్వా దిశే నమః ।
విద్యాధరశ్చిత్రకేతుశ్చవార గగనేవరః ॥ ౧॥

స లక్షం వర్షలక్షాణామవ్యాహతబలేన్ద్రియః ।
స్తూయమానో మహాయోగీ మునిభిః సిద్ధచారణైః ॥ ౨॥

కులాచలేన్ద్రోణీషు నానాసంకల్పసిద్ధిషు ।
రేమే విద్యాధరస్త్రీభిర్గాపయన్ హరిమీశ్వరమ్ ॥ ౩॥

ఏకదా స విమానేన విష్ణుదత్తేన భాస్వతా ।
గిరిశం దదృశే గచ్ఛన్ పరీతం సిద్ధచారణైః ॥ ౪॥

అలిక్ష్ణ్యజ్ఞీకృతాం దేవీం బాహునా మునిసంసది ।
ఉవాచ దేవ్యాః శృణ్వత్వా జహాసోఽచ్చైస్తదన్తికే ॥ ౫॥

చిత్రకేతురువాచ

పష లోకగురుః సాక్షాద్ధర్మం వక్తా శరీరిణామ్ ।
ఆస్తే ముఖ్యః సభాయాం వై మిథునీభూయ భార్యయా ॥ ౬॥

జటాధరస్త్రీవ్రతపా బ్రహ్మవాదిసభాపతిః ।

అఙ్గీకృత్య స్త్రియం చాస్తే గతహీః ప్రాకృతో యథా ॥ ౭ ॥

ప్రాయశః ప్రాకృతాశ్చాపి స్త్రియం రహసి బిభ్రతి ।
అయం మహావ్రతధరో బిభర్తి సదసి స్త్రియమ్ ॥ ౮ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

భగవానపి తచ్చుత్వా ప్రహస్యాగాధధీర్నృప ।
తూష్ణిం బభూవ సదసి సభ్యాశ్చ తదనువ్రతాః ॥ ౯ ॥

ఇత్యతద్వీర్యవిదుషి బ్రువాణే బహ్వశోభనమ్ ।
రుషాఽఽహ దేవీ ధృష్టాయ నిర్జితాత్మాభిమానినే ॥ ౧౦ ॥

పార్వత్యువాచ

అయం కిమధునా లోకే శాస్తా దణ్డధరః ప్రభుః ।
అస్మద్విధానాం దుష్టానాం నిర్లజ్జానాం చ విప్రకృత్ ॥ ౧౧ ॥

న వేద ధర్మం కిల పద్మయోని-
ర్న బ్రహ్మపుత్రా భృగునారదాద్యాః ।
న వై కుమారః కపిలో మనుశ్చ
యే నో నిషేధస్యతివర్తినం హరమ్ ॥ ౧౨ ॥

ఏషామనుధ్యేయపదాబ్జయుగ్మం
జగద్గురుం మక్లలమక్లలం స్వయమ్ ।
యః క్షత్రబన్ధుః పరిభూయ సూరీన్
ప్రశాస్తి ధృష్టస్తదయం హి దణ్డ్యః ॥ ౧౩ ॥

నాయమర్హతి వైకుణ్ఠపాదమూలోపసర్పణమ్ ।
సమ్భావితమతిః స్తబ్ధః సాధుభిః పర్యుపాసితమ్ ॥ ౧౪ ॥
అతః పాపీయసీం యోనిమాసురీం యాహి దుర్మతే ।
యథేహ భూయో మహతాం న కర్తా పుత్ర కిల్బిషమ్ ॥ ౧౫ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం శప్తశ్చిత్రకేతుర్విమానాదవరుహ్య సః ।
ప్రసాదయామాస సతీం మూర్ధ్నా నమ్రేణ భారత ॥ ౧౬ ॥

చిత్రకేతురువాచ

ప్రతిగృహ్లామి తే శాపమాత్మనోఽఙ్ఞానినామ్భికే ।
దేవైర్మర్త్యాయ యతోక్తం పూర్వదిష్టం హి తస్య తత్ ॥ ౧౭ ॥

సంసారచక్ర ఏతస్మిజ్జన్తురజ్ఞానమోహితః ।

భ్రామ్యన్ సుఖం చ దుఃఖం చ భుక్త్యై సర్వత్ర సర్వదా ॥ ౧౮॥

వైవాత్మా న పరశ్చాపి కర్తా స్యాత్సుఖదుఃఖయోః ।

కర్తారం మన్యతేఽత్రాజ్ఞ ఆత్మానం పరమేవ చ ॥ ౧౯॥

గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్ కః శాపః కో న్వనుగ్రహః ।

కః స్వర్గో నరకః కో వా కిం సుఖం దుఃఖమేవ వా ॥ ౨౦॥

ఏకః సృజతి భూతాని భగవానాత్మమాయయా ।

ఏషాం బద్ధం చ మోక్షం చ సుఖం దుఃఖం చ నిష్కలః ॥ ౨౧॥

న తస్య కశ్చిద్దయితః ప్రతీహో

న జ్ఞాతిబన్ధుర్న పరో న చ స్వః ।

సమస్య సర్వత్ర నిరజ్ఞానస్య

సుఖే న రాగః కుత ఏవ రోషః ॥ ౨౨॥

తథాపి తచ్ఛక్తివిసర్గ ఏషాం

సుఖాయ దుఃఖాయ హితాహితాయ ।

బన్ధాయ మోక్షాయ చ మృత్యుజన్మనోః

శరీరిణాం సంస్కృతయేవ కల్పతే ॥ ౨౩॥

అథ ప్రసాదయే న త్వాం శాపమోక్షాయ భామిని ।

యన్మన్యసే అసాధుక్తం మమ తక్షమ్యతాం సతి ॥ ౨౪॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి ప్రసాద్య గిరిశౌ చిత్రకేతురరిన్దమ ।

జగమ స్వవిమానేన పశ్యతోః స్మయతోస్తయోః ॥ ౨౫॥

తతస్తు భగవాన్ రుద్రో రుద్రాణీమిదమబ్రవీత్ ।

దేవర్షిదైత్యసిద్ధానాం పార్షదానాం చ శృణ్వతామ్ ॥ ౨౬॥

శ్రీరుద్ర ఉవాచ

దృష్టవత్ససి సుశ్రోణి హరేరదుభృతకర్మణః ।

మాహాత్మ్యం భృత్యభృత్యానాం నిఃస్పృహాణాం మహాత్మనామ్ ॥ ౨౭॥

నారాయణపరాః సర్వే న కుతశ్చన బిభ్యతి ।

స్వర్గాపవర్గనరకేషపి తుల్యార్థదర్శినః ॥ ౨౮॥

దేహీనాం దేహసంయోగాద్వన్ధ్యాన్వినీశ్వరలీలయా ।

సుఖం దుఃఖం మృత్తిర్జన్మ శాపోఽనుగ్రహ ఏవ చ ॥ ౨౯॥

అవివేకకృతః పుంసో హ్యర్థభేద ఇవాత్మని ।

గుణదోషవికల్పశ్చ భిదేవ స్రజివత్కృతః ॥ ౩౦॥

వాసుదేవే భగవతి భక్తిముద్యహతాం నృణామ్ ।

జ్ఞానవైరాగ్యవీర్యాణాం నేహ కశ్చిద్వ్యపాశ్రయః ॥ ౩౧॥

నాహం విరిణ్ణోఽన కుమారనారదౌ

న బ్రహ్మపుత్రా మునయః సురేశాః ।

విదామ యస్యేహితమంశకాంశకా

న తత్స్వరూపం పృథగీశమానినః ॥ ౩౨॥

న హ్యస్యాస్తి ప్రియః కశ్చిన్నాప్రియః స్వః పరోఽపి వా ।

ఆత్మత్వాత్సర్వభూతానాం సర్వభూతప్రియో హరిః ॥ ౩౩॥

తస్య చాయం మహాభాగశ్చిత్రకేతుః ప్రియోఽనుగః ।

సర్వత్ర సమదృక్ శాన్తో హ్యహం చైవాచ్యుతప్రియః ॥ ౩౪॥

తస్మాన్న విస్మయః కార్యః పురుషేషు మహాత్మసు ।

మహాపురుషభక్తేషు శాన్తేషు సమదర్శిషు ॥ ౩౫॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి శ్రుత్వా భగవతః శివస్యోమాభిభాషితమ్ ।

బభూవ శాన్తధీ రాజన్ దేవీ విగతవిస్మయా ॥ ౩౬॥

ఇతి భాగవతో దేవ్యాః ప్రతిశస్తుమలన్తమః ।

మూర్ధ్నా సజ్జగృహే శాపమేతావత్సాధులక్షణమ్ ॥ ౩౭॥

జ్ఞజ్ఞే త్వష్టర్దక్షిణాగ్నౌ దానవీం యోనిమాశ్రితః ।

వృత్ర ఇత్యభివిఖ్యాతో జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ॥ ౩౮॥

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి ।

వృత్రస్యాసురజాతేశ్చ కారణం భగవన్మతేః ॥ ౩౯॥

ఇతిహాసమిమం పుణ్యం చిత్రకేతోర్మహాత్మనః ।

మాహాత్మ్యం విష్ణుభక్తానాం శ్రుత్వా బన్ధాద్విముచ్యతే ॥ ౪౦॥

య ఏతత్ప్రాతరుత్థాయ శ్రద్ధయా వాగ్యతః పఠేత్ |
 ఇతిహాసం హరిం స్మృత్వా స యాతి పరమాం గతిమ్ || ౪౧||
 ఇతి శ్రీమద్భగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 షష్టస్కంధే చిత్రకేతుశాపో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః || ౧౭||

|| ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ||

|| అష్టాదశోఽధ్యాయః - ౧౮ ||

శ్రీశుక ఉవాచ
 పృశ్నిస్తు పత్నీ సవితుః సావిత్రిం వ్యాహృతిం త్రయామ్ |
 అగ్నిహోత్రం పశుం సోమం చాతుర్మాస్యం మహామఖాన్ || ౧||
 సిద్ధిర్భగస్య భార్యాఙ్ మహిమానం విభుం ప్రభుమ్ |
 ఆశిషం చ వరారోహం కన్యాం ప్రాసూత సువ్రతామ్ || ౨||
 ధాతుః కుహూః సిసీవాలీ రాకా చానుమతిస్తథా |
 సాయం దర్శమథ ప్రాతః పూర్ణమాసమనుక్రమాత్ || ౩||
 అగ్నీన్ పురీష్యానాధత్త క్రియాయాం సమనన్తరః |
 చర్షణీ వరుణస్యాసీద్యస్యాం జాతో భృగుః పునః || ౪||
 వాల్మీకిశ్చ మహాయోగీ వల్మీకాదభవత్కిల |
 అగస్త్యశ్చ వసిష్ఠశ్చ మిత్రావరుణయోర్పషీ || ౫||
 రేతః సపిచతుః కుమేభ ఉర్వశ్యాః సన్నిధౌ ద్రుతమ్ |
 రేవత్యాం మిత్ర ఉత్సర్గమరిష్టం పిప్పలం వ్యధాత్ || ౬||
 పౌలోమ్యామిన్ద్ర ఆధత్త త్రీన్ పుత్రానితి నః శ్రుతమ్ |
 జయన్తమృషభం తాత తృతీయం మీథుషం ప్రభుః || ౭||
 ఉరుక్రమస్య దేవస్య మాయావామనరూపిణః |
 కీర్తే పత్న్యాం బృహచ్చోకస్తస్యాసన్ సౌభగాదయః || ౮||
 తత్కర్మగుణవీర్యాణి కాశ్యపస్య మహాత్మనః |
 పశ్చాద్వ్యజ్ఞామహేఽదిత్యాం యథా వావతతార హ || ౯||

అథ కశ్యపదాయాదాన్ దైతేయాన్ కీర్తయామి తే ।
 యత్ర భాగవతః శ్రీమాన్ ప్రహ్లాదో బలిరేవ చ ॥ ౧౦॥
 దితేర్ద్వావేవ దాయాదౌ దైత్యదానవవన్ధితౌ ।
 హిరణ్యకశిపుర్నామ హిరణ్యాక్షశ్చ కీర్తితౌ ॥ ౧౧॥
 హిరణ్యకశిపోర్భార్య కయాధుర్నామ దానవీ ।
 జమ్బుస్య తనయా దత్తా సుషువే చతురః సుతాన్ ॥ ౧౨॥
 సంహ్లాదం ప్రాగనుహ్లాదం హ్లాదం ప్రహ్లాదమేవ చ ।
 తత్స్వసా సింహికా నామ రాహుం విప్రచితోఽగ్రహీత్ ॥ ౧౩॥
 శిరోఽహరద్యస్య హరిశ్చక్రేణ పిబతోఽమృతమ్ ।
 సంహ్లాదస్య కృతిర్భార్యసూత పంచుజనం తతః ॥ ౧౪॥
 హ్లాదస్య ధమనిర్భార్యసూత వాతాపిమిల్వలమ్ ।
 యోఽగస్త్రాయ త్వతిథయే పేచే వాతాపిమిల్వలః ॥ ౧౫॥
 అనుహ్లాదస్య సూర్యాయాం బాష్కలో మహిషస్తథా ।
 విరోచనస్తు ప్రాహ్లాదిర్దేవ్యాస్తస్యాభవదృలిః ॥ ౧౬॥
 బాణజ్యేష్ఠం పుత్రశతమశనాయాం తతోఽభవత్ ।
 తస్యానుభావం సుశ్లోక్యాః పశ్చాదేవాభిధాస్యతే ॥ ౧౭॥
 బాణ ఆరాధ్య గిరిశం లేభే తద్గణముఖ్యతామ్ ।
 యత్పార్శ్వే భగవానాస్తే హ్యద్యాపి పురపాలకః ॥ ౧౮॥
 మరుతశ్చ దితేః పుత్రాశ్చత్వారింశన్నవాధికాః ।
 త ఆసన్నప్రజాః సర్వే నీతా ఇన్ద్రేణ సాత్మతామ్ ॥ ౧౯॥
 రాజోవాచ
 కథం త ఆసురం భావమపోహ్యాత్పత్తికం గురో ।
 ఇన్ద్రేణ ప్రాపితాః సాత్మ్యం కిం తత్సాధు కృతం హి తైః ॥ ౨౦॥
 ఇమే శ్రద్ధధతే బ్రహ్మన్నృషయో హి మయా సహ ।
 పరిజ్ఞానాయ భగవంస్తన్నో వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౨౧॥
 సూత ఉవాచ
 తద్విష్ణురాతస్య స బాదరాయణీ-
 ర్వచో నిశమ్యాదృతమల్పమర్థవత్ ।

సభాజయన్ సన్నిభృతేన చేతసా

జగాద సత్రాయణ సర్వదర్శనః || ౨౨||

శ్రీశుక ఉవాచ

హతపుత్రా దితిః శక్రపార్శ్విగ్రాహేణ విష్ణునా ।

మన్యునా శోకదీప్తేన జ్వలన్తి పర్యచిన్తయత్ || ౨౩||

కదా ను భ్రాతృహస్తారమిన్ద్రియారామముల్బణమ్ ।

అక్లిన్నహృదయం పాపం ఘాతయిత్వా శయే సుఖమ్ || ౨౪||

కృమివిడభస్మసంజ్ఞాసీద్యస్యేశాభిహితస్య చ ।

భూతధ్రుక్ తత్రోతే స్వార్థం కిం వేద నిరయో యతః || ౨౫||

ఆశాసానస్య తస్యేదం ధ్రువమున్నద్ధచేతసః ।

మదశోషక ఇన్ద్రస్య భూయాద్యేన సుతో హి మే || ౨౬||

ఇతి భావేన సా భర్తురాచచారాసకృత్ప్రియమ్ ।

శుశ్రూషయానురాగేణ ప్రశ్రయేణ దమేన చ || ౨౭||

భక్త్యా పరమయా రాజన్ మనోజ్ఞైర్వల్గుభాషితైః ।

మనో జగ్రాహ భావజ్ఞా సుస్మితాపాఙ్గవిక్షణైః || ౨౮||

ఏవం స్త్రియా జడీభూతో విద్వాసపి విదగ్ధయా ।

బాఢమిత్యాహ వివశో న తచ్ఛిత్రం హి యోషితి || ౨౯||

విలోక్యైకాన్తభూతాని భూతాన్యాదౌ ప్రజాపతిః ।

స్త్రియం చక్రే స్వదేహార్థం యయా పుంసాం మతిర్వృతా || ౩౦||

ఏవం శుశ్రూషితస్తాత భగవాన్ కశ్యపః స్త్రియా ।

ప్రహస్య పరమప్రీతో దితిమాహాభిసన్ద్య చ || ౩౧||

కశ్యప ఉవాచ

వరం వరయ వామోరు ప్రీతస్తేఽహమనిన్దితే ।

స్త్రియా భర్తరి సుప్రీతే కః కామ ఇహ చాగమః || ౩౨||

పతిరేవ హి నారీణాం దైవతం పరమం స్మృతమ్ ।

మానసః సర్వభూతానాం వాసుదేవః శ్రియః పతిః || ౩౩||

స ఏవ దేవతాలిజ్ఞైర్నామరూపవికల్పితైః ।

ఇజ్యతే భగవాన్ పుమ్భిః స్త్రీభిశ్చ పతిరూపధృక్ || 3౪ ||

తస్మాత్పత్నితానార్యః శ్రేయస్కామాః సుమధ్యమే |
యజ్జన్తైసన్యభావేన పతిమాత్మానమీశ్వరమ్ || 3౫ ||

సోఽహం త్వయార్యితో భద్రే ఈదృగ్భావేన భక్తితః |
తత్రే సమ్పాదయే కామమసతీనాం సుదుర్లభమ్ || 3౬ ||

దితిరువాచ

వరదో యది మే బ్రహ్మాన్ పుత్రమిన్ద్రహణం వృణో |
అమృత్యుం మృతపుత్రాహం యేన మే ఘాతితౌ సుతౌ || 3౭ ||

నిశమ్య తద్వచో విప్రో విమనాః పర్యతప్యత |
అహో అధర్మః సుమహానద్య మే సముపస్థితః || 3౮ ||

అహో అద్యేన్ద్రియారామో యోషిన్మయ్యేహ మాయయా |
గృహీతచేతాః కృపణః పతిష్యే నరకే ధ్రువమ్ || 3౯ ||

కోఽతిక్రమోఽనువర్తన్త్యాః స్వభావమిహ యోషితః |
ధిజ్ మాం బతాబుధం స్వార్థే యదహం త్వజితేన్ద్రియః || ౪౦ ||

శరత్పద్మోత్సవం వక్త్రం వచశ్చ శ్రవణామృతమ్ |
హృదయం క్షురధారాభం స్త్రీణాం కో వేద చేష్టితమ్ || ౪౧ ||

న హి కశ్చిత్ప్రియః స్త్రీణామజ్ఞాసా స్వాశిషాత్మనామ్ |
పతిం పుత్రం భ్రాతరం వా ఘ్నున్త్యర్థే ఘాతయన్తి చ || ౪౨ ||

ప్రతిశ్రుతం దదామీతి వచస్తన్న మృషా భవేత్ |
వధం నార్హతి చేన్ద్రోఽపి తత్రేదముపకల్పతే || ౪౩ ||

ఇతి సశ్చిన్త్య భగవాన్ మారీచః కురునన్దన |
ఉవాచ కిశ్చోత్కృపిత ఆత్మానం చ విగర్హయన్ || ౪౪ ||

కశ్యప ఉవాచ

పుత్రస్తే భవితా భద్రే ఇన్ద్రహో దేవబాన్దవః |
సంవత్సరం వ్రతమిదం యద్యజ్ఞో ధారయిష్యసి || ౪౫ ||

దితిరువాచ

ధారయిష్యే వ్రతం బ్రహ్మాన్ బ్రూహి కార్యాణి యాని మే |
యాని చేహ నిషిద్ధాని న వ్రతం ఘ్నున్తి యాని తు || ౪౬ ||

కశ్యప ఉవాచ

న హింస్యాద్భూతజాతాని న శపేన్నాన్యతం వదేత్ |
న చిన్ద్యాన్నఖరోమాణి న స్పృశేద్యదమఙ్గలమ్ || ౪౭||

నాపు స్నాయాన్న కుప్యేత న సమ్భాషేత దుర్జనైః |
న వసీతాధౌతవాసః స్రజం చ విధృతాం క్వచిత్ || ౪౮||

నోచ్ఛిష్టం చణ్ణికాన్నం చ సామిషం వృషలాహృతమ్ |
భుజ్ఞోతోదక్యయా దృష్టం పిబేదజ్జలినా త్వపః || ౪౯||

నోచ్ఛిష్టాస్పృష్టసలిలా సన్ధ్యాయాం ముక్తమూర్ధజా |
అనర్చితాసంయతవాక్ నాసంవీతా బహిశ్చరేత్ || ౫౦||

నాధౌతపాదాప్రయతా నార్ద్రపాదా ఉదక్కిరాః |
శయాత నాపరాజ్ఞాన్వైర్మనగ్నా న చ సన్ధ్యయోః || ౫౧||

ధౌతవాసా శుచిర్నిత్యం సర్వమఙ్గలసంయుతా |
పూజయేత్ప్రాతరాశాత్ప్రాగ్గోవిప్రాశ్శ్చీయమచ్యుతమ్ || ౫౨||

స్త్రీయో వీరవతీశ్చార్చేత్సృగ్గన్ధబలిమణ్డనైః |
పతిం చార్చ్యోపతిష్ఠేత ధ్యాయేత్కేష్ఠగతం చ తమ్ || ౫౩||

సాంవత్సరం పుంసవనం వ్రతమేతదవిప్లవమ్ |
ధారయిష్యసి చేత్తుభ్యం శక్రహా భవితా సుతః || ౫౪||

బాధమిత్యభిప్రేత్యాథ దితీ రాజన్ మహామనాః |
కశ్యపాధర్గభమాధత్త వ్రతం చాజ్ఞో దధార సా || ౫౫||

మాతృష్యసురభిప్రాయమిన్ద్ర ఆజ్ఞాయ మానద |
శుశ్రూషణేనాశ్రమస్థాం దితిం పర్యచరత్కవిః || ౫౬||

నిత్యం వనాత్సుమనసః ఫలమూలసమిత్కుశాన్ |
పత్రాఙ్కరమ్పదోఽపశ్చ కాలే కాల ఉపాహరత్ || ౫౭||

ఏవం తస్యా వ్రతస్థాయా వ్రతచ్ఛిద్రం హరిర్నృప |
ప్రేప్సుః పర్యచరజ్జహ్మో మృగహేవ మృగాకృతిః || ౫౮||

నాధ్యగచ్ఛద్వృతచ్ఛిద్రం తత్పరోఽథ మహీపతే |
చిన్తాం తీవ్రాం గతః శక్రః కేన మే స్యాచ్ఛివం త్విహా || ౫౯||

ఏకదా సా తు సన్ధ్యాయాముచ్చిష్టా వ్రతకర్మితా ।
 ఆస్పృష్టవార్యధౌతాఙ్గిః సుషాప విధిమోహితా ॥ ౬౦॥
 లభ్యా తదన్తరం శక్రో నిద్రాపహృతచేతసః ।
 దితేః ప్రవిష్ట ఉదరం యోగేశో యోగమాయయా ॥ ౬౧॥
 చకర్త సప్తధా గర్భం వజ్రేణ కనకప్రభమ్ ।
 రుదన్తం సప్తధైకైకం మా రోదీరితి తాన్ పునః ॥ ౬౨॥
 తే తమూచుః పాట్యమానాస్తే సర్వే ప్రాఙ్జాలయో నృప ।
 నో జిఘాంససి కిమిన్ద్ర భ్రాతరో మరుతన్తవ ॥ ౬౩॥
 మా బైష్ట భ్రాతరో మహ్యం యూయమిత్యాహ కౌశికః ।
 ఆనన్యభావాన్ పార్షదానాత్మనో మరుతాం గణాన్ ॥ ౬౪॥
 న మమార దితేర్గర్భః శ్రీనివాసానుకమ్పయా ।
 బహుధా కులిశక్షుణ్ణో ద్రౌణ్యస్త్రేణ యథా భవాన్ ॥ ౬౫॥
 సకృదిష్ట్యాఽ౭దిపురుషం పురుషో యాతి సామ్యతామ్ ।
 సంవత్సరం కిఞ్చిదూనం దిత్వా యద్ధరిరర్చితః ॥ ౬౬॥
 సజూరిస్త్రేణ పఞ్చాశద్దేవాస్తే మరుతో౭భవన్ ।
 వ్యపోహ్య మాతృదోషం తే హరిణా సోమపాః కృతాః ॥ ౬౭॥
 దితిరుత్థాయ దదృశే కుమారాననలప్రభాన్ ।
 ఇస్త్రేణ సహితాన్ దేవీ పర్యతుష్యదనిన్దితా ॥ ౬౮॥
 అధేన్ద్రమాహ తాతాహమాదిత్యానాం భయావహమ్ ।
 అపత్యమిచ్ఛన్త్యచరం వ్రతమేతత్సుదుష్కరమ్ ॥ ౬౯॥
 ఏకః సఙ్కల్పితః పుత్రః సప్త సప్తాభవన్ కథమ్ ।
 యది తే విదితం పుత్ర సత్యం కథయ మా మృషా ॥ ౭౦॥
 ఇన్ద్ర ఉవాచ
 అమృ తే౭హం వ్యవసితముపధార్యాగతో౭న్దికమ్ ।
 లభ్యాన్తరో౭చ్ఛిదం గర్భమర్థబుద్ధిర్న ధర్మదృక్ ॥ ౭౧॥
 కృత్తో మే సప్తధా గర్భ ఆసన్ సప్త కుమారకాః ।
 తే౭పి చైకైకశో వృక్షాః సప్తధా నాపి మమిరే ॥ ౭౨॥
 తతన్తత్పరమాశ్చర్యం వీఙ్శ్యాధ్యవసితం మయా ।

మహాపురుషపూజాయాః సిద్ధిః కాప్యనుషణ్ణీ ॥ ౭౩ ॥

ఆరాధనం భగవత ఈహమానా నిరాశిషః ।

యే తు నేచ్ఛన్త్యపి పరం తే స్వార్థకుశలాః స్మృతాః ॥ ౭౪ ॥

ఆరాధ్యాత్మప్రదం దేవం స్వాత్మానం జగదీశ్వరమ్ ।

కో వృణోతే గుణస్పర్శం బుధః స్యాన్నరకేఽపి యత్ ॥ ౭౫ ॥

తదిదం మమ దౌర్జన్యం బాలిశస్య మహీయసి ।

క్షన్తుమర్హసి మాతస్త్వం దిష్ట్యా గరోఘ్న మృతోత్థితః ॥ ౭౬ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇన్ద్రస్తయాభ్యనుజ్ఞాతః శుద్ధభావేన తుష్టయా ।

మరుద్భిః సహ తాం నత్వా జగామ త్రిదీవం ప్రభుః ॥ ౭౭ ॥

ఏవం తే సర్వమాఖ్యాతం యన్మాం త్వం పరిపుచ్చసి ।

మఙ్గలం మరుతాం జన్మ కిం భూయః కథయామి తే ॥ ౭౮ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

షష్ఠస్కంధే మరుదుత్పత్తికథనం నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౮ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః - ౧౯ ॥

రాజోవాచ

వ్రతం పుంసవనం బ్రహ్మాన్ భవతా యదుదీరితమ్ ।

తస్య వేదితుమిచ్ఛామి యేన విష్ణుః ప్రసీదతి ॥ ౧ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

శుక్లే మార్గశిరే పక్షే యోషిద్భర్తురనుజ్ఞయా ।

ఆరభేత వ్రతమిదం సార్వకామికమాదితః ॥ ౨ ॥

నిశమ్య మరుతాం జన్మ బ్రాహ్మణాననుమన్త్య చ ।

స్నాత్వా శుక్లదతి శుక్లే వసితాలఙ్కృతామ్బరే ।

పూజయేత్ప్రతరాశాత్ప్రాగ్భగవంతం శ్రియా సహ ॥ ౩ ॥

అలం తే నిరపేక్షాయ పూర్ణకామ నమోఽస్తు తే ।
మహావిభూతిపతయే నమః సకలసిద్ధయే ॥ ౪॥

యథా త్వం కృపయా భూత్యా తేజసా మహిమోజసా ।
జుష్ట ఈశ గుణైః సర్వైస్తతోఽసి భగవాన్ ప్రభుః ॥ ౫॥

విష్ణుపత్ని మహామాయే మహాపురుషలక్షణే ।
ప్రీయేథా మే మహాభాగే లోకమాతర్నమోఽస్తు తే ॥ ౬॥

ఓం నమో భగవతే మహాపురుషాయ మహానుభావాయ
మహావిభూతిపతయే సహ మహావిభూతిభిర్భులిముప-
హరాణీతి అనేనాహరహర్మవ్రేణ విష్ణోరావాహనా-
ర్ష్యపాద్యోపస్పర్శనస్నానవాసౌపవీతవిభూషణ-
గన్ధపుష్పధూపదీపోపహారాద్యుపచారాంశ్చ
సమాహితోపాహరేత్ ॥ ౭॥

హవిఃశేషం తు జుహుయాదనలే ద్వాదశాహుతిః ।
ఓం నమో భగవతే మహాపురుషాయ మహావిభూతిపతయే
స్వాహేతి ॥ ౮॥

శ్రియం విష్ణుం చ వరదావాశిషాం ప్రభవావుభౌ ।
భక్త్యా సమ్పూజయేన్నిత్యం యదీచ్ఛేత్సర్వసమ్పదః ॥ ౯॥

ప్రణమేద్దణ్డవదూభమా భక్తిప్రహ్వాణ చేతసా ।
దశవారం జపేన్మన్తం తతః స్తోత్రముదీరయేత్ ॥ ౧౦॥

యువాం తు విశ్వస్య విభూ జగతః కారణం పరమ్ ।
ఇయం హి ప్రకృతిః సూక్ష్మా మాయాశక్తిర్దురత్యయా ॥ ౧౧॥

తస్యా అధీశ్వరః సాక్షాత్త్వమేవ పురుషః పరః ।
త్వం సర్వయజ్ఞ ఇజ్ఞేయం క్రియేయం ఫలభుగ్భవాన్ ॥ ౧౨॥

గుణవ్యక్తిరీయం దేవీ వ్యజ్ఞాకో గుణభుగ్భవాన్ ।
త్వం హి సర్వశరీర్యాత్మా శ్రీః శరీరేన్ద్రియాశయా ।
నామరూపే భగవతీ ప్రత్యయస్త్యమపాశ్రయః ॥ ౧౩॥

యథా యువాం త్రిలోకస్య వరదౌ పరమేష్ఠినౌ ।
తథా మ ఉత్తమశ్లోక సన్తు సత్యా మహాశిషః ॥ ౧౪॥

ఇత్యుభిష్టూయ వరదం శ్రీనివాసం శ్రియా సహా ।
 తన్నిఃసారోఽపహరణం దత్త్వాఽఽచమనమర్చయేత్ ॥ ౧౫ ॥
 తతః స్తువీత స్తోత్రేణ భక్తిప్రహ్వేణ చేతసా ।
 యజ్ఞోఽవిష్టమవప్తూయ పునరభ్యర్చయేద్ధరిమ్ ॥ ౧౬ ॥
 పతిం చ పరయా భక్త్యా మహాపురుషచేతసా ।
 స్త్రియైస్త్వైస్త్వైరుపనమేత్ప్రేమశీలః స్వయం పతిః ।
 బిభృయాత్సర్వకర్మాణి పత్న్యా ఉచాచవచాని చ ॥ ౧౭ ॥
 కృతమేకతరేణాపి దమ్వత్సోరుభయోరపి ।
 పత్న్యాం కుర్యాదనర్థాయాం పతిరేతత్సమాహితః ॥ ౧౮ ॥
 విష్ణోర్వృతమిదం బిభ్రన్న విహన్యాత్కథఞ్చన ।
 విప్రాన్ స్త్రియో వీరవతీః స్రగ్గన్ధబలిమణ్ణనైః ।
 ఆర్చేదహరహరభక్త్యా దేవం నియమమాస్థితా ॥ ౧౯ ॥
 ఉద్వాస్య దేవం స్వే ధామ్ని తన్నివేదితమగ్రతః ।
 అద్యాదాత్మవిశుద్ధ్యర్థం సర్వకామర్థయే తథా ॥ ౨౦ ॥
 ఏతేన పూజావిధినా మాసాన్ ద్వాదశ హాయనమ్ ।
 నీత్వాఘోపరమేత్సాధ్వీ కార్తికే చరమేఽహని ॥ ౨౧ ॥
 శోభూతేఽప ఉపస్పృశ్య కృష్ణమభ్యర్చ్య పూర్వవత్ ।
 పయఃశ్శృతేన జుహుయాచ్చరుణా సహ సర్పిషా ।
 పాకయజ్ఞవిధానేన ద్వాదశైవాహుతీః పతిః ॥ ౨౨ ॥
 ఆశిషః శిరసాఽఽదాయ ద్విజైః ప్రీతైః సమీరితాః ।
 ప్రణమ్య శిరసా భక్త్యా భుజ్జీత తదనుజ్ఞయా ॥ ౨౩ ॥
 ఆచార్యమగ్రతః కృత్వా వాగ్యతః సహ బన్ధుభిః ।
 దద్యాత్పత్నైశ్చ చరోః శేషం సుప్రజస్త్యం సుసౌభగమ్ ॥ ౨౪ ॥
 ఏతచ్ఛ్చరిత్వా విధివద్యవ్రతం విభో-
 రభీప్సితార్థం లభతే పుమానిహా ।
 స్త్రి త్వేతదాస్థాయ లభేత సౌభగం
 శ్రియం ప్రజాం జీవపతిం యశో గృహమ్ ॥ ౨౫ ॥
 కన్యా చ వినేత సమగ్రలక్షణం

వరం త్వవీరా హతకిల్బిషా గతిమ్ ।
మృతప్రజా జీవసుతా ధనేశ్వరీ
సుదుర్భగా సుభగా రూపమగ్ర్యమ్ ॥ ౨౬ ॥

విన్దేద్విరూపా విరుజా విముచ్యతే
య ఆమయాపీన్ద్రియకల్పదేహమ్ ।
ఏతత్పఠన్నభ్యుదయే చ కర్మ-
ణ్యనన్తత్పప్తిః పితృదేవతానామ్ ॥ ౨౭ ॥

తుష్టాః ప్రయచ్ఛన్తి సమస్తకామాన్
హోమావసానే హుతభుక్ శ్రీర్ధరిశ్చ ।
రాజన్ మహన్మరుతాం జన్మ పుణ్యం
దీతేర్వ్రతం చాభిహితం మహత్యే ॥ ౨౮ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం
పారమహంస్యాం సంహితాయాం షష్ఠస్కంధే పుంసవనవ్రతకథనం
నామైకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౯ ॥

॥ ఇతి షష్ఠస్కంధః సమాప్తః ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

---

shrImadbhAgavataM - ShaShThaskandhaH
pdf was typeset on October 22, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

